

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

Blasius Abbas XLI. electus est Anno Domini MCCCCLXXXIV. & præfuit annis
XVIII. mensibus IX. diebus XVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38573

ſtra vendidit pro totidem florenis monetæ communis. Venditores erant multi: emtores verò pauciſſimi. Nam uſque ad eò vinum hoc anno viluerat, quod multi vini cultores cæmentationes parietum non cum aquâ, ſed veteri vino maluere conficere. Alij propter vaſorum penuriam, ut novum reciperent, vetus in terram effuderant. Plures etiam non habentes vaſa pro tanta vini ſufficiencia multitudine, botros in vitibus dimiſſos colligere deſpexerunt: nonnulli quoque ruſticorum in rabiem verſi, cum Deo gratias agere dubuiſſent, in blaſphemiam ora laxarunt, verba fundentes, quæ non expedit recitare. Sed in ſequentibus annis vindictam ingratitude recepit.

Ruſticorum ingrati-
tudo Dei
fuit benefi-
cij provo-
cata.

Georgius
Abbas Hir-
ſaugienſis
XL. reſi-
gnat.

Eodem anno, xxix. die menſis Septembris, quæ fuit ſolemnitate S. Arch-
angeli Michaelis feſtiva, Georgius hujus Monafterij Hirſaugienſis Abbas,
conſiderans ſe ad curam paſtorales propter multas conditiones non eſſe
idoneum, Abbatiam propriâ ſponte ac liberâ voluntate anno regiminis
ſui ſecundo reſignavit. Fuit autem Georgius iſte Abbas homo ſenex,
manſuetus, atque tranquilluſ amator pacis & quietis. Verùm quia hujus
Monafterij Abbatia virum requirit laborioſum expertum in multis, &
ſuper omnia vigilantiffimum, qui non ſolum ſpiritualia diligentiffimè
curet, ſed etiam temporalia prudenter adminiſtret, humeris ſuis impor-
tabile onus voluntariè depoſuit, & reverſus ad privatæ conſerſationis
tramitem biennio ſupervixit. Cui Fratres pro ſuſtentatione vitæ annuam
penſionem aſſignarunt certam pecuniarum ſummam, honeſtam hominis
ſenectutem providè cogitantes. Nec diu poſteâ cum ille apud exteros
ſibi deligeret manſionem, Blaſius Abbas & Fratres religioſâ intentione
contradixerunt, aſſerentes illum non debere cum alterius profeſſionis
hominibus habere manſionem, ſed potius inter noſtros regulariter con-
verſari. Fit tandem Spiræ inter eos concordia per Hermannum Abba-
tem S. Jacobi Moguntinum, & alios convocatos tali ſub conditione, quod
in prioratu Richenbach Monafterio Hirſaugienſi abſque medio ſubjecto
reliquum vivendi tempus cum ſua proviſione debeat ſeorſim reſidere
tranquilluſ, quod & fecit quamdiu ſupervixit, obiit enim quartâ die
menſis Auguſti, anno Blaſij Abbatis ſuccedentis ſecundo.

De Blaſio hujus Monafterij Hirſaugienſis Abbate XLI. qui præfuit annis xviii. menſibus ix. diebus xvii. & varijs geſtis.

Blaſius ſit
Abbas XLI.
annis xxx.

Anno Dominicæ Nativitatis MCCCCLXXXIV. Indictione
Romanorum ii. poſtquam venerabilis ſenior Georgius Abba-
tiam in manus, ut dictum eſt, ſui conventus liberè depoſuit
& reſignavit, Prior cum Fratribus die præſtitutâ pro novi pa-
ſtoris electione ad locum Capitularem unanimis convenerunt. Præmiſſis
autem celebrationibus Miſſarum & orationibus conſuetis, Blaſium, qui
major cellerarius aliquandiu fuerat, in Abbatem hujus Monafterij xli. una-
nimi voto elegerunt, qui confirmatus à Ludovico de Helmſtat Spiren-
ſium Epifcopo, & ſolemni pompâ ordinatus, præfuit annis xviii. menſi-
bus

bus ix. diebus xvii. vir staturâ non incompositus, longior tamen, quam brevis, corpore macilentus, & congruâ membrorum proportione dispositus, capillis simul & supercilijs nigrescentibus. Patriâ Suevus erat ex Oettingen oppido natus, parentibus liberis ortus atque honestis, Patre Henrico, matre verò Catharina genitus. Qui florida in ætate apud Hirsaugiam Monachus factus multo tempore sub Abbate Bernardo majoris Cellerarij, sicut dictum est, strenuè gessit officium, & secundum D. P. N. Benedicti sententiam omnia fideliter pro fratrum necessitate ministravit. Erat sanè vir magnæ prudentiæ & industriæ singularis, qui natus ad ardua videbatur, ingenio subtilis & ad quælibet præcogitanda promptus & callidus, quem nemo facile deceperit: animo constans & imperterritus, qui non cedere adversariis novit, sed vincere potius, & triumphare. In agendis & procurandis rebus Monasterij temporalibus multum fuit diligens, providus, & circumspectus, & substantiam rei familiaris in utroque officio valdè ampliavit. Post mortem Bernardi Abbatis in ea turbatione, quam sub Georgio diximus exortam, dolo & suggestione quorundam æmulo- rum ad breve tempus exulare coactus fuit apud fratres Weisenburgenfes, sed inde revocatus cum honore ad Monasterium, non diu post in Abbatem sublimatur. Non reddidit vicem his, qui exulandi præstiterant causam, sed omnes patienter toleravit, sciens dixisse Judicem universorum: *Mibi vindictam, & ego retribuam.* Hanc sententiâ motus ad injurias fratrum patientissimus fuit, & contumelias sibi quandòque illatas prudentissimè dissimulavit: suâ enim prudentiâ vicit omnes motus subditorum, qui nonnunquam satis protervè in eum prævorum consilio surrexerunt. Quæ scribimus, non ad ignominiam præsentium Hirsaugiani Conventus Monachorum, sed ad cautelam futurorum ut referantur, obsecramus.

Blasij Abba-
tis Patria,
parentes,
mores &
vita.

Blasius Ab-
bas ad in-
jurias pa-
tiens.

Dissensio
inter Bla-
sium Abba-
tem & Con-
ventum
gravis.

Paucis ante mortem ejus annis diabolo seminante, ac pravo hominum consilio interveniente, magna inter Abbatem ipsum & Conventum fuit suborta dissensio, nullâ existente legitima causâ, propter quam dissentire ab invicem debuissent, sed erant quidam aliarum Professores Religionum sciculi simul, & nonnulli sæculares, qui varijs modis pacem inter eos crebrò perturbabant. Crevit in tantum dissensio, quod Patres de Annali Capitulo unionis & observantiæ Bursfeldensium quatuor deputaverunt Abbates, quorum unus erant, ut Monasterium visitarent, & discordantes revocarent ad pacem. Visitavimus haud minùs terciò, & semel inquietatum pelagus vix tandem cum multis laboribus, nec sine magnis Cœnobij expensis ad tranquillitatem potuimus reducere. Et quamvis dissensionum causæ nec magnæ essent, nec legitima, quia tamen ex commissione Præsidentium societatis visitare cogebamur, jam ab ista, jam verò ab alia parte vocati, Hirsaugiensium nomen, honor & gloria non solùm per Sueviam, sed per totam unionem nostram ubique non parvum sumpsere detrimentum, alijs Abbatem, alijs verò Conventum, nonnullis utroscque damnantibus. Postremò in se reversi Monachi sanis acquievère consilij (erant enim plures inter eos viri prudentes) recognitisque diaboli versutijs pacem, receperunt oblatam. In omnibus Blasij prudentiam consideravimus prævalere malignitatibus temporum, qui passus injuriam, quasi nesciret, dissimulavit.

MCCCCLXXXV.

Bertholdus
in Archie-
piſcopum
Moguntia
conſecra-
tur.

Anno Blaſij Abbatis l. Indictione Romanorum III. in Dominica media quadrageſimæ, quâ *Latere Jeruſalem* pro Miſſæ Introitu cantari conſuevit in Eccleſia Dei. Berchtoldus ex Comitibus de Hennenberg in Archiepiſcopum Eccleſiæ Moguntinæ electus & confirmatus, Moguntia conſecratus eſt miniſterio Joannis Camerarij Dalburgij Wormatiensis Epifcopi, coaſtantibus ſibi Ludovico de Helmſtatt Epifcopo Spireniſi, & Bertholdo Panadenſe Epifcopo, qui Vicarius erat in Pontificalibus Archiepiſcopi Moguntini. Aſtabant etiam ſuis ornamentis thiarifque induiti Abbates noſtri Ordinis Hermannus Abbas ſancti Jacobi Moguntinus, Conradus Abbas ſancti Joannis in Ringaugia, Joannes Abbas in Selgenſtatt, Anſelmus Abbas in Limpurg, Joannes in Bliedenſtatt, Conradus Abbas in Amorbach Herbiſpolenſis Diœceſis, Joannes Trithemius Abbas in Spanheim, & alij tam noſtri Ordinis, quam Ciſtertiensis ac Præmonſtratenſis complures.

Capitulum
Ordinis no-
ſtri Provin-
ciale xxv.
Auguſtæ
celebratur.

Eodem anno Dominicâ tertiâ poſt Paſcha, quæ fuit xxiv. dies menſis Aprilis, celebratum eſt quintum atque vicesimum Ordinis noſtri Capitulum Provinciale apud S. Udalricum in Auguſta, in quo præſederunt Joannes S. Egidij in Nürenberg, Henricus ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum in Weiſſenburg, Paulus in Elchingen, & Joannes Trithemius ſancti Martini in Spanheim Ordinis memorati Abbates. Verba fecit Weiſſenburgienſis.

Abbas cum
Monachis
ſuis in Salſa
apoſtata vit
ab ordine.

His etiam temporibus Abbas & Monachi Cœnobij Salſenſis in Diœceſi Argentinenſi Ordinis noſtri, conſictis falſis, & ementitis narrationibus ſuis Innocentium Papam malè informantes, habitûque ſacræ Monachicæ Religionis abjecto temerè ab Ordine receſſerunt, Monasterium in Eccleſiam ſæcularem transferentes, & facti ex Monachis reprobis malis atque perverſis Canonici peſſimi, diſſolutiſſimi. Deoſque mendaces, & Angelis apoſtatanibus ſimillimi. non diu ſupervixerunt. ſed morte horrenda in brevi omnes ſublati pœnas temeritatis ſuæ dederunt. Simile contigit omnibus, qui noſtris temporibus ſimilia præſumpſerunt.

Joannes fit
Abbas
Bursfelden-
ſis.

Anno prænotato, ſecundâ die menſis Januarij, hoc eſt. in octavis Proto-Martyris Stephani, obijt Theodoricus Abbas Monasterij ſanctorum Thomæ & Nicolai apud Bursfeldiam, qui tertius fuit in obſervantia regulari. homo integerrimæ converſationis, qui multa fecit bona pro reformatione Ordinis noſtri per Saxoniam. Poſt hunc Joannes in Abbacia ſuccedens præfuit annis ſedecim, menſibus quatuor, vir & ipſe multum religioſus, qui plura in Monasterio ædificia ſumpuoſa de novo conſtruxit.

Atrebatum
à Maximili-
ano
capitur.

Eodem anno ſextadecimâ die menſis Martij horâ circiter quartâ, fuit magna ſive totalis defectio ſolis, quam Græci nominaverunt ecclypſin, quam Fratres multi curioſius, & ſine medio per apertum intuentes, non parvam acuminis videndi læſionem per dies manentem plures acceperunt.

His etiam temporibus Ludovico Rege Gallorum undecimo, ut paulò ante dictum eſt mortuo, & Carolo filio ejus adhuc puerulo ſuccedente, non immemor Archidux Maximilianus eorum, quæ Galli ſæpius contra ſidem juratam egiffent mala, contractis copijs de Flandria movens in

in Picardiam, Atrebatensem urbem noctu ingressus capit nullo resistere, vel audente, vel potente; Præfectum urbis dormientem interceptit. Post menses aliquot arcem ad majorem mercatum, & munitiones civitatis adversum oppidum sancti Vedasti à Ludovico Rege Gallorum exstructas funditus subverterunt. Antiquo etenim jure ad Regnum Germaniæ pertinet Atrebatum.

Anno prænotato, Innocentius Papa VIII. magistro Insulæ Rhodiorum mandavit, nescio unde motus, ut Zizimum fratrem Bagiasich Regis Turcarum ad se Romam transmittat. Itaque ad Papæ instantiam Zizimus per Priorem de Alvernia Romam perductus est, & mansit ibidem annis novem. Postea Carolo Regi Gallorum à Papa Alexandro donatus & abductus, non diu vixit.

Eodem quoque anno Blasius hujus Monasterij vigilantissimus Abbas plura comparavit suo Cœnobio bona, inter quæ duximus annotare subjuncta. In primis auxit & ampliavit proventus annuus in Waldeck & villa Kenthen, in summa librarum Hallensium octoginta quinque super fundo, qui nuncupatur feudum piscatoris. In eodem loco fundum specularij dictum pro libris Hallensium octoginta quinque similiter comparavit. Curtem quoque in Schaffhausen à sacerdote quodam de Wil nomine Wolfgango emit pro florenis aliquot, & Partem fluvii nuncupati die Wuren pro triginta libris Hallensium comparavit.

MCCCCLXXXVI.

Anno Blasij Abbatis secundo, Indictione Romanorum quarta, Wilhelmus de Arenberg, qui Joannem de Burbon Episcopum Leodiensem ante quadriennium sicut dictum est prius insidiosè occiderat, per fratrem succedentis Episcopi Joannis de Horn simili dolo capitur; & ductus Trajectum superius oppidum juxta Mosam capite truncatur. Sicut fecerat, ita factum est ei, & qui pactum violavit manum temerè mittens in Christum Domini, fidem invenire non meruit, quam ipse minimè servavit. Composuerat enim prius cum Joanne de Horn Leodiensium antistite super parricidio in antecessorem ejus commisso, & pace reformatâ inter eos nihil suspicabatur mali de aliquo. Ejus occasione sceleris plura sunt mala subsecuta: Rupertus etenim de Arenberg fratris necem vindicans, Leodiensium inimicus factus est, & multa eorum millia passim occidit.

Eodem anno, vicesimâ die mensis Februarij, quæ fuit secunda feria post Dominicam *Reminiscere* in quadragesima, Franckenfurt oppido Regali in Ecclesia S. Bartholomæi Apostoli Maximilianus Archidux Austriae, ad instantiam Friderici Imperatoris tertij genitoris sui præsentis in Regem Germanorum electus est, annum agens ætatis tricesimum primum. Ejus Electores isti fuerunt: Bertholdus ex Comitibus de Henneberg Archiepiscopus Moguntinus, Joannes ex Marchionibus de Baden Archiepiscopus Trevirorum, Hermannus ex Landtgravijs Hassiæ Archiepiscopus Colonienfis, Philippus Comes Palatinus Rheni, Ernestus Dux Saxoniae, & Albertus Marchio Brandenburgensis.

Eodem anno post festum Dominicæ Resurrectionis, Maximilianus Rex cum principibus multis navigio descendit ad Coloniam, indeque per terram ad Aquasgrani, ubi cum magna pompa & solemnitate Patre

U u 2

Imperatore

Civitas Atrebatensis à Maximiliano Archiduce capitur.

Zizimus frater Turcarum Regis captus Romam mittitur.

Blasius Abbas in diversis locis plura comparavit bona.

Wilhelmus de Arenberg peremptor Episcopi Leodiensis occiditur.

Maximilianus Archidux in Germaniæ Regem eligitur.

Maximilianus Aquasgrani coronatur.

Imperatore aſtante per miniſterium Hermanni Archiepiſcopi Colonienſis ſupra dicti juxta conſuetudinem antiquitus introductam quinta die menſis Aprilis, quæ fuit quarta feria poſt *Quaſi modo geniti*, in Regem Germanorum inungitur & coronatur, qui deinceps hodie regnat feliciter titulum hujſcemodi habens. *Maximilianus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, Hungaria, Dalmatia, Croatia, &c. Rex, Archidux Auſtria, Dux Burgundia, Lotharingia, Brabantia, Stiria, Carinthia, Carniole, Limpurgi, & Geldria, Comes Flandria, Habſpurgi, Thivolis, Phiriſij, Kiburgi, Artheſi, & Burgundia, Palatinus Comes Hannonia, Hollandia, Selandia, Namurci, & Zutphania, Marchio S. R. I. Burgaugia, Landgravius Alſatia, Dominus Friſia, Sclavonia, Portus Naonis, Salinarum, & Mechlinia, & cetera.* Sunt & alia quædam in ejus jure dominia, quorum titulis ubique non utitur.

Albertus
Marchio
Branden-
burgenſis
obijt.

Eodem tempore, quo Maximilianus apud Franckenfurt in Regem fuit Germanorum electus, obijt ibidem Albertus Marchio Brandenburgenſis Princeps Elector, bellicoſiſſimus, qui multa prælia gēſit, & quaſi omni tempore victor glorioſus evaſit. Reliquit autem duos filios Joannem & Fridericum, quorum primogenitus ipſe Joannes patri mox in Electoria dignitate ſuccedens, duos genuit filios, Joachim Principem Electorem, & Albertum Archiepiſcopum Magdeburgenſem, Annam, quæ nupſit Duci Holſatenſi, & Urfulam, quæ nupſerat Henrico Duci Megalopolitano, & ante biennium mortua eſt. Fridericus autem duxit uxorem filiam Regis Poloniae nomine Sophiam, quæ peperit ei Caſimirum, Albertum, Georgium, Fridericum, Joannem, & quatuor filias, quarum nomina præter Barbaram memoriae jam non occurrunt.

Lex pacis
dicta der
Landſrid
ab Impera-
tore condi-
tur.

Anno etiam prænotato Fridericus Imperator tertius convocatis regni Principibus apud Aquasgrani, filio jam, ut diximus, in Regem coronato, legem de pace decennali ſervanda tulit, in qua univerſis & ſingulis regno & imperio ſubjectis mandavit, ut pacem per annos decem ſervarent ad invicem, neque alter alterum viâ facti in perſona, vel in rebus offenderet. Contrarium facientes banno Imperiali ſubjecit, ita videlicet, quod nulla declaratione præmiſſâ, in perſonis & in rebus à quolibet impuæ ſpoliari poſſint.

Eodem anno decimâ die menſis Februarij, natus eſt Heidelbergæ oppido Georgius ſextogenitus Philippi Comitis Palatini Bavariæ quæ Ducis, qui poſtea major Præpoſitus fuit Eccleſiæ Moguntinæ, & hodie vivit Epifcopus Spirenſis, electus & confirmatus. annum agens ætatis ſeptimum atque vigefimum.

Abbas in
Zwifalten
contra
Tutorem
ſuum fru-
ſtracogitat.

Abbas in
Zwifalten
contra
Tutorem
ſuum fru-
ſtracogitat.

Anno etiam prænotato, Monafterij Zwiſalten noſtri Ordinis, Conſtantiensis Diœceſis Abbas, novitate ſua quærens diſturbia, ſeſe unâ cum dicto Monafterio ſuo à tuitione Comitum de Wirtemberg tenca vit ſubducere, & deſenſioni Auſtriæ Ducum in toto commendare. Acceptum igitur vexillum Sigifmundi Archiducis Auſtriæ, qui morabatur in Inſpruck, ſuſpēdit in Monafterio, ut ſignum alienatæ tuitionis eſſet manifeſtum. Quod cū audiffet Comes Eberhardus Barbatus, Monafterium potenter intravit, vexillum Ducis Sigifmundi depoſuit, laceravit, proſectumque in terram pedibus calcavit. repoſuitque ſuum, quod propterea attulerat. Eâ da re magnam Friderici Imperatoris tertij indignationem contraxit,

contraxit, interveniente tamen rege Maximiliano gratiam rursùm pro-
meruit. & tuitionem retinuit.

Anno item præsignato parum vini crevit, unde & pretium ejus valdè
ascendit, quare multorum ingratitude satis clarè vindicata anno namque
abundantiæ vini, de qua paulò superius fecimus mentionem, centum vini
plaustra nobis creverunt in Spanheim, sequenti anno, hoc est, ab isto
proximo de omnibus crescentijs, decimis, & censibus unum duntaxat
plaustrum habuimus. Anno autem qui fuit secundus ab anno copiarum
prædicto, hoc est, isto prænotato, duo tantùm plaustra nobis provenerunt
ex omnibus. Et vini plaustrum, quod abundantia anno vendebatur pro
uno floreno, hoc anno pro viginti vix poterat inveniri, frumentorum,
nihilominus vile pretium fuit. Nam tria siliginis maldra pro uno daban-
tur floreno, nec erant, qui emerent.

Eodem anno quarta die mensis Augusti, obiit in Cella S. Gregorij
Papæ apud Richenbach, quæ prioratus est Monasterio Hirsaugiensi sine
medio subjectus, Georgius quondam hic Abbas ante Blasium, ibidem
sepultus. Hoc etiam anno Blasius Abbas quasdam possessiones in valle
Waldeck pro centum florenis à quodam Andrea Steiden emptione per-
petuâ comparavit. Denique pro agris & pratis nonnullis prope castrum
Waldeck centum quinquaginta exposuit, & in Wil censum duorum au-
reorum pro quadraginta florenis eodem anno Monasterio comparavit.

In fine hujus anni vicecimâ quintâ die mensis Decembris, hoc est,
in Festo Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi, obiit Conradus de Ro-
tenberg Hassius, Abbas montis sancti Joannis Baptistæ in Ringaugia, &
in Abside Australi sepeliatur ante altare sancti Benedicti: vir doctus, re-
ligiosus, & in observantia regulari studiosissimus. Qui cum esset amator
& Capellanus Beatæ Mariæ semper Virgini devotissimus, scripsit in ejus
laudem satis pulchrum & commendabile volumen, sumpta de singulis
membris ejus (sub titulo botri) materia laudis, cui titulum convenien-
tem imposuit talem: *De Vineâ Domini Sabaoth*. Et incipit: *Fundamenta*
ejus in montibus sanctis. Lucubravit & alia nonnulla, quorum titulos in
libro de scriptoribus Ecclesiasticis per ordinem consignavimus. Ad
hujus devotissimi Patris sepulchrum nos tale lusimus Epitaphium, & in
tabella scriptum parieti affiximus.

Georgius
quondam
Abbas hu-
jus Mona-
sterij obiit.

Conradus
Abbas
montis
S. Joannis
vir sanctus
obiit.

*Siste parum gressus, paulumque morare viator,
Conradi Rotenberg hic quia busta vides.
Monsacer hunc tenuit, Rhenus quem conspicit amnis,
Moribus, ingenio par cui nullus erat.
Hujus Cænobij fuerat clarissimus Abbas,
Virtutum cultor Religionis amans.
Primus enim nostra jecit fundamenta vita,
Que Bursfeldensi nomine clara viget.
Sobrius, & castus, pius, integer, atque quietus,
Cui cibus & cultus parvus & asper erat.
Hic etiam magno Christi genitricis amore
Capius erat, laudes scripsit & ille suas.*

Conradi
Abbatis
Epitaphiũ
à Joanne
Trithemio
composi-
tum.

*Iſſe pius magno fratrum dilectus amore,
 Extinctuſque die, quã ſacra virgo parit.
 Ergo Deum juſtã cuncti ratione precamur,
 Ut ſibi ſidereo det reſidere polo.
 Hoc tibi pro merito poſuit Trithemius Abbas,
 Quam tua de Spanheim vota tulere patrem.*

Ordinarij,
 & Cerimoniarum
 Auditor.

Interfuit enim Electioni meã, ut ante triennium eſt dictum: *Jecit noſtræ fundamina vitæ.* Quoniam mandato Capituli annalis, Ordinarium divinatorum ſimul & conſtitutiones obſervantiæ noſtræ, quas uſitato nomine ceremonias nuncupamus, ipſe lucubravit, emendavit, diſtinxit, & impreſſioni commendavit.

Bingionum
 cum ſuis
 Dominis
 pro venatione
 diſſenſio.

Anno item prænotato magna inter oppidanos Bingenſes & Dominos eorum Canonicos majoris Eccleſiæ Moguntinæ fuit ſuborta diſſenſio, propter venationes in nemore Bingionum, quarum uſum à multis retrò annis oppidani (ut aſſerebant) liberum ſemper habuerant, & in poſſeſſione quieti. Contradicebant hiſ Canonicis, & omnem ejus venationem interdicitentes, hanc libertatem venandi non oppidanis, ſed ſibi ut Dominis eorum ſolis competere aſſerebant. Interpoſuit Bertholdus Archiepiſcopus vices ſuas ad concordandum, audituſque querelis partium pro Canonicis tulit ſententiam, & oppidanos non debere intendere venationibus, nec juſ habere venandi penitus judicavit. Hoc ſuum decretum litteris atque ſigillis confirmatum, partibus perpetuò tradidit obſervandum. Conſenſit abſque voluntate ſenatus, non jure ſed injuria vociferans judicatum: cum (ut ipſi dicebant) à tempore, cujus initiij nemini ſit memoria, & juſ venandi ſemper habuerint & uſum. Non diu ſtevit violenta concordia; dolentes namque Bingij præreptam ſibi venationem a vitam, contemptis ſpretiſque litterarum monumentis jam pridem datis & acceptis, juſ venandi reſumere ſuum tentaverunt antiquum. Armatam igitur multitudinem juventutis quadam die cum canibus & retibus venatorijs in ſylvam miſerunt, exiſtimantes ſe tali uſurpatione præſcriptionem poſſe continuare interciſam. Verùm ſecus quàm ſperaverant accidit. Archiepiſcopus enim Bertholdus ad inſtantiã Canonicorum cum quadringentis viris armatis ad Bingen ſecretiùs redijt, & ante lucem mane per poſticum ad caſtellum Klopp, quod oppido in monte adjacet, intromiſſus fuit. Semper enim Canonicis ſuum in eo caſtello ſolent habere præſidium. Igitur viceſimã ſeptimã die menſis Novembris, anno præſignato, memoratus Archiepiſcopus ad arcem Bingionum latentè intromiſſus, ad ſe vocavit ſenatum: quorum alios conjeçit in vincula carceris, alios extra Diœceſin proſcripſit. Prima dehinc die menſis Decembris Senatum, Scabinos, Judices, & Officiales novos inſtituit, & rempublicam pro ſuo arbitrio reformavit. Ne verò in emptionibus, locationibus, & impignorationibus bonorum immobilium doli committerentur, & fraudes novum ſenatu dedit ſigillum atque commune. Prius enim quilibet Judex ſive ſcabinus quaſlibet litteras venditionis coram ſe lectas ſuo roborabat ſigillo: fiebantque deceptiones multæ; cum ſæpius una domus aut vinea impignoraretur aut venderetur duobus.

Bingionum
 Senatus
 proſcribitur
 vetus,
 inſtituitur
 novus.

MCCCLXXXVII.

MCCCCLXXXVII.

Anno Blasij Abbatis tertio, Indictione Romanorum v. in mense Martio, Nicolaus mirabilis Eremita apud Helvetios sive Suteses obiit, & in sua capella solitudinis, ut petierat, sepelitur, de quo ante septennium retro plura scripsimus. Verè namque Eremita fuit nostrâ tempestate admirabilis, qui vixit in solitudine temporibus multis, & in xx. annis nihil penitus manducavit. Scio, nec dubito, mirabitur super his posteritas omnis, in duasque divisa partes, nos altera mendacij arguet, altera ignorantia. Sed neque mendaces in hac parte sumus, neque veritatis ignari, quippe qui plus quàm centies mille hominum testimonio confirmatam recensemus historiam, non vulgarium modò, non Sutesium aut Lucernensium, congenitium ejus tantùm, sed summorum quoque Principum, Sixti videlicet Papæ IV. Innocentij VIII. Friderici Imperatoris III. Archiducis Austriae Sigismundi, Thomæ Constantiensis Episcopi, & complurium aliorum Pontificum, Ducum & Prælatorum, quorum alij proprijs in personis, alij per suos Oratores, procul sit dubium, sagacissimos indaginem veritatis facientes, omnia invenerant esse probata.

Nicolaus mirabilis Eremita Helvetiorum obiit.

Nemo igitur posterorum dubitet in ambiguum nemo revocet, hodie sunt manifesta, probata, & in omnium Germanorum penè cognitione certissima, quòd iste Eremita Nicolaus in proximis xx. annis, qui mortem ejus continuatim præcesserunt, nihil omnino manducavit, discernendi gratiam ultra mensuram suæ conditionis habuit, profunda Scripturarum mysteria referare potuit, plenus prophetiæ spiritu plurima prædixit. Unum producimus in medium, cujus exemplo plurima fiant manifesta.

Nicolaus Eremita sapientiâ plenus & Propheta magnus fuit.

Abbatem novimus quendam Ordinis nostri, virum doctum per omnia & religiosum, sed aliquantulum plus rerum temporalium, ac divitiarum hujus mundi cupidum, tenacem & avarum. Is cum aliquando ex ordinatione Provincialis Capituli Monasteria Ordinis nostri per Diocesim Constantiensem visitaret, curiositate magis, quàm devotione motus Eremitam hunc etiam videre voluit mirabilem. Comitem itineris & socium habuit Vistationis Conradum Abbatem in Wiblingen memoratæ Constantiensis Diocesis, virum moribus & conversatione valdè notabilem, atque veracem, à quo nos factum audivimus. Cumque pervenissent ad Eremitam Nicolaum, cepit eum alter ille Abbas multis tentare sermonibus, de varijs interrogare quæstionibus scripturarum, quanquam sciret illum litteras ignorare.

Abbas quidam Nicolaum tentans confusus est.

Ad omnia promptissimè respondit Eremita, humillimum se habuit in cunctis, nec aliquid impatientiæ signum ostendit, quamvis plurimum urgeretur ab Abbate, qui omnino voluit experiri, quid in eo lateret. Inter multa, quibus illum Abbas tentator vexavit, dicebat: *Tunc es ille, qui se gloriatur in tot annis nihil comedis?* Cui Eremita respondit: *Bone Pater ego nunquam dixi, nec dico me nihil comedere.* Rursus cum urgeret ille cupiens irritare mansuetum, de avaritia incidit sermo, & dixit ad Eremitam: *Quid est avaritia?* Respondit ille dicens: *Quid de avaritia me interrogas hominem indoctum & nihil habentem, cum tu usque vir doctus & dives, non solam melius me noveris, quid sit, sed etiam sis jam satis expertus, quid operetur in corde hominis avaritia, quando priori anno, 27. plaustra vini optimi, non sine avaritiæ incendio, pro vili pretio comparasti, qua anno revoluto vendidisti*

Nicolaus provide Abbatis latentem denudat audaciam.

pro

pro magno pondere auri? Sed avaritiam tuam intercipientis Episcopus tuus cupiditate ſua punivit, cum te invito & reclamante vinum omne illud 27. plauſtrum & tibi & Empiori praripuit, & ſuis cellarijs violenter introduxit, pro quo tibi nec unum obolum perſolvit, nec in antea ſoluturus eſt. Hec avaritia teſtimonia in fronte tua ſcripta ſunt, in corde radicata, & tibi non ſine merito manifeſta.

Nicolaum
Eremitam
ſpiritus
habuiſſe
prophetiae
certum eſt.

Obſtupuit hiſ dictis Abbas, & vehementer conſternatus animo, nihil ultra potuit reſpondere. Et quis non obſtupeſceret, audiens, ea referare in publicum hominem idiotam, plusquam 60. milliaribus à loco facti procul diſtanti, quæ nullâ relatione hominum præſertim in vaſta ſolitudine accepit? Nulli ſit dubium, quin ea non ab homine perceperit aliquo: ſed per Spiritus Sancti revelationem, cui toto corde ſolus ſervivit.

Avaritiae
hiſtoria,
quam dixe-
rat memo-
rato Abba-
ti.

Hujus autem facti talis fuit hiſtoria. Memoratus Abbas tempore vindemiarum 27. plauſtra vini coëmerat à vini cultoribus, pro quolibet plauſtro ſex florenos pendens Rhenenſes. Anno ſequente crevit pretium vini, ac vendidit memoratum vinum cuidam civi Nürenbergenſi, quodvis plauſtrum pro xxiv. florenis. Quod audiens Episcopus, pravorum inſtigatus conſilio, priuſquam emptor ſuos diſponeret currus, vinum, omne rapuit, & navigio impoſitum ſua in cellaria perduxit. Non enim jacuerat in Monafterio vinum, ſed in villagio, ubi fuerat per Abbatem comparatum. Et ſic avaritia punivit avarum, quod latere non potuit ſanctum Eremitam Chriſto dilectum.

Experimen-
to didice-
runt Helve-
tici ſanctita-
tem Nico-
lai.

Multa denique memoratus F. Nicolaus multis vera prædixit, & ab omnibus, qui noverant eum, ut verax DEI ſervus & propheta habitus eſt. Nec temere quidem. Conjurati namque Sutenſes de Lucerna imprimis, cum famaretur nihil comedere, tantâ cum ſolicitudine indiſtriâ & ſagacitate obſervabant, primò ſecretius ipſo neſciente, poſtea etiam manifeſtè ipſo ſciente, ut non fuerit poſſibile cibum inferri per aliquem quovis modo vel ingenio, quod eorum curioſitatem latuiſſet. Et revera ſcimus illius gentis ſævitiâ, & populi terræ furorem, qui ſi fraudem, deceptionem aut ſimulationem in homine reperiffent, ſine miſericordia conſeſtim ab eis fuiſſet occiſus. Archidux quoque Austriae Sigismundus Phyiſicum ſuum Doctorem Burckardum de Horneck virum non minus doctum, quàm rerum novarum ſagaciſſimum inquiſtorem, qui hodie octogenarius nobiſcum vivit apud Peapolim, ad eundem miſit Nicolaum obſervandi cauſâ, utrum fama continuati eſſet vera jejunii, an falſa. Dili- gentiſſimâ curioſitate per plures dies ab eo obſervatus & noctes, certius certo probavit, eum nihil manducare. Simili curioſitate Sixtus Papa quartus, Fridericus Imperator tertius, Episcopus Conſtantiensis, & multi Principes alij hominem tentantes obſervari fecerunt, & veram extitiffe famam obſervantiæ perpetuæ omnes invenerunt: fertur poſt mortem pluribus clarere miraculis.

Capitulum
Ordinis
noſtri Pro-
vinciale
xxvi cele-
bratur.

Anno prænotato, Dominicâ tertiâ poſt Paſcha, quæ fuit vi. dies Maij, celebratum fuit Ordinis noſtri Capitulum Provinciale xxvi. apud Moguntiam in Monafterio ſancti Jacobi. In quo præfederunt Henricus Weiſſen- burgensis, Conradus in Wiblingen, Bertramus ſancti Gothardi prope Hildesheim, & Joannes in Selgenſtate Monafteriorum Abbates.

Ortus Ligæ
Suevicæ.

Eodem anno magna illa civium regni Germanici confederatio, quam Ligam vulgariſter Suevicam nuncupant, Imperatoris Friderici, & Regis

Regis auspicio Maximiliani sumpfit exordium, eâ videlicet ratione & causâ, ut sese mutuis auxilijs contra indictâ pacis quoslibet violatores unanimi firmitate defenderent. Quæ quidem civium confœderatio nonnullis Principibus Germaniæ valdè displicuit, pluribus etiam placuit, qui & in eorum consortium pari amore transferunt. Brevi namque tempore valdè crevit ista societas, & multis nimium capit esse formidabilis.

Quantum verò bonum hæc tanta confœderatio protulerit regno, quantam Civibus pepererit pacem, quot contentiones & bella alioquin futura extinxerit atque prævenerit, nemo vel mediocriter expertus poterit ignorare. Omnes enim Principes, Episcopi, Duces, Abbates, Comites, & Cives regni, quotquot in hanc jurarunt Ligam seu confœderationem, sic sibi mutuò sunt coadunati, ut quidquid unum concernit, omnes concernere videatur. Multi sunt: justii sunt: formidabiles sunt: & suorum defensores acerrimi, quod non sine rerum suarum gravi dispendio nonnulli fuerunt experti, qui mutire in eos præsumperunt. Communibus impensis cum opus fuerit, militant, suorum libertatem acriter defensant, justitiam singulis administrant, neminem nisi prius læsi perturbant, & ideò fortes, constantes, & unanimes in sua confœderatione perseverant, annis jam xxvi. usque ad præsentem diem.

Anno item prænotato, Fridericus Imperator, & Maximilianus Rex apud Nürenberg oppidum regni Conventum indixerunt Principibus, ubi multis convenientibus inter varios tractatus multa fuerunt proposita, dicta & agitata de bello in Turcas movendo: sed præter verba, nihil aliud sequebatur, omnibus quæ sunt quærentibus, non quæ Jesu Christi.

His temporibus, Archidux Austriæ Sigismundus bellum indixit Venetis, Germanorumque coadunato exercitu Roveritum Venetorum oppidum obsedit, cepit, ac funditus destruxit. Venetorum autem Capitaneus Athesi fluvio transmissio exercitum movit ad urbem Tridentinam: contra quam exercitus Sigismundi festinans ad pugnam congregitur, bellum atrox committitur, & ambiguo Marte diutius pugnatur. Tandem Germani obtinuerunt victoriam, & Venetorum plurimi fuerunt occisi, alij præcipites in flumine demersi, reliqui salutem fugâ quæserunt, & omnes turpiter ad sua redierunt confusi. Eo bello Ruperti Severinatis filius Antonius Maria Dux Venetiani exercitus ad singulare certamen, quod *Monomachiam* græci vocant, provocare Germanos non metuens, vel ut suæ gentis gloriam quæreret, vel ut nominis famam posteris suis commendaret, citò pœnas dedit temeritatis. Joannes enim Comes de Montefolis vulgariter Sonnenberg præsumptuoso congregiendi eum vicit & occidit.

Anno quoque præsignato, Innocentius Papa VIII. decimam omnium proventuum partem à Monachis & Clericis Regni Germanici Censuratum sub fulmine postulavit. Cùmque harum novitatum rerumque Nuntij & Exactores per singulas Dioceses discurrere cepissent à Pontifice deputati, fiunt mox Clericorum hinc inde Conventus, varia habentur consilia, & postremò metu Censurarum à Papa non rectè informato, ad Papam benè informandum appellatio cunctorum adhæsione interponitur. Fridericus autem III. Imperator timens, ne vel Cleri fieret à Papa discessio, vel in Ecclesia Dei aliqua divisio, Pontifici scripsit, & eum à malè captis prudenti consilio & efficaci persuasione revocavit.

X x x

Eodem

Quantam hæc Confœderatio pacem hominibus dederit.

Conventus fit Principum Nürenbergæ.

Bellum Sigismundi Archiducis in Venetos.

Decimam omnium proventuum à Clero Innocentius exigit.

Bellum inter
Walesios Sui-
tenses, Medio-
lanenses.

Eodem anno, xxviii. die mensis Aprilis, factum est atrox bellum inter Ducem Mediolani & Cives urbis Walesiæ, qui secum habuerunt conjuratos Suitenses in auxilium contra Lombardos. Ancipiti Marte pugnatum est diu, & multi ab utraque parte ceciderunt, vulnerati plures, nonnulli abducti sunt captivi, donec pax inter eos fuit reformata.

Henricus
Comes
Palatinus
nascitur.

Anno prænotato, xv. die mensis Februarij Heidelbergæ oppido nascitur Henricus septimogenitus Philippi Comitis Palatini Rheni Bavaricæque Ducis ac Principis Electoris; qui annum hodie agens xxvi. præpositus est Ecclesiæ S. Albani prope Moguntiam.

Udalricus
Wirtten-
bergiæ Dux
nascitur.

Eodem quoque anno natus est Udalricus Comes de Wirtemberg patre Henrico & matre Comitissâ de Bischo, quem infantem adhuc & in cunabulis jacentem Eberhardus senior Comes Barbatus per duos à Secretis cum nutrice ad Sturgardiam occultè fecit deferri, ibique nutrirî, ac summa cum diligentia educari. Hic est Udalricus ille Princeps magnificus, qui hodiè annorum ætatis xxvi. Ducatum Wirtembergensium strenuè gubernat, pacem servat, justiciam cunctis administrat, divitijs, gloriâ, virtute ac potentiâ nulli Ducum secundus, non minus ad bellum (si oportuerit) quàm ad pacem dispositus.

Census &
proventus
hujus Mo-
nasterij au-
di hoc an-
no.

Anno etiam prænotato, Blasius Abbas hujus Monasterij proventus & census annuos notabiliter augmentavit. Censum unius floreni annuum pro viginti à Leprosorio apud Wilam redemit. Bona quoque & possessiones in Lützenhart prope Bergenhausen centum viginti auri nummis comparavit. Pro curte quadam Dizingvilla, quingentos & quinquaginta similiter exposuit. Unam quoque & viginti Hallensium libras dedit pro reliqua parte Würen fluminis prope Schaffhausen villagium. Viginti quoque libras Hallensium, pro quibusdam agris & pratis in Waldeck exposuit.

MCCCCXXXVIII.

Maximilia-
nus Rex à
suis subdi-
tis in Flan-
dria capi-
tur.

Anno Blasij Abbatis IV. Indictione Romanorum VI. cum Rex Germaniæ Maximilianus paucis comitatus familiaribus descendisset in Flandriam, Philippi filij sui rebus consulturus, qui annum ætatis tunc agebat sub tutoribus decimum, à Burgensibus consilio Gandavensium cum suis omnibus capitur, ac diutius in custodia cujusdam habitationis honesta detinetur, cunctis ab eo seclusis familiaribus, præter coquum, ut ferebatur, unicum. Enimverò cum Philippus Archidux, quem secum habebant in Flandria, puer adhuc, non esset ad regimen Principatuum terræ idoneus, & Patris ordinatione non per incolas terræ, sed extraneos omnia disponerentur & fierent, indignabantur Flandrenses, quasi viderentur despecti: & seditione factâ manus in Regem injecerunt violentas.

Causam ut
Regem ca-
perent
Flammingi
variam in-
gulerunt.

Inferebant etiam, quòd Regentes ac Præfecti, quos Rex terræ præposuerat, annis jam pluribus retroactis incredibilem pecuniarum levassent summam, quam ubi, cui, quomodo vel in quem usum exposuissent, nulli fecerint rationem. His ergo nimia importunitate Regem urgebant, volentes inprimis, quòd omnes deponeret Præfectos terræ ac Regentes: se quoque penitus abdicaret renuntiaretque omni juri Comitatus Flandriæ: & jam deinceps omnem administrationem Principatus filio permitteret liberam & absolutam: quem ipsi pro suo recognoscere Domino, & alium neminem, neque Patrem. Renitentem postulatâ Regem diutius

diutius furiosi detinere captivum, venenato consilio Venetorum, prope in ejus necem parati, sic more suo scribentium: *Homo mortuus non facit guerram.* Quorum consilium, qui non intelligit, nihil intelligit. Sed armis pugnant Germani, non invisibili magisterio. Nihilominus ex familia ejus atque nobilibus aliqui vesania Brugensium fuerunt occisi: ceteri fugam labentes vix evaserunt.

Interea Fridericus Imperator tertius Pater Maximiliani Regis audiens filium à Brugensibus captum, imprimis avisit Romanum Pontificem Innocentium octavum de facto, qui Majestatis læsæ reos statim excommunicat. Deinde Principum & Civium regni auxilio congregavit exercitum: & descendit cum multis Principibus atque nobilibus in Flandriam, ut liberaret filium. Habuit autem in suo exercitu Equitum tria millia, quadringentos & viginti duos, peditum verò duxit quinque millia nongentos & viginti quinque. Currus autem habuit ducentos & viginti duos.

Cum his veniens in Flandriam, quidquid erat in villis & agris extra munitiones, irato devastare animo cepit. Brugenses autem cum audissent Cæsaris adventum, non confidentes oppidi sui muris atque fossatis, captivum Regem tradidit Gandavis. Quod ubi Cæsar intellexisset, Gandavum obsedit ac fortiter impugnavit. Decimo sexto Maij cernentes Gandavi, quòd Cæsaris viribus diutius non possent resistere, humiliati pacem ab eo petunt, & sub certis conditionibus impetrant; plurimorum iudicio veniam indigni videbantur. Et sic pater filium potenter liberavit.

Anno prænotato, septima die mensis Maij, nascitur Heidelbergæ oppido Joannes octavo genitus Philippi Comitis Palatini Rheni Bavariæque Ducis ac Principis Electoris: qui hodie annorum quinque atque viginti Ratisbonensis in Bavaria Episcopus habetur & confirmatus, bonæ indolis & spei Princeps.

His fermè temporibus Monasterium in Elvvangen Ordinis Divi Patris nostri Benedicti, Augustensis Diocesis, in quo viri olim non solum eruditione omnimodâ scripturarum, sed etiam vitæ merito complures sanctissimi claruerunt, perjurio, mendacio & apostasiâ perversorum, impiorum & Deum negantium, Abbatis & Monachorum, ab Ordine translatus est in Ecclesiam Sacerdotum (malè dicerem Canonicorum) secularium. Canonicus etenim Regularis est: qui Regularis est, regulariter vivit, qui autem regulariter vivit, Ordinem suum rectè custodit, & ab eo nullatenus recedit. Sed isti Monachi & Abbates Apostatantium socij Angelorum, quales fuerint, quàm temerarij, quàm iniqui, perversi & irregulares, non meo sermone fuerit ostendendum, cum eorum sit impio factio satis manifestum. Et quid tam impium, quid tam temerarium & sceleratum, quàm votum Deo solemniter factum revocare? Et non modò verbis, verum & factis, mente, corde & ore, totisque & viribus & conatibus negare? Monasticum schema semel pro Deo voluntariè assumptum temerè abijcere, Deo mentiri, dolum & fraudem committere? Monachis constructam mansionem nullâ justitiæ causâ existente in habitationem secularium transferre Clericorum? Sed ne repente videar Concionator factus, neglectâ quam capi historiâ, impetum spiritus cohibebo. Videant isti, quàm boni sint Canonici, qui Monachi prius fuerunt mali;

X x x 2

Canonico

Imperator
contra
Flamingos
congrega-
vit exerci-
tum.

Gandavum
à Cæsare
obsidetur.
Rex quoque
dimittitur;

Joannes
Palatinus
Comes Ra-
tisbonensis
Episcopus
nascitur.

Monaste-
rium El-
wangen
transferretur
ab Ordine.

Omnes
Monachi
ab Ordine
suo recedentes
sunt mali.

Canonico malo per sanctæ conversionis ascensum sæpe factus sit Monachus bonus & sanctus; cum à bono descendere, bonum non faciat, sed malum.

Inter Abbatem sancti Galli & oppidanos ejusdem dissensio.

Anno etiam prænotato, gravis dissensio fuit exorta inter Udalricum Abbatem sancti Galli in Suevia & ejus oppidanos suos ibidem, simul & eos, qui Abbatellenses vulgo nuncupantur, & ex tali occasione: cum prædictum Monasterium sancti Galli ejus in oppido constitutum, consuetudine introductâ per incuriam præcedentium Prælatorum, diurnis simul & nocturnis horis sit omni tempore apertum, ut cunctis oppidanis, non solum in die, sed etiam in nocte semper pateat introeundi facultas; nec tantum viris, sed & mulieribus quibuscunque: considerans Abbas memoratus, quàm esset hoc institutioni Monasticæ adversum, cupiensque cum suis Monachis regularem sub quiete in Cœnobio servare disciplinam, valvæ Monasterij claudere nocturnis maximè temporibus, ut par erat, suorum consilio deliberavit.

Oppidani sancti Galli Monasterij portas violententer effringunt.

Verùm non ignarus malorum, quæ contingere possent, si hæc absque senatus præsumpsisset consensu, mentem suam in eorum non semel sed pluries cum summa discretione atque modestia refert consilium, rationibus multis eam Monasterij clausuram oppidanis ipsis non minus fore honestam, quàm Monachis pro custodia regularis disciplinæ omnino necessariam. Cùmque multis rationibus ageret causam, nullum tamen ab eis potuit obtinere responsum. Unde postremò illorum dissimulatione contemptâ Monasterium claudi nocturnis horis præcipit. Claudebatur itaque jussu Rectoris nocte primâ, claudebatur secundâ, claudebatur & tertiâ, & ecce in ipsâ nocte furiosi homines armis induti quasi ad bellum ante fores Monasterij conveniunt: portas omnes & valvas violententer effringunt, Monasteriumque clamantes ingressi, nihil ferocitatis stultæ omittunt.

Abbas Monasterij in alium locum transferendi licentiam obtinuit.

Hac eorum temeritate motus Abbas, consilium suorum habuit, & Monasterium transferre si posset extra oppidum, cogitavit. Quod quia fieri non potuit sine auctoritate majorum; primò consensum Romani Pontificis Innocentij octavi obtinuit, deinde Friderici Imperatoris tertij permissum similiter impetravit. Et quia funiculus triplex non facile rumpitur, in eo Provinciali Capitulo, quod ante triennium tunc Augustæ celebravimus, Abbas sæpe dictus missis ex suis Monacho etiam Ordinis impetravit consensum; ut novum in loco sibi conveniente Monasterium construeret. Sed antiquum in oppido minimè defolaret, quo minus in utroque teneret Conventum, & utrumque sub unius Abbatiæ titulo juxta regulam gubernaret.

Abbas Monasterium novum construit in loco, qui Roschah dicitur.

Indulgentiâ igitur Superiorum de construendo novo Monasterio, ut diximus obtentâ, conductis operarijs Abbas in eo loco, qui Roschah nominatur, & in fundo Monasterij sancti Galli proprio, distârque uno ab oppido milliaro, aut paulo plus, copiam habens aquarum, lapidum, lignorum, calcis, arenæ, & omnium, quæ vel ad mansionum constructionem erant necessaria: vel ad sustentationem Monachorum quolibet tempore oportuna. Cæpit ædificare Cœnobium novum, amplum, & pulchrum, quemadmodum priùs in mente sua idealiter fuit conceptum. Capellam in primis statuit, in qua Missam Monachi quotidie coram laboraturis

raturis in die celebrabant. Deinde ambitum, Refectorium, Dormitorium. Infirmitorium & alias Monachorum officinas pulchrâ dispositione, regulari ordine, & monasticâ locavit institutione. Magnæ fuerunt impensæ, operarij multi, labores continui, ita quod in triennio mediam Cœnobij partem consummavit.

Interim dum circa novum Monasterium ædificandum Abbas Udalricus & sui fratres occuparentur in annum jam quartum à nullo prohibiti, à nullo impediti, imò contradicente nullo, sive jure sive injuriâ saltem manifestè, & sanctum opus magnis impensis ultra consummationis medium perfecissent: consurgunt subitò Abbacellenses cum oppidanis sancti Galli, fremunt & conspirant in malum contra Dominum suum, contractisque armatorum manibus mille quingentorum virorum, anno prænotato, vicesimo quarto die mensis Julij, hoc est, in vigilia sancti Jacobi Apostoli venerunt ad Roschach, & Monasterium novum igne submissio cum omnibus structuris funditus everterunt.

Abbas tam insigni contumeliâ læsus, quod prius fecerat sapius, iterum provocat eos ad Conjuratos Suitenses; quos eorum consuetudine, quatuor nuncupant angulos, vel si mavis angulares, Thüricenses videlicet, Lucernenses, Suitenses & Glaronenses, aut si foret necessarium, ad conjuratos omnes, & quorsum illi partes decreverint remittendas. Sed obstinati Abbacellenses cum Divi Galli oppidanis, quemadmodum proprium spreverant Dominum, ita Confœderatos sibi quadrangulares impietatis spiritu penitus contempserunt.

Sed Conjurati suorum non ferentes inobedientiam, contractis copijs oppidum sancti Galli obsederunt, & tam ipsos rebelles oppidanos, quam Abbacellenses ad subjectionem & obedientiam redire compulerunt. Post hæc oppidani & Abbacellenses memorati, cum Domino suo Abbate sancti Galli in concordiam redeunt, omne damnum quod Monasterio ejus intulerant & rebus, Conjuratorum judicio rependere coacti sunt: quarum summa impensarum quadraginta florenorum millia excedit. Abbas verò destructum à furiosis Monasterium iterum apud Roschach instaurans ædificat, perficit, & in finem deducit optatum: in quo & Monachos jam habet & Priorem.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, ultima die mensis Julij, Blasius Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis animarum Christi ovium vigilantissimus Pastor, ex magna & singulari devorione, quam mente gerebat ad sanctum Aurelium Episcopum, primum Hirsaugiensium Patronum, cupiens demonstrare & opere, cum suo toto Conventu processionaliter Ecclesiam ultra pontem Nagolthæ ipsius accessit: Missam indutus Pontificalibus de eodem solemniter cantavit; sacra ejus ossa de tumulo levans, ne humiditate nimia computrescerent, loco sicciore ac decentiore summâ pietate locavit.

MCCCCLXXXIX.

Anno Blasij Abbatis V. Indictione Romanorum septimâ, Monachi Cœnobij S. Nicolai Pontificis in Camberg haud procul ab oppido Sueviæ, quod à salis decoctione Hal sive Hallesum nuncupatur, in oppido castri Limpurg, Diabolo persuadente omnis mali amico, & Abbate ipsorum Joanne de Holtz præcedente omnis boni inimico, monasticæ segregatio-

Xxx 3

nis

Monaste-
rium in Ro-
schach ab
oppidanis
destruitur.

Abbas gra-
viter læsus
Conjurato-
rum invo-
cat Judi-
cium.

Oppidum
sancti Galli
obsidetur
& pax re-
formatur.

Corpus
S. Aurelij
Hirsaugiæ
levatur
tumbâ.

Camberg
Monaste-
rium trans-
fertur ab
Ordine.

Camberg non Canonicis, sed Monachis fundatum est.

nis habitu abjecto, Professionis chirographo temere abnegato, Deo cui se devoerant contempto, ex Monachis malis, iniquis atque pervertis, facti sunt Canonici, non boni, non regulares; sed quod erant prius in occulto, jam deinceps in aperto, sine regula iniusti, lascivi, Domino mendaces, Christo inutiles, sibi quemetipsis crudeles: atque insigne Monasterium, quod olim comites de Rottenburg non pro Canonicis sæcularibus, sed pro Monachis Ordinis Divi Patris Benedicti, circa Nativitatis Dominicæ annum millesimum octogefimum octavum, ut ibidem diximus, fundaverant, in Ecclesiam sæcularem transfulerunt, falsis Papam narrationibus decipientes.

Advocatia Præposituræ Rottenfis ad Hirsaugiu pertinet.

Eodem anno, Comes de Oetingen sine scitu, sine consensu, & sine requisitione Abbatis Blasij, vendidit advocatiam Præposituræ in Rott Friderico Marchioni Brandenburgensi, qui morabatur in Onolzbach. Quod ubi ad noticiam Abbatis memorati pervenit, se constanter opposuit, & tam Marchionem, quàm Comitem jure convenit. Postremò Eberhardus Comes de Wirtenberg cognomine Barbatus se medium interposuit, & inter dissidentes concordiam tali pacto reformavit: quòd advocatia super Rott Monasterio Hirsaugienti debeat sine mora restitui, & cum eo deinceps manere perpetuò. Facta sunt hæc in Gammundia Sueviæ oppido Regali anno prænotato.

Blasius Abbas hoc anno multa construxit & varia.

His quoque temporibus Blasius Abbas jam dictus piscinam in horto Conventuali majorem fieri ordinavit. Pro cuius consummatione quadringentos auri florenos exposuit. Secundum quoque latus de ambitu cum fonte in annis quinque perfecit, pro quo mille centumque auri nummos expendit. Organum in Ecclesia centum quinquaginta florenis renovavit. In corpore quoque majoris Ecclesiæ Monasterij ad aquilonem Capellam à fundamentis novam construxit: tabulam super Altare posuit, sedilia in ea locavit: pro quibus omnibus auri nummos quadringentos exposuit. Capellam hanc in memoriam & honorem omnium Sanctorum fecit consecrari, in qua & postea, sicuti vivus ordinaverat, juxta parietem mortuus requiescit sepultus. Domum quoque balneariam cum æstivario parvo ducentis & quinquaginta florenis ædificari fecit. In Luzenhart domum pro familia, stabulum pro jumentis, & horrea construxit, pro quibus ducentos florenos expendit.

MCCCCXC.

Capitulum Ordinis nostri Provinciale xxvii. celebratur.

Anno Blasij Abbatis VI. Indictione Romanorum viii. Dominica secunda post festum Paschatis, quæ fuit vicefima quinta dies mensis Aprilis, Nürenbergæ apud sanctum Ægidium celebratum fuit septimum atque vicefimum Ordinis nostri Provinciale Capitulum: in quo præfederunt Georgius sancti Stephani Herbipolensis, Joannes sancti Ægidij Nürenbergensis, Henricus Blaubeurensis, & Blasius Hirsaugientis Monasteriorum Abbates.

Oppidum Bingen Ecclesiæ Moguntinæ crematur incendio.

Eodem anno tricesima die mensis Maij, quæ fuit solemnitate Pentecostes insignis, oppidum Bingen quod à Moguntia Civitate in descensu Rheni fluminis quatuor fermè distat milliaribus, casuali fuit incendio magna ex parte combustum. Incipiens autem flamma circa forum & muro superiori portam contiguam, usque ad inferiorem, quæ dividit oppidum à Rheno, domos 240. consumpsit: Capellas etiam SS. Laurentij &

& Nicolai devoravit: Prætorium Senatûs cum litteris, registris & privilegijs civium nonnullis in cinerem resolvit, & damna multa fecit.

Anno prænotato, Matthias Rex Ungarorum Viennæ in arce moritur, malleus Turcorum, qui multa in eos bella gesserat victor & gloriosus triumphator, cujus Cadaver in Ungariam relatum, in Alba Regali sepelitur. Quo mortuo Maximilianus Germanorum Rex, Viennensem urbem, novam quoque Civitatem, & reliquas Austriæ munitiones, quas ille ante paucos menses Friderico Imperatori III. non minus dolo, quàm, fortitudine abstulerat, armis & gladio potenter expulsi Ungaris obtinuit, patrique restituit.

Post Matthiæ Regis obitum Rex Germaniæ Maximilianus Regnum Ungariæ sibi jure debitum ingredi paravit, sed præventus ab Uladislo filio Regis Poloniæ Bohemorum Rege, bellum contra eum statuit movere; quod & sine mora fecisset, nisi mediantibus amicis facta fuisset inter eos sub conditionibus certis amica pacis concordia. Uladislaus itaque Maximiliani consensu in Regem Ungariæ confirmatus hodie regnat pacificè in annum jam XXIII. pro majori temporis parte debilis & infirmus.

Eodem anno, Renatus Dux Lotharingiæ cum Metensibus graves habens inimicitias, multis ac varijs æstuabat cogitationibus, quo modo urbem capere potuisset. Est autem Metis (quondam Mediomatricum dicta) Civitas Regni Germanici opulentissima, muris, turribus atque fossatis valdè munita, & quod magis consuevit hostibus incutere terrorem, à viris prudentissimis gubernata, & tam circumspèctè omni tempore custodita, ut non facile à quoquam capi posset vel obtineri. Dux ergo Renatus post multam deliberationem contractis copijs spem habens urbis potiundæ (quanquam secus acciderit) eam obsidione vallavit, ac fortiter oppugnare capit. Metenses autem non solum muris & turribus muniti, sed etiam viris armatis atque fortissimis bombardis, machinis bellicis, & quidquid ad illas requiritur, lignis quoque, victualibus, & cunctis ad defensionem necessarijs in triennium ad minus copiosè provisi, ut eorum est consuetudo, hostem viriliter exceperunt. Cernens verò Dux Metensium animos & vires insuperabiles, facti pœnituit, & solutâ obsidione cum dispendio recessit.

Anno prænotato Innocentius Papa VIII. Romæ consilium privatum cum suis Cardinalibus habuit, ad quod omnium penè Europæ Regum & Principum Oratores litteris evocavit. Quorum multis ad eum convenientibus causam proposuit, consensum postulavit. Et hæc ejus propositio fuit, ut expeditio totius Christianitatis moveretur in Turcos, pro cuius instituto, quia multis opus esset pecunijs, tale medium adinvenit: misit in universam Germaniam plenarias Indulgentias Jubilæi non solum pro vivis, sed etiam pro defunctis, quæ sicuti eatenus fuerunt raræ, ita etiam plurimorum disputationi expositæ. Summa disputationis hæc erat: Quòd Papa de plenitudine potestatis non solum viventibus contritis & confessis pœnam possit remittere peccatis alioquin debitam, sed etiam omnium in Purgatorio existentium animarum ita remittere pœnas, ut ipsum Purgatorium si velit penitus evacuare possit. Habuit hæc assertio nova impugnantes, habuit & assertores, qui varia in utramque partem,

ut

Matthias
Ungariæ
Rex mori-
tur.

Uladislaus
regnat su-
per Un-
ros.

Civitas
Metensis à
Duce Lo-
tharingiæ
frustra ob-
sidentur.

Innocen-
tius Papa ad
se Romam
vocat Ora-
tores Prin-
cipum.

ut movebantur, synthemata scripserunt; cautiùs tamen quàm liberius, ne fortè prosciberentur & ipsi.

Raymundus Archidiaconus cum Indulgentijs mittitur.

In hoc opus gratiarum à Pontifice Romano in Germaniam mittitur Raymundus Beraudi Alniensis, Xanctoniensisque Ecclesiarum Archidiaconus, postea Cardinalis, vir doctrina scripturarum & morum integritate Deo indubitanter amabilis, qui syncerâ & optimâ intentione Christi negotium promovit, & in Cruciatam contra impijssimos Turcos multa florenorum millia congregavit. Vidisses admirabilem in simplicitate populi fidem, in fide devotionem, in devotione largitatem, in largitate constantiam.

Cruciata per totam Germaniam predicatur contra infideles.

In cunctis Germaniæ Civitatibus, & in omnibus fermè oppidis Crux videbatur erecta, pro collectura pecuniarum in opus Dei arca similiter apposita, Confessores ordinati complures, & Commissarij secundum operis exigentiam, ubique sine superfluitate dispositi: concurrebant sine numero homines devotione armati, non minùs, quàm peccatis, confitebantur, absolvebantur, juxta impostam eis quotam pecunias contributebant in arcam, alij plus, alij minus, prout quemque, aut juvit substantia, aut impulit devotio. Multa certè florenorum millia ex ea gratiarum largitione per Germaniam fuere collecta, quorum tamen nescio si vel unus denarius in predicatum Cruciatæ opus contra Turcos fuerit expositus. Raymundum tamen, omnes qui noverunt, virum rectum, integrum & sanctum de malè consumptis eleemosynis pauperum Christi judicant innocentem, quippe qui nihil optabat magis, quàm ut Christianorum in Turcos suo tempore moveretur expeditio.

Inopia panis totam afflixit Alemanniam.

Eodem anno panis magna penuria fuit, & Sueviam totam fames nimium occupavit. Unum namque filiginis maldrum sex Hallensium libris monetæ Wirtenbergensis comparare volentibus necessarium fuit. Vinum denique hoc ipso anno majori ex parte nimio frigore perijt in vitibus, & multa calamitas cum inopia & egestate pauperes afflixit.

Sex Insulæ Fortunatæ inhabitari ceperunt ab hominibus.

His etiam temporibus Hispaniarum Rex Ferdinandus Insulas, quas vetustiores dixere Fortunatas, hominibus fecit habitabiles, & regno suo per omnia subjecit. Sunt autem sex numero in majori Oceano, postea post S. Jacobum de compostella inter meridiem & occidentem; quarum prima vocatur Ombriona, in qua nulla unquam eatenus fuerunt ædificia. Secunda vocatur Junonia major, in qua una duntaxat fuit ædificia constructa. Tertia dicitur Junonia minor, & est majori quàm proxima. Quarta nominatur Capraria magnis abundans serpentibus. Quinta dicitur Nivaria propter nives in ea manentes perpetuas. Sexta vocatur Canaria, quia canibus & magnis & multis abundat. Has Insulas multi veterum propter ingentem fertilitatem & magnam aëris temperiem, terrestrem Paradysum esse putarunt.

Amalia Comitissa Palatina Duxque Pomeranorum nascitur.

Anno supra notato, xxv. die mensis Julij Heidelbergæ oppido nascitur Amalia nonogenita Philippi Comitissæ Palatini Bavariæque Ducis ac Principis Electoris, quam post annos xxiii. ut suo loco dicemus, Georgius Pomeranorum ac Steinensium Dux filius Bogislai Ducis accipit uxorem anno post obitum Philippi patris ejus quinto.

MCCCXCI.

MCCCCXCI.

Anno Blasij Abbatis VIII. Indictione Romanorum ix. Dominica tertia post Pascha, quæ fuit xxiv. mensis Aprilis. circa medium noctis, oppidum Mons Thabor nuncupatum, quod vulgo Monthabor appellant, Trevirensis Diocesis, quatuor distans à Confluentia milliaribus, igne casuali, nescitur quomodo, incensum, cum Ecclesia, domibus, turribus & propugnaculis totum in tribus horis exustum perijt & in favillam redactum fuit, non sine incommodo maximo incolarum.

Eodem anno, Monasterium nostri Ordinis, quod Clingenmünster nuncupatur, in Diocesi Spirensi non procul ab oppido Landavv, ad instantiam perversorum Abbatis & Monachorum inibi regularem vitam professorum, sed irregulariter viventium, in Ecclesiam sæcularem translatum est. Legitima translationis nulla extitit causa, sed falsis narrationibus mentem Papæ circumvenientes nihil aliud timebant quam reformari, nihil quærebant nisi perniciosam vitæ libertatem. Nec diu supervixit ex Abbate malo Præpositus peior, apostatantium Dux, inimicus veritatis, mendacij cultor, amator tenebrarum, sed brevi horrendâ & subitanâ sublatu morte, quàm malè fecerit votum retractans solemniter factum, tardè cognovit, cum ejus judicio astitit, cujus normam violavit.

Anno prænotato Carolus Rex Gallorum VIII. Margaritham Regis Germanorum Maximiliani filiam sibi à Patre Ludovico XI. ante ix. annos, ut supra diximus, cum magna solemnitate desponsatam, remisit ad Patrem in Flandriam, opere demonstrans se vacuum fide, avaritiâ plenum. Erat autem Margaritha duorum annorum, & Carolus agebat sextum, quando sponsalia inter eos fuerunt celebrata. Mansit ergo in Gallia novem annis, & cum remitteretur ad patrem, annum agebat undecimum. Quæ autem fuerit causa remissionis Margarithæ ad patrem, dicam paucis, ut noverit posteritas omnis, nullam in virgine fuisse culpam, nec patrem Gallo, quæ remitteretur, præbuisse occasionem, sed Carolum levitate motum, ambitione & avaritiæ stimulis concitatum, egisse, quod non debuit, quodque vix jure potuit. Annam Britannicæ Ducis filiam Rex Maximilianus per suos legitimos procuratores sibi futuram desponsaverat uxorem, cum ea ut unicâ hærede habiturus & Britannicæ Ducatum. Quod ubi Gallo innotuit, ut Ducatum potuisset habere, Britannicæ rapuit hæredem, & uxorem duxit contra Jus & æquitatem, Maximiliano prius legitimè desponsatam, non sine scandalo plurimorum. Hæc fuit causa, non alia.

Eodem anno, vigesimo primo die mensis Augusti, nascitur Heidelbergæ oppido Barbara decimogenita Philippi Comitis Palatini Bavaricæque Ducis ac Principis Electoris. Vixit annis quatuordecim & virgo moritur plorata.

His temporibus Eberhardus Comes Wirtenbergenfis cognomine Barbatus, ad honorem Omnipotentis Dei novum in vasta solitudine Monasterium construxit cum Ecclesia, Ambitu, Refectorio, Dormitorio & alijs mansionibus necessarijs, in eo loco, qui ab antiquo Schönbach nominatur, quod magnistandem consummatum impensis, providâ largitione sufficientissimè dotavit. Consummato Monasterio, non Monachos cujusvis regulæ approbatæ, non Canonicos regulares, non denique sæculares

X y y

introducitur

Mons Thabor oppidum Archiepiscopi Trevirensis comburitur.

Clingenmünster Cœnobium ab ordine nostro transferatur.

Margaritha Maximilianij filia repudiatur à Gallo sine causa.

Maximilianij Regis sponsa Britannicæ Ducis rapitur à Gallo.

Barbara Comes Palatinæ nascitur.

Ordinis S. Petri nova religio in Suevia instituitur.

introducitur Canonicos; ſed novum quoddam genus hominum, qui nullam profitentur alicujus Ordinis regulam, ſed vivunt in communi; & ob id Fratres de communi vita nominantur. Hos ad novam introducens domum, quam plantaverat auctoritate Apoſtolicâ, grifeum habitum in flavum commutavit, ſtatuens ut Ordinis ſancti Petri Fratres nuncuparentur & eſſent; in cujus Patroni memoriam clavem de albario panno lino ante pectus tunicæ portarent aſſuram. Et hæc ejus prima inſtitutio fuit, ut in eum ſancti Petri Ordinem reciperentur de Comitatu Wirtenbergienſium duntaxat oriundi, pauperes ſive depauperati, honeſtæ tamen converſationis preſbyteri ſex, de illorum genere quos nobiles vocant ſex, & de oppidanis ſeu villarijs ſimiliter ſex, & quod nobiles deberent præſſe cæteris, etiam Sacerdotibus. Sed hæc ultima conſtitutio ſic poſtea mutata fuit, & hodie ſervatur, ut non ex nobilibus Laicis, ſed ex Sacerdotibus unus ſit Prior, cui cæteri omnes teneantur obedire.

Bingiorum temeritas in Palatinis.

Anno prænotato, poſt incendium oppidi Bingen, de quo anno proximè elapſo diximus, cum oppidanorum magiſtri, præfecti & telonarij non ſolum Laicos & pauperes ruſticos, ſed etiam Sacerdotes & Monachos in Principatu Comitum Palatini, & Ducis Joannis Bavariæ commorantes, novis & inconſuetis gravarent in foro hebdomadali exactionibus, malum grande ſibi metiſſis paraverunt. Ex antiqua enim conſuetudine ultra memoriam hominum introducta forum ſive emporium hebdomadatim in prædicto Bingiorum oppido quartâ feriâ ſervabatur, ad quod omnes in circuitu ad tria milliaria homines de Palatinatu, aut empturi aliquid aut vendituri conſuebant. Bingij autem ſive avaritiâ ducti, ſive Palatinenſium odio concitati, Clericos, Monachos ſimul, & Laicos ex Principatu Comitum Palatini oppidum introgreſſos, qui aliquid emiſſent, teloneis novis, exactionibus inconſuetis & alijs vexationibus inſolitâ ultra menſuram antiquitatis gravabant, irridebant, nolentſque indebita ſolvere verberabant. Præſumpſerunt & alias novitates, ne dicam præſumptiones penè innumeras, pedagia & telonia exigentes violenter & cum verberibus, à religioſis atque clauſtralibus, qui non ſolum jure & privilegio, ſed etiam introductâ poſſeſſione, atque manifeſtè probatâ apud majores eorum fuerunt ab omni talium præſtatione ſemper immunes atque liberrimi. Super his Bingij ſimul & eorum Domini majoris Eccleſiæ Moguntinæ Canonici ſæpius interpellati à multis, ut ab injuſta & inconſueta pedagiorum exactione pauperum & Clericorum Palatinenſium deſiſterent, & Patrum ſuorum vellent terminis eſſe contenti, ac ſi fabulam ſurdo recites, nihil curaverunt. Unde pauperum clamoribustandem compulſus Albertus Gôler de Ravensburg vicem tenens & Præfectus Philippi Comitum Palatini apud Stauroneſum, vir temporibus aptus, ad ipſius notitiam Principis omne detulit negotium. Philippus igitur Palatinus Comes volens commoditati ſuorum conſulere, & pauperes ab oppreſſione liberare Bingiorum, forum ſeu emporium feriâ quartâ hebdomadatim ſervandum apud Monſter villam, quam à Rheni Comitibus paulò ante comparaverat, juxta Nahum fluvium non longè ab oppido Bingen ſervari mandavit, ſub magnis pœnis interdicens ſuis, ne quis emporium Bingiorum accederet, ſeu quidquam venale inferret. Qua conſtitutione publicata ubique per continuos tres annos emporium fuit apud

Bingij gravant Palatinenſes inconſuetis exactionibus.

Moniti à Palatino Bingij contemnunt.

Emporium de Bingen tranſfertur ad Monſter villam.

apud Monster villam prædictam, ad quod Rhenensibus cunctis liber omni tempore permittebatur accessus; simul & emendi vendendique facultas, ita tamen quod nihil hic emptum oppido inferrent Bingiorum. Afflixit hæc translatio fori haud parum Bingios, & magnam panis ac frumentorum eis penuriam induxit. Soli etenim ipsi publico Principis edicto ab accessu Monasteriensis emporij hujus arcebantur. Nam præter vinum, pisces & aquam, simul & sal, quidquid ad victum pertinet, Bingijs difficulter aliunde, quam ex Comitatu Spanheimensi & Palatinatu inferitur. Enimverò neque frumentum habent, neque legumina, neque fœnum stramen, neque ova, neque carnes, neque butyrum, & his similia. Humiliati ergo post triennium vix impetrare potuerunt à Palatino Canonici, ut emporium Bingiorum oppido habendum denuo redderet.

His temporibus fuerunt & aliæ dissensionum causæ plures inter Bertholdum Archiepiscopum Moguntinum & supra dictum Philippum, Palatinum Comitem, quarum importuna nimietas bellum sine dubio inter eos tandem peperisset, si non prudentia superasset malitiam. Quis alteri tunc injuriam fecerit, omnibus erat manifestum, & quod eo tempore unius patientia consulè dissimulare studuit, post annos ferme tredecim in altero satis clarè cum afflictione mulcorum justitia vindicavit. Ita nihil est stabile, nihil firmum, nihil constans in humanis, quoniam ut veraciter dixerat expertus: *Cuncta sub ancipiti pendunt mortalia casu, & spondent propria mobilitate fugam.* Unde meo judicio non satis prudenter suum moderatur officium, qui cum habeat fortem & potentiorum timere supra se, vel æquales contemnit, irritat, provocat & despiciat, vel inferiorum contra justitiam affligit. Est providentia in Cœlis ima & summa intelligens, discernens & moderans omnia, quæ etsi ad tempus multa dissimulat, non tamen in æternum. Dissensionum ista fuerunt capita. Via est publica & strata regalis per pontem super Nahum fluvium haud procul supra oppidum Bingen, per quam itur & reditur de Bacherach & alijs inferioribus locis cis Rhenanis ad Alrzen, Wormatiam, Heidelbergam, & reliqua Gavij superioris loca. Hanc publicam stratam Bingij seu dominorum suorum jussione, seu propriâ temeritate (parum ad me) præter antiquam consuetudinem ab utraque pontis & fluminis parte interpositis repagulis & seris obstruxerunt, aliquoties in die, semper autem in nocte, ut eques nemo transiret. Quam eorum novitatem cum Philippus Comes Palatinus dissimulare nec posset nec veller, utpote qui nuntijs tam suis, quam regalijs iter necessarium omni tempore non minus in nocte quam in die tuebatur apertum, Bingijs bis, ter, quaterque mandavit, ut pontem & vias per illum ad ascensum & descensum necessarias non clauderent, oppidum verò suum quantâ vellent clausurâ munirent. Sed Bingij mandata Principis contempserunt. Unde Albertus Goler de Ravenspurg ante dictus apud Stauronesum oppidum præfectus Palatini Comitis, vir magnanimus, audax, in multis prudenter expertus, ad mandatum sui Principis nocte quadam cum paucis Stauronesum egressus, Bingionum oppidum accessit, & valvam exteriorem ferramentis quibusdam volubilibus artificiosè compositis, ita clausit, & ad invicem firmavit, quod aperiri non poterat, nisi frangeretur. Quo magno sub silentio artificiosissimè factò, retrocessit ad pontem, & omnia repagula, clausuras & seras pulvere

Y y 2

bombar-

Inter Arch-
episcopum
Moguntie
& Palati-
num longa
dissensio.

Stratam
regalem &
publicam
Bingij clau-
dere vole-
bant.

Comes Pa-
latinus mo-
nuit Bin-
gios, ne pu-
blicum
iter clau-
derent.

Albertus
Goler Præ-
fectus in
Creuze-
nach mal-
teis Bingio-
rum seras
confregit.

bombardarum, factaque in ligneis repagulis foramina plura simili pulvere implevit & clausit: ex parte parvis foraminibus inducillis artificiosè relictis, per quæ ignis haberet ingressum. Omnia tam secretè tamque prudenter ordinavit, ut neque vigiles in arce, quæ oppido supereminet, neque leprosi juxta pontem habitantes quidquam audire seu videre poterint, quia sonitum fecit nullum, & ignem abscondit. Cunctis ut voluit ordinatis vicinum montem cum suis ascendit, ut inde prospectaret exitum negotij. Interea per fila sulphurata paulatim ignis ascendens tandem factus est contiguus intromissis pulveribus, cum ecce subito flamma erumpens repagula & seras in mille partes cum tanto fragore disiecit, ut decem bombardas crederes unâ vice simul & semel emissas. Prospiciunt ab arce custodes, super pontem lapideum ignem cernunt, in repagulis ardentem, sed neminem audiunt, neminemque vident. Conflernari nimium in oppido Bingij, & hostem adesse putantes muros conscendunt & turres, bombardas in incertum emittunt neminem ferientes. Demum veniunt cum clavibus ad portam Burgimagistri, emissuri quempiam ad explorandum, quid ageretur in ponte. Sed frustra tentant, quia valvam aperire non poterant. Hinc magis territi & nimio stupore attoniti, quid paterentur, quidve agerent penitus ignorabant. Manè autem facto cum valvam in securi & ascia dejecissent, claves invenerunt volubiles, quibus ligna sese contingentia ex adverso ad invicem fuerant artificiosâ inventionem memorati hominis colligata, & omnes mirabantur. Sed non cesarunt propterea Bingij occludere vias, quo minùs novas super pontem restituerent fortiores prioribus clausuras. Verùm Stauronesi Præfatus, quem nihil horum potuit latere, paucis diebus dissimulans iterum nocte venit ut priùs, ignem supposuit, clausuram ut antea destruxit. Quid multis loquamur? Quoties Bingij repagula posuerunt nova, toties ab Alberto varijs modis ingenioque subtili fuerunt incensa. Nec aliqua profuit eorum custodia, tanta fuit hominis in consilio prudentia. Evicit nihilominus tandem in hac parte Comes Palatinus judicio regis & principum justificatus, coëgitque Bingios Pontem cum via dimittere liberum & apertum, non minùs in nocte quàm die. Quinquennio duravit ista dissensio.

Albertus Goler quanto ingenio Bingios tribulavit.

Valvas portarum Bingij dejecere quomodo compulsi fuerint.

Albertus Goler toties destruxit quoties Bingij edificarunt.

Monasterium Divi Ruperti, non Palatinum, sed Archiepiscopi est.

De Salvo conductu, inter Archiepiscopum & Palatinum contentio.

Secundum inter memoratos Principes dissensionum caput hoc erat: contendebat Palatinus Comes Monasterium sancti Ruperti Monialium nostri ordinis in opposito Bingiorum oppidi ab altero Nahi fluminis littore ad suum pertinere dominium. Sed hoc jure non potuit, quod non solum negavit præscriptio, sed ex fundatione simul & privilegio Papali citatus in testem ego, ut noticiam existimatus habere gestorum transacti temporis, luce clarius ostendi, Palatinum Comitem nihil juris in eo Cœnobio penitus obtinere, quod soli Archiepiscopo Moguntino pro tempore existenti tam in spiritualibus quàm in temporalibus est subjectum, de cujus fundatione sancta Hildegarde instituentem longe supra diximus, anno Dominicæ Nativitatis millesimo centesimo quadragesimo septimo.

Tertius dissensionum articulus fuit de itineris securitate præstanda (quam nostri vocant Salvum conductum) à molendino Bingiorum per pontem usque ad Ecclesiam sancti Clementis, & villam Drehtigeshaulen juxta Rheni descensum: quam jurisdictionem sibi uterque vindicare con-

contendebat. In hac tamen contentione Archiepiscopus jure prevaluit, ac possessione præscripsit, ut videlicet in suo dominio temporali duntaxat salvo conducere habeat iter facientes. Nihilominus diu prius duraverat inter eos ista contentio, antequam cederet juri præsumptio, non quidem amore, sed necessitate compulsa. Cæteras verò causas dissensionum inter Ecclesiam Moguntinam & sæpeditum Comitem Palatinum consultâ ratione transimus, non quod ignoremus, sed quia nescire putamur. Quid enim ad nos, quod nihil ad nos? Historiam transacti temporis complurium scripsimus annorum, semper liberi, semper securi, semper & tuti, neminem usquam timentes. Nunc autem in ea pervenimus, quæ nostrâ sunt gesta ætate, inter magnos & potentes, quorum palmæ comparantur & manus. Historiam compellimur abbreviare, scientes, quia dies mali, & veritas odium parit maximè in eos, qui Principum non sinunt latere perperam facta. Ero tamen scriptor fidelis, & sicuti plura intermittam necessariò vera, ita nulla inferam falsa.

Fuit his diebus in Curia Comitis Palatini Marscalcus quidam nomine Joannes de Drott, patriâ Thuringus, Germanus Thilmanni Mersburgensis Episcopi, homo præsumptuosus potius quàm audax, temerarius non prudens, Cleri & Monachorum contemptor, & parum de pietate sentiens Christianæ Religionis, consilio subdolos, actione perversus, qui suis artibus pravis usque adeò dementaverat Principem, ut sine illo vivere non posset. Omnium tunc in curia existentium fuit opinio, Comitis Palatini animum maleficis dæmonisque artibus per Marscalci memorati fraudes captivatum. Usque adeo enim hujus perversi hominis astutia prevaluit apud mansuetissimum Principem, quòd eum tandem in Excommunicationem Ecclesiæ perduxit.

Erat enim tunc temporis Abbas Monasterij Weissenburgensis exempti in Dicecesi Spirensi Henricus de Homburg Hassius, vir in observantia regulari strenuus & summa pietate devotus. Hic primò apud Bursfeldiam Monachus factus & religiosissimè conversatus, post annos aliquot Abbas in Cœnobio Mersburgensi constituitur, qui cum privilegia & jura Monasterij acrius defenderet, Episcopum memoratum Thilmannum contra se fecit adversarium. Crevit paulatim inter eos contentio, quo usque tandem Abbas se nimium sentiens gravatum, ad Apostolicæ Sedis audientiam Episcopum citavit, & contra eum victoriam tandem obtinuit.

Nihilominus crudelitatem prædicti meruens Episcopi, quam habuit exploratam post victoriam causâ, Abbatiam in manus Fratrum suorum spontaneâ voluntate resignavit. Sciebat enim ab inimico reconciliato, præsertim potentiore cavendum, in quo fidei nulla potest esse constantia, sed quotiens læsum se cogitaret ab infirmiore, totiens animum relaxaret ad vindictam. Ut autem ex uno ejus facto intelligas sævitiam Episcopi, quod crudeliter, si non fecit per se, fieri tamen per suos consensit. Conradus, qui nunc Abbas est in Göffeck, Capellanus erat memorati Abbatis Romæ causam agentis, qui & litteras citationis & alias quaslibet ex curia deferebat in patriam. Hunc die quâdam ministeriales Episcopi non procul à Mersburg obvium habentes capiunt, & irruentes in eum parùm abfuit quin occidissent, nisi ab uno rationem tantisper sequente fuissent

Y y y 3

Initium historiae tribulationis Monasterij Weissenburg.

Henricus Abbas prius in Mersburg, postea in Weissenburg.

Contentio inter Episcopum & Abbatem Mersburgenses Romæ.

Conradus Monsanus Abbas in Göffeck.

Episcopus
Mersbur-
gensis accu-
satur apud
Papam.

fuisſent prohibiti. Furore tamen Petrino ſavientes amputaverunt auri-
culam ejus dexteram. Quæ crudelitas cum ad noticiam Sixti Romani
Pontificis querulatione perveniſſet Abbatis; nimium commotus contra
Episcopum ſententiam excommunicationis in eum fulminavit, & niſi preces
Erneſti Saxonie Ducis interveniſſent, à dignitate Pontificia fuiſſet depoſi-
tus. Hinc rancor in Abbatem ſumpſit exordium, & ſavæ perſecutionis
Episcopo ſuiſque materiam præſtitit contra virum ſanctum.

Denique poſt annos paucos cum Fridericus Comes Palatinus Mona-
ſterium Weiſſenburgenſe reformaret, quemadmodum ſupra diximus,
Henricus iſte quondam Mersburgenſis promotione Patrum Abbas illic
fuerat inſtitutus. Verum mortuo tandem Friderico, & in Principatu
ſuccedente Philippo, cum Joannes de Drott ſupradictus miles in ejus curia
cunctis eſſet potentior ſimul & tyrannior à ſecretis, multis modis variſque
dolis & fraudibus memoratum Abbatem Henricum tribulavit, injurioſe
cupiens vindicare, quod ille olim apud Mersburg Abbas in Episcopum
Fratrem ejus non injuriâ, ſed jure commiſerat; eo namque tempore
Monafterium Weiſſenburg cum oppido ſub tuitione fuerat Comitum
Palatini.

Joannes
Drott Ab-
batem Hen-
ricum in-
juſte per-
ſequitur.

Per annos plures duravit iſta crudelis in virum ſanctum tyranni per-
ſecutio, & quantis potuit injurijs, contumelijs & gravaminibus eum omni
tempore moleſtavit. Nemora, ſylvas, venationes, aquas, piſcationes,
villas, caſtella, decimas, cenſus, proventus, juridiſtiones & libertates
Monafterij Weiſſenburgenſis violenter occupavit, rapuit & poſſedit, Ab-
bate non ſemel nec iterum, ſed centies (ſi dixerò plus non mentiar) voci-
ferante ad Principem, & contra violentum ſacrilegum juſtitiæ poſtulan-
te, ſed fruſtra; nam aliquoties audientiam obtinuit, juſtitiæ verò nun-
quam; ad omnia enim quæ præſumpſit impietas, ſemper tacuit, & diſſi-
mulavit implorata etiam cum lachrimis æqua potestas.

Abbas Ro-
mam pro-
fectus Pa-
latinum
cum Tyran-
no citavit.

Evolutis in tanta miſeria multis diebus, menſibus quoque & annis,
cernens Abbas Henricus, quòd propter denegatam ſibi juſtitiæ nihil
omnino proficeret, ſed quotidie inſtarent graviora, conſilio accepto à
quodam Principe, Romam petijt, & ſacrilegum tyrannum una cum
Palatino Comite ad tribunal Innocentij Papæ octavi citari fecit; illum
quia raptor & violentus invaſor honorum Monafterij Weiſſenburg-
genſis extitit; iſtum verò, quòd injuriantem contra juſtitiæ temere
defenſavit.

Palatinus
cum ſuo
Marſcalco
Romæ à
Papa ex-
communi-
catur.

Citati autem fuerunt & quidam alij miniſteriales Principis, inter quos
fuit & Joannes de Morsheim, qui juſſu Domini ſui Scabinos in villa qua-
dam mutaverat juridiſtioni Abbatis immediatè ſubjecta. Quid plura?
Omnes qui fuerant citati, pro defenſione induere contemptum, & neque
per ſe, neque per legitimos procuratores Romæ comparuerunt. Pro-
ceſſit Abbas gradatim in cauſa litis adverſum contumaces, donec eos po-
ſtremo Excommunicationis involvit cenſurâ. Jam tunc primum evi-
gilare ceperunt ſopore pernicioſo depreſſi, & varias quarere vias, quo-
modo ab his laqueis poſſent evadere, quod ideò fieri non potuit, quia
raptor ſacrilegus reſtituere ablata recuſavit. Manſit ergo excommuni-
catus, ab illo tempore uſque ad mortem, excommunicatus obiit, excom-
municatus ſepultus fuit.

Joannes
Drott in
excommu-
nicatione
manſit uſq;
ad mortem.

Comes

Comes autem Palatinus Papæ censuras timuit, non contempsit, & quia Princeps erat Catholicus, dicier excommunicatus patienter ferre non potuit; Romam procuratorem misit, absolutionem petijt, sed contradicente læso impetrare non potuit. Sæpius tamen interea fuit absolutus sub spe concordie ad breve tempus cum reincidentia termino lapsa, quamvis concordia nulla intervenerit unquam. Multa enim tentavimus media non sine gravibus expensis, plures indicendo & servando conventiones Spiræ, Heidelbergæ, Weissenburgi & alijs locis, sed concordiam invenire nunquam potuimus, dum à Principe magna peterentur, & nihil se debere Cœnobio responderet. Interposuere vices regni Principes multi, Joannes Trevirorum, Hermannus Colonienfium, Bertholdus Moguntinensium Archiepiscopi, Ludovicus Spirensis, Albertus Argentinensis, Joannes Wormatiensis Episcopi, Christophorus Marchio Badensis, Joannes Palatinus Comes Baviaræ Dux Comesque in Spanheim, Wilhelmus Hassiorum Landgravius, Georgius Baviaræ Dux, Eberhardus Junior Wirtembergensium Dux, & Alexander Dux Baviaræ, Comes Geminipontis & Veldentia, non simul unà, sed vicibus diversis, vel per se, vel per suos Oratores magna cum diligentia pacem & concordiam facere cupientes. Sed neque omnes, neque singuli quicquam profecerunt, causam dixi; Abbate namque in litis pendencia existente apud Romanos, non erat penes conventum plena concordandi potestas, idcirco tempus consilio redimentes 60000. florenorum pro damnis expensisque in curia & extrahabitis exigebant. Quis daret? Palatinus? Sed damnum ipse non fecerat. Sacrilegus ipse Marscalcus? Sed unde solveret, tantam pecuniarum summam non habuit, nec si habuisset, reddere consensisset; fuit enim obstinatus, induratus, perversus & contemptor Ecclesia factus, utpote qui nec Deum timuit, nec hominem reverebatur. Mansuetissimum Principem reperit, qualem suis adulationibus, dolis & sinistris machinationibus fecerit, noverunt, qui norunt. Sed parcendum dormientibus, à quibus ut perijt confessio, ita penitus cessavit & contra incusationes defensio. Seductus nihilominus & à se procul abductus Princeps nobilis, clemens, humanus, magnum famæ, æstimationis, & rerum suarum detrimentum incurrit, dolis & fraudibus Joannis de Drott Marscalci impij circumventus.

Postremò tandem annis fermè tredecim in contentione perniciofa consumptis, concordiam, ut suo loco dicemus, qualemcunque fecit desperata necessitas. Sed operæ pretium fore judicamus, & reliqua summam perstringere, quæ sub litis pendencia in eadem causa facta sunt.

Erat Conventus Monachorum de Observantia Bursfeldensium eo tempore apud Weissenburg notabilis & insignis, numero non pauciores triginta, qui posteaquam Abbas Romam petijt, usque adeò dispersi sunt in omnem terram, ut quatuor duntaxat in loco remanserint. Cujus quidem dispositionis duæ fuerunt causæ; altera videlicet, quòd omnes census & proventus, quos extra oppidum habebant, lite per totum durante præripiebantur ab adversarijs: altera verò, quòd pecuniam certè non modicam pro litis actione Roman mittere Abbati videbatur necessarium, quam pluralitas Fratrum domi consumpsisset. At posteaquam Joannes de Drott se ad instantiam Abbatis à Papa intellexisset excommunicatum,

NON

Magna dissensio concordiam non admittit.

Omnium causa & auctor malorum fuit impius ille Drott.

Conventus 30. Monachorum in dissensione dispersigitur

Omnia Monasterij bona extra oppidum occupantur à tyranno.

non ſolum contempſit, ſed in furorem actus graviora præſumpſit, & peccato peccatum accumulans omnium in ſe bonorum hominum cenſuram provocavit. Caſtellum S. Remigij, quod non longè ab oppido Weiſſenburg diſtat, expulſo præſidio Monachorum, occupat, villas Monaſterij, curtes & proventus omnes in vadit, capit & uſurpat, & quamdiu vixit, violentâ poſſeſſione retinuit. Quæ cum innotuiſſent Abbati, graviora in eum fulmina procuravit cenſurarum, & auxiliatores ejus omnes Comites & nobiles Papali ſententiæ ſubjecit.

Henricus
Abbas Ro-
mâ digre-
ditur, &
Florentiæ
obiit.

Interea poſt annos aliquot Henricus Abbas Philippum Comitem Palatinum, Joannem de Drott, Emichonem Comitem de Liningen, Comitem quoque alium de Biſſch & complures alios habens in Excommunicatione Papali, cum ægritudinem incidiſſet, conſilio medicorum ſeceſſit urbe, venienſque valetudinarius ad Florentiam mortuus eſt, & ibidem ſepultus.

Quod mox ut Procuratori Comitis Palatini Romam denuntiatum eſt, Papam acceſſit, & nomine Principis ſui Monaſterium de Weiſſenburg in ſæcularem transferri Eccleſiam petijt, & conſenſum impetravit, ſub ea tamen conditione, ſi Maximiliano Regi translatio ipſa placeret.

Translatio
Monaſterij
Weiſſen-
burg impe-
tratur.

Expedit Bullam procurator (inſcio Principe) tribus florenorum millibus, & certum per nuntium eam ad Heidelberg deſtinavit. Lætabantur omnes, qui ſua non Deum quærebant, putantes jam ſe de Monachis reportâſſe triumphum. Verùm ſecus accidit quàm ſperaverant, Rex namque Maximilianus in translationem renuit præbere conſenſum, non ignarus, quantam Abbas & Monachi paterentur injuriam. Sic deſuſa pravorum ambitio in maiorem commutavit de iniquitate lætitiâ. Accepit & mercedem ſuam procurator iniquus, qui Monaſterium comparavit, juſtè damnatus exilio.

Wilhelmus
ſit Abbas
Weiſſen-
burgen-
ſium, &
translatio
revocatur.

Interim verò quòd Procurator Bullam translationis Romæ impetravit à Papa, Monachi Weiſſenburgienſes ejus fraudis ignari cum bona mora diem pro electione novi conſtituerunt Abbatis. Quâ inſtante Wilhelmum Priorem Conventus Abbatem ſuum unanimiter elegerunt, qui litteris Maximiliani Regis promotus mox Romam pro Confirmatione ſimul & licitæ continuatione profectus eſt, & ſpes vanas, ne dicam iniquas, Monaſterij translationem optantium ſerpentinâ prudentiâ & columbinâ ſimplicitate deluſit. Cernens etenim Romanus Pontifex, quòd Maximilianus Rex non ſolum non vellet in translationem præbere conſenſum, ſed Electum inſuper litteris promotorialibus commendaret, fecit utrumque, quod & rogabatur, & decebat eum, quia confirmavit Abbatem, & revocavit illicitè præſumptam Monaſterij translationem. Confirmatus Abbas Romæ permanſit vigilans in cauſa, ne ſiniſtris informationibus aut ſubverteretur negotium, aut excommunicationis vinculum temerè rumpere inimici.

Wilhelmus
Abbas de
curia re-
vertitur
mortuo
ſyranno.

Tandem Joanne de Drott omnium auctore malorum in excommunicatione Papali mortuo, & aſini ſepulturâ terræ commendato, vulum aliquantiſper ſerenavit Noverca bonorum fortuna: & Monachos Weiſſenburgienſes omnipotentis Dei miſeratio, intuitu clementiore reſpexit. Enimverò ſecurus redijt ad Cœnobium Abbas, & inſidias tyranni jam non metuivit extincti. Veruntamen cum Palatino Comite pacem firmam &

& aliqualem refusionem damnorum & expensarum non subito consecutus est; quousque tandem nisi est rota in medio rotæ, per quam florenorum quindecim millia exposuit. Joanne autem de Drott morte serâ defuncto, pars ablatarum possessionum & rerum Monasterio non ipsius ordinatione (quippe qui statuit nihil omnino restituendum) sed Principis fuit imperio restituta. Pars sub lire remansit. Et nunc de miserabili tribulatione Monasterij Weissenburgensis quondam Regalis & insignis summarie dictum est facis, historiarum cursum prosequamur.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, secundâ die mensis Julij, hoc est, in solemnitate Vistationis innocentissimæ, castissimæ, gloriosissimæque semper intactæ Virginis Mariæ, cujus & amator, cultor & venerator est ardentissimus Joannes de Calve postea hujus Cœnobij Hirsau-gensis vigilantissimus Abbas, qui hodie, cum hæc scribimus, præest, primam in ordine Sacerdotij Missam cantavit, lætantibus in cœlo Angelis & congaudentibus in Cœnobio Monachis; illis quia collaudatorem, istis quia commilitonem susceperunt.

Eodem anno simul & transacto Blasius hujus Monasterij Abbas, reditus & proventus ejusdem, ut sequitur, notanter ampliavit: imprimis enim octo maldrorum avenæ censum comparavit añuum in Osteltzheim pro sexaginta quinque florenis. In Wila triginta solidos annui census emit. In Hessicken curtem unam pro ducentis florenis comparavit, de qua Monasterio proveniunt singulis añis septem maldra sili-ginis & avenæ maldra octo. Speltæ quoque septem, & duæ urnæ vini. In Gechingen & Tuffringen duas partes decimarum emit pro florenis ducentis. Curtem in Schaffhausen à quodam cive de Wila comparavit pro centum sexaginta nummis auri. In Riderchingen duas libras & solidos sex annui census pro sexaginta libris. In Talbingen, Sultz & Effringen pro quibusdam curtibus & censibus exposuit sexcentos viginti quatuor florenos.

Eodem quoque anno idem Abbas Blasius in Castello Stamheim novam domum & Capellam à fundamentis construi fecit: pro quarum consumatione supra ducentos auri florenos exposuit. Domum quoque frumentariam in Herrenberg novam pro ducentis florenis constituit. Hoc ipso etiam anno latus tertium ambitus Monasterij consummavit: in quo plus quam quatuor centum florenos expendit. Piscinam circa infirmitorium, & aliam parvam in horto Conventuali eodem anno fieri mandavit, in quibus ducentos quinquaginta florenos exposuit. Refectorium Fratrum hyemale ampliavit, quod picturis, fenestris & cælaturis pulchrè satis ornavit impensis trecentorum florenorum. Fenestras cum rotundis (id est Schyben) & picturis ad tria latera ambitus Monasterij fieri iussit; pro quibus plus quam trecentos auri florenos exposuit. In quarto verò latere picturas sine rotundis fecit duntaxat. Imaginem quoque Crucifixi Jesu Christi Salvatoris nostri, quæ stat in gradibus chori erecta, pro uno & triginta florenis emit, ad quam plures Indulgentias à multis impetravit.

Anno item prænotato, venit ad Regale oppidum Wil Maximilianus Rex Germanorum, quem Blasius hujus Cœnobij Abbas civium supplicatione rogatus, & Pontificalibus ex more indutus cum processione Cleri, ac populi pulchrâ ordinatione solempni obviam factus ad oppidum introduxit:

Z z z

Joannes de
Ca ba Mo-
nachus hic
primam
cantavit Mis-
sam.

Census per
Blasium
Abbatem
aucti.

Strukturæ
& ædificia
per Blasium
hoc tempo-
re facta.

Maximilia-
nus Rex à
Blasio susceptus
pictus.

duxit: & in-domum Hirfaugianam in eodem oppido poſitam debite cum honore ſuſcepit hoſpitio.

MCCCCXCII.

Regnum
Granatæ
cum urbe
per Hiſpani-
æ regem
capitur.

Anno Blaſij Abbas octavo, Indictione Romanorum decima, die Menſis Januarij ſeptima, Ferdinandus Hiſpaniarum Rex merito Chriſtianiffimus cum Elifabetha uxore ſua regina, & exercitu toto decem videlicet millium equitum, & quinquaginta millium peditum Granatam Bæticæ regionis civitatem Baudelis Mauritanæ Regis Mahumeticæ perfidiæ ſectatoris, quam biennio firmâ impugnatione obſederat, Triumphator Chriſto largiente intravit: eliminatâque Saracenorum ſpurcitiâ urbem ipſam cum univerſo Granatæ regno Chriſtianis reſtituit, quod Mauri vaniſſimi profeſſores Mahumeticæ vanitatis annis octingentis occupaverant, Regem Granatæ in ultimos Hiſpaniæ fines relegavit: Saracenos expulſit omnes: Dei cultum non ſolum in civitate, ſed per totum quoque Regnum more Chriſtianorum inſtituit: pro cujus reverentia Eccleſias multas fabricavit.

Judæi Cor-
pus Chri-
ſti in Ster-
nenberg la-
cerant.

Eodem anno perfidiſſimi canes Judæi in oppido Sternenberg, quod ſitum eſt in Ducatu Megaloburgenſi, venerabile Sacramentum Dominici Corporis in duabus hoſtijs, altera majore, altera minore à quodam Sacerdote Petro nomine, pretio comparantes incredibili furore malè tractaverunt. Pernicioſâ etenim curioſitate ducti, cultellis & aculeis hoſtias pungentes, tentabant experiri, quid in eis Divinitatis lateret, quas venerantur Chriſtiani. Et ecce Deo miraculoſè in ſuo Corpore præſtante miraculum, ſanguis de puncturis ſubitò fluere cepit, & menſam cruor totam reſperſit. Receſſerunt ad ſacrilegum Sacerdotem Judæi ſcelerati, factum aperiunt, conſilium petunt.

Sacramen-
tum ſub
terra repe-
ritur ſan-
guineum.

Communi tandem conſultatione particulas ſanguinem fluere non ceſſantes in terram defodiunt, & abeuntes jam latere factum penitus in antea confident. Territi ſunt impij, non compuncti: conturbati non compuncti. Latere factum quomodo potuit, quod Deus miraculo fecit manifeſtum? Non enim poterat abſcondi ſub terra, qui cœlum fecit gubernatque & terram.

Sacerdos
capitur,
damnatur,
que ad
ignem,
cuſus mira-
coſa.

In noticiam res miraculo cruoris devenit populi fidelis. Capiuntur Judæi, examinantur, crimen aperiunt, atque triginta eorum numero ignibus traditi concremantur. Presbyter autem qui Dominicum Corpus tradiderat impijs pro vili pretio, captus eſt ſimiliter cum Judæis: qui ſeorſim examinatus, cum multis lachrimis ſuum confeſſus peccatum. Cùmque ad mortem duceretur extra oppidum igni cremandus, tantâ miſerante Deo contritione reſolutus eſt, tantis cum lachrimis ſuum accuſabat reatum, totque ululando potiùs quàm lamentando gemitus emiſit atque ſingultus, quòd omnes ad commiſerationis ſletum provocavit. Cùmque ad locum perveniſſet ſupplicij, ſtans in licitoris poteſtate ligatus, vidit inter promiſcuum vulgi concurſum, ſtantem in amaritudine matrem, quam propiùs accedere magna cum iſtancia rogavit, cui & dixit: *Juſtum eſt, mater, dignum eſt, & neceſſarium te lachrimari, & flere multum ſine modo, ſine menſura, ſine conſolatione, quamdiu vixeris in hoc mundo, propterea quòd me filium peperisti, lactaſti, & nutriſti tam impium, malum & ſcleratum; qui Dominum Maieſtatis cœli & terræ, Creatorem ubique glorioſè regnantiem*

regnantem impijs tradidi Judais rursus crucifigendum. *Vae mihi omnium indignissimo peccatori! Vae mihi & iterum vae, qui Salvatorem vendidi, tradidi, atque cum Juda negavi. O quid feci! O quid penarum & suppliciorum non commerui! Quis mihi det omnium tormentorum genera & cruciatus posse in corpore meo experiri & sustinere usque in finem seculi, pro tam horrendis sceleribus meis! Osi fieri posset, ut pro meo scelere tanto, centies ignibus iradar, centies moriar, centiesque resolvam in pulverem! Hæc dicens cum lachrimis multis continuavit verbum ad matrem: Peto: inquit, abs te mater unam petitionem, quam ut mihi promittas te facturam, post mortem meam oro. Cui mater se facturam promisit juxta vires quodcumque postulaverit. At ille: Rogo, inquit, ut tres mihi peregrinationes in pane & aqua, laneis duntaxat induta, nudis pedibus facias. Primam ad Aquasgrani: secundam ad S. Jacobum in Compostella: & tertiam ad limina Apostolorum Romam. Et quotiens interrogata fueris ab aliquo, quare tam duras acas peregrinationes, dicito, quod idcirco, quod me tam nefandum, tam improbum & sceleratissimum pepereris filium, qui Corpus Domini Judais vendiderim tradiditque pro pretio blasphemandum. Et vide ne unâ dormias nocte, ubi aliâ quieviisti, nihilque omittas eorum, que rogavi. Promisit mater filio, quod petijt, & fideliter implevit.*

Deinde conversus ad Judicem & populum astantem: *Domine Judex & vos optimi civis, audite precor, attendite paucis. Justissime lata est in me omnium totius mundi hominum sceleratissimum peccatorem sententia mortis, qui mille mortibus dignus sum: quia Judam imitatus, Salvatorem Judais vendidi: ordinis mei oblitus simus & presbyterij dignitatem contra Dominum executus. Et quanto vis sum Juda longe deterior, quoniam ille Christum Judais mortalem, ego autem vendidi gloriosum. Unde cisi peccatum meum sit maximum, nequaquam tamen Judam imitabor desperando, quem pro dolor peccando secutus sum: sed confido in misericordiam Dei, quod me recipiat penitentem, quem tam enormiter peccantem patienter tulit, & non subito extinxit. Mortem commerui: mortem quantumlibet duram non solum patienter sustinebo, sed ex voluntate quoque subibo libenter. Verum non est satisfactio condigna pro tanto scelere mori. Precor vos Judices, ut pro uberiore penitentia immanissimi sceleris mei permittatis, quatenus diuturniore cruciatu inteream, & amputentur mihi primum digiti manuum & pedum articulatum: deinde manus & pedes: postea nares & aures: consequenter brachia & tibia: postremò corpus truncum unâ cum abscessis membris imponatur super rogum, & ignibus concremetur. Non enim sum ceterorum instar malefactorum morte dignus, sed acerbior atque turpissimâ, quâ longior sive prolixior nulla queat inveniri. Hæc ejus miranda contritio multos astantium provocavit in fletum: quorum alij petitionem ex commiseratione decreverunt admittendam: alij verò ex pietate negandam. Sed ille tantâ petitionis instantiâ rogans lachrimansque perseveravit, quod moti tandem Judices tantis fletibus consenserunt, ut fieret quod postulaverat. Miranda hominis contritio, stupendâque in tali articulo mortis devotio! Membratim truncatur sicut petierat, & in tantis cruciatibus voluntarijs summam exhibuit patientiam. Postremò jam truncus dixit cum gemitu: *Deus propitius esto mihi peccatori, & elementer accipe hos corporis mei durissimos cruciatus pro satisfactione sceleris mei. Et cum præ nimio dolore atque sanguinis effusione inciperet jam penè deficere, truncus super rogum ponitur, & igne supposito brevi compendio suffocatur: tunc & abscissa membra in ignem projecta cremantur.**

Z z z

Duram pro filio mater peregrinationem assumpsit.

Petri Sacerdotis verba ad Judicem & populum.

Salutem se sperare manifestat.

Membratim Sacerdos ut rogaverat, dividitur & comburitur.

cremantur. Et iste finis hujus miserandi Sacerdotis fuit: cujus animæ poenitentiam tam magnam & manifestam, quis dubitare posset veniam obtinuisse apud Deum?

Dominici Sacramentum Corporis stupendis curat miraculis.

Corpus autem Dominicum summa cum veneratione, præcedente Clero, & populo subsequente ad Ecclesiam reportatum in sacello ponitur, & pro miraculi testimonio cum puncturis sanguine rubricatum hodie servatur. Fit illico ad Sternenberg magnus populorum concursus, non solum de locis vicinioribus, sed etiam de remotis, & usque in præsentem diem stupenda in eo loco ad invocationem Domini nostri Jesu Christi fiunt miracula.

Miraculum unum è multis.

E quorum numero penè innumerabili unum nos posteritati commendare sumus persuasi, quod suâ raritate fidem simul & omnem credulitatem hominum procul videtur excedere: quanquam in toto Magdeburgensi Ducatu cunctisque finibus ejus adeò famâ sit celebri divulgatum, ut neminem latere queat. Neque enim nos hoc tam stupendum miraculum, ullâ vel credere vel scribere ratione possemus, nisi veraciter factum non modò vulgarium narratione, sed etiam Principum illius terræ manifesto sciremus testimonio. Est autem tale mirabile miraculum.

Homo contractus & reptans manibus, sanatur & erigitur.

Erat in regione illa homo quidam pauperculus, & contractus, qui more pecudis incurvatus manibus & pedibus reptando super terram incessit. Neque enim stare aliquando potuit: neque in altum se quomolibet erigere. Is cum tanta fieri miracula crebrius audiret in Sternenberg, suspirans animo referentibus dixit: *O si & ego essem ibi, considerem me sanitatem omnino recepturum, sed quomodo illuc perveniam, qui nusquam progredi possim?* Cui astantium dixit aliquis: *Non desperaveris, sed reptando incipe proficisci ut potes; dabitque auxilium Deus, ut pervenias.* Acquievit consilio pauper monentis, & tandem post multos labores ad locum pervenit. Et ecce mira clementia Christi! oravit homo cum lachrimis, Deo miserante convaluit, & jam non rependo sed gradiendo ad locum unde venerat, remeavit. Stupebant omnes, qui noverant eum, qui quem contractum reptantemque incedere solitum, nunquam erectum viderant, incedentem rectè tam subito conspiciebant. Et notum factum est hoc miraculum non solum in oppido illo, sed per totam regionem.

Recta fides cum oratione potest omnia.

Pervenit rumor signi ad Castellanium oppidi, hominem incredulum, temerarium & superbum, qui non solum referentibus factum non credidit, sed eos cum irrisione & quadam blasphemia contempsit. Misit tamen, & pauperem fecit adesse sanatum. Cui dixit astanti: *Tuè es ille, qui te sanatum affirmas in Sternenberg ad invocationem Sacramenti?* At ille respondit dicens: *Ego sum, gratias ago Domino Deo, qui me sanavit.* Ad quem Castellanus: *Ergone sani sunt omnes, qui peregrinantur illuc?* Respondit pauper in sua simplicitate: *Sani verè.* Ad quem Castellanus canem videns à casu præterire claudicantem, spiritu blasphemie tumens cum indignatione: *Tolle, inquit, canem hunc quem cernis claudicantem, & ducito illum ad Sternenberg peregrinatum, ut sanitatem recipiat, qui dixisti omnes ibi sanari.*

Castellanus inlanit, furit, latrat & mordet ut canis.

Hæc cumque tumido spiritu protulisset, mox vesanus effectus latrabat ut canis, & in medium prosiliens canum suorum illos mordebat ut canis. Deinde prorumpens de Castello cucurrit vesanus in oppidum latrans & mordens inter canes quasi unus ex ipsis: & quod mirandum est amplius,

amplius, crevit subito ex spina dorsi hominis cauda canina vestibus longior præminens ultra unius mensuram palmæ. Capitur à suis in medio canum latrantium & mordentium, & victus in Castellum reducitur, pro cuius liberatione peregrinatio cum donis & oblationibus ad Sternberg uxore & familia promittuntur: quibus completis insaniâ quidem liberatus est. caudam verò caninam habere compulsus est in testimonium facti, quamdiu vixit. Et ecce denuò mirando succedit mirabilis; quoniam nullâ arte, nullo ingenio, nullo vestimento, caudam, ne videretur, abscondere potuit. Nam si largiora fecit vestimenta, prolixior subito fuit & cauda; si breviora, brevior; semper tamen ultra mensuram palmæ longior eminebat visibilis.

Historiam scripsi, non fabulam; rem gestam, non confictam; non mendacium, sed veritatem plurimorum testimonio comprobata. Cujus quidem rei gestæ tot ante septennium, cum in Marchia essemus Brandenburgensium, ac tales audivimus testes, ipsum videlicet Electorem Imperij Marchionem Joannem, Henricum Megaloburgensium Ducem, Senatores Vesulinos, aliósq; tantos, quibus non credere meritò judicaremus iniquum. Omnipotens ille mundi Creator & Rector Deus, qui Nabuchodonosor Babylonæ Regem inter boves scœnum manducantem fecit, blasphemum ut voluit, humiliare potuit.

Anno quoque supra notato, in mense Septembris, Fridericus Imperator mundi tertius, & Maximilianus Rex Germanorum filius ejus semper invictus, Conventum Regni Principibus apud Confluentiam oppidum Archiepiscopi Trevirorum consensu indixerunt unanimi, quorum multis in præsentia constitutis Raptus desponsatæ Maximiliano Annæ Ducis Britannia per Carolum Regem Gallia præsumptus in medium proponitur, & quid fieri decernant Principes, consultatio communis habetur. Erant tum qui bellum Gallo indicendum consulerent, utpote qui non solum leges temerâset Germanas inferior, sed jus etiam violâset Imperij simul & Christianæ veritatis. In id tandem convenit pars sanior, temporî concedendum, cum Britannia Ducatus, neque Germania Regno, neque Brabantia Principatui eâ tempestate conduceret. Maximilianus itaque Rex consilio Principum levigatus animum remisit iratum.

His temporibus fuerunt quidam homines perditissimi, eorum de ordine, qui se nobiles non verentur gloriari, cum impietatis plus habeant, quàm virtutis, Bertholdi Archiepiscopi & Ecclesiæ Moguntinæ hostes. imò raptos iniqui, quos penitus judicamus indignos, quorum nomina in nostris Commentarijs memoriam posteritatis consequantur, vel immortalitatem. Hos à crudelitate facti quidam nostrorum Testipremos appellavit, pro eo quòd Clerum & Sacerdotes Domini per Dioecesim Moguntinam persequerentur in invasione hostili, capientes eos, atque captivos abducentes, & pro pecunia crudeli nimis punitione torquentes. Eos verò quos captivos abducere qualibet occasione non poterant, inauditâ hætenus, ut sequerentur per se ad loca eis præfixa cum pretio redemptionis, impietate cruciabant. Habebant enim seras quasdam ferreas diabolicâ non dubium excogitatione adinventas, sub quarum arcta clausura testiculos Sacerdotum comprimebant. Has autem seras semel clausas, præter ipsos qui clauserant, nemo poterat aperire. Denique tam artificiosè fuerant fabricatæ,

Unius h. storia facti plurimorum est comprobata testimonio.

Conventus fit Principum in Confluentia cum Cæsare & Rege.

Incursores Moguntia vastant Ecclesiam.

fabricatæ, ut nulla conjunctio potuisset notari partium; tàmque duratum erat ferrum, ut limæ nullam admitteret corrosionem.

Unde cujuscunque testes tali ferramento fuissent compressi, non poterat liberari ab alio, quàm ab his qui feram imposuissent. Nec satis erat singula instrumenta singulas habuisse clausuras, sed quodlibet unum quatuor, aut quinque seris occultissimis clauderetur, ut si casu forsitan una fuisset inventa sive aperta, reliquæ tamen penitus latuissent. Compressis ergo testiculis hoc instrumento Clericus si voluit liberari, necesse fuit eum Testipremos cum pecunia seu liberationis pretio sequi ad locum quem determinassent. Sacerdotum plures calamitate ista durante in diversis locis per Moguntinam Diocesim à perversis testipremis istis fuerunt capti, cruciati, vulnerati, spoliati, abducti, & nonnulli supplicijs varijs sine culpa interfecti.

Alexander
fuit Papa VI.
& præfuit
annis XI.

Item anno prænotato, xxvi. die mensis Julij, obiit Romæ Innocentius Papa VIII. anno Pontificatus sui VIII. Post hunc in Pontificatu successit Cardinalium promotione susceptus Theodoricus Cardinalis Episcopus Portuensis natione Hispanus. A postolicæ Sedis Vice-Cancellarius, dictusque Alexander ejus nominis VI. apud S. Joannem in Laterano, xxvi. die mensis Augusti, quæ fuit dies Dominica post Festum S. Bartholomæi Apostoli, pompâ solemnî coronatus est, & præfuit annis XI. & paucis diebus.

Judæi omnes
fuerunt
expulsi Hi-
spania per
Regem.

Eodem anno Ferdinandus Rex Hispaniarum ad instantiam uxoris suæ & quorundam Fratrum Minorum omnes de Regno suo Judæos infra certum terminum præcepit exire, & quicumque post præfixum terminum inveniretur remansisse, per totum regnum sine misericordia occideretur. Interdixit etiam, quod neque aurum, neque argentum, neque lapides pretiosos secum deferrent, sed pro his vinum, frumentum, oleum aut pannos emerent ab incolis regni secundum justam pretij æstimationem, abducerentque secum, quò vellent navigio. Erant enim auro, argento, gemmis pretiosis ultra modum locupletati, ideoque ne suo modo spoliarent Hispaniam, omnia hæc post se relinquere compulsi sunt. Navibus itaque dispositis exiverunt unâ vice de Hispania centum viginti quatuor millia Judæorum, & classem per mare Mediterraneum versus Constantinopolim verterunt, ac direxerunt. Remanserant etiam ultra terminum eis præfixum in Hispania plus quàm tria millia, quos navibus perforatis Rex jussit imponi, & in profundum æquoris demergi, quorum bona omnia ad suum fiscum præcepit referri.

Imperator
Fridericus
movet ca-
stra contra
Ducem
Bavariæ
generum.

Anno item prænotato Fridericus Imperator III. contractis undique copijs exercitum movit contra Ducem Bavariæ Albertum, qui morabatur in oppido Monacensi. Et hæc fuit causa dissensionis inter eos. Habebat Cæsar ipse filiam unam Regis Maximiliani sororem, quam Dux Albertus (quoniam maturior erat) invito patre sibi accepit uxorem, ipsâ tamen consentiente. Nec diu postea quasi propter eam jure posset, Ratisbonam Regni Germanici urbem non ultimam Civium consensu dominio suo subjugavit, & contra voluntatem Cæsarum aliquandiu possedit. Cùmque sapius moneretur ab Imperatore, ut abstineret à civitate Regni, & non adverteret, iratus tandem Fridericus ex Liga Suevorum & aliunde magnum pugnantium conduxit exercitum, & movens in Bavariam juxta Lici

Lici fluminis ripas castra locavit. Videns autem Dux Albetus quorsum res tenderet, pacem postulans obtinuit, & Ratisbonam urbem Regno iterum restituit.

Concordia
fit inter Cæ-
sarem &
Ducem
Bavariæ
Albertum.

Eodem anno septima die Novembris, cecidit è nubibus aeris in pago qui nuncupatur Suntgavve prope oppidulum, quod dicitur Ensisheim haud procul à Basilea Civitate Germaniæ, fulgetra sive lapis miræ magnitudinis, pondo, sicut audivimus ab his, qui viderunt, librarum videlicet 255. hoc est, centenariorum duorum simul atque semissis, & quinque librarum. Qui quidem lapsis ex violentia cadendi duas in partes fuit divisus, cujus pars major ante fores Ecclesiæ memorati oppidi Ensisheim cum ferrea catena in testimonium veritatis & memoriam usque in præsentem diem videtur suspensa.

Anno item prænotato, ultima die mensis Decembris, quæ finis est anni, obiit Melchior Abbas Schonauigiensis, Ordinis nostri, Diocesis Trevirorum, vir doctus & Regularis observantiæ cultor integerrimus, qui visitando, exhortando, librisque Divini cultus emendando & imprimendo per annos quatuor & viginti, quibus in Abbacia laudabiliter præfuit, multa pro decore & utilitate observantiæ nostræ Bursfeldensis bona fecit, pro quibus haud dubium æternæ felicitatis præmium recepit. Fuit enim vir optimus, ingenio promptus, consilio cautus, actione præcipuus, conscientia purus, vita regulari sibi durus & rigidus, nihil eorum negligens, quæ ad rectæ conversationis Monasticæ pertinent rationem. Eo die quo de hoc mundo erat migraturus, in lecto jacens ægritudinis plenâ utens ratione & loquelâ, Missam fecit coram se celebrari (habebat siquidem altare consecratum in Camera) cui diligentissimè intendebat, prædixerat enim illâ die se & horâ moriturum. Cùmque Sacerdos post Dominici Corporis & sanguinis participationem in lavando & tergendo calice mortem faceret, ille clamavit: *Festina Frater complere Missam, ne fraudes me benedictione finali, quia manere diutius non possum.* Complevit illic Missam Sacerdos, deditque optatam benedictionem morituro, quâ datâ dixit Abbas: *Accedite nunc Fratres.* Quibus astantibus dixit: *Pax Christi sit semper vobiscum charissimi Fratres. Ego nunc vado, orate pro me.* Statimque subjunxit: *Domine JESU Christe Fili Dei vivi in manus tuas commendo Spiritum meum.* Et subito exspiravit, cujus Fratres Cadaver non sine opinione sanctitatis terræ commendaverunt. Scripsit autem nonnulla, ingenij sui præclara opuscula, è quibus nos vidimus subjecta. De Mandato Capituli annualis elucubravit declaratorium Cæremoniarum & Ordinarij Divinorum Observantiæ nostræ Bursfeldensis, in uno volumine, quod prænotavit opusculum pacis, libros duos. Monotesaron Dominicæ Passionis ex quatuor unâ pulcherrimâ continuatione fecit, librum unum. Accentuarium & modû cantandi atque legendi pro unione Bursfeldensium, librum unum. Orationes quoque multas in utroque Capitulo editas, plenâque dixit eruditione. Et alia nonnulla, quorum hac vice memoriam non tenemus.

Melchior
Abbas S.
Florini Ma-
tyris in
Schonaw
obiit.

Melchior
Abbas
mortem
suam præ-
scivit &
prædixit.

Melchioris
Abbatis
quædam
opuscula.

Eodem anno, Blasius hujus Monasterij Abbas insignis quædam bona & possessiones in villa Kenten pro quadraginta quinque florenis Monasterio comparavit. Hoc ipso quoque anno piscinam circa domum peccorum trans pontem circa sanctum Aurelium novam fieri constituit, pro
cujus

cujus conservatione plus quàm trecentum florenos auri exposuit, & piscibus eam adimplevit.

MCCCCXCIII.

Helena Comes Palatina nascitur.

Anno Blasij Abbatis nono, Indictione Romanorum xi. die mensis Februarij ix. Heidelbergæ nascitur Helena undecimo-genita Philippi Comitis Palatini, Bavariæque Ducis ac Principis Electoris, quæ postea cum annorum esset viginti, parentibus jam vita defunctis nupsit Fratrum promotione adjuncta Henrico Duci de Megaloburg, qui prius uxorem habuit sine liberis mortuam Joachimi Marchionis Brandenburgensium sororem nomine Ursulam, Princeps ut ferunt nimis speciosa atque modesta.

Capitulum Provinciale lxxvii. Hirsaugiæ celebratum est.

Eodem anno Dominica tertia post Pascha, quæ fuit xxviii. dies mensis Aprilis, celebratum fuit Ordinis nostri xxviii. Provinciale Capitulum hic in isto Monasterio Hirsaugiensi, in quo præfederunt Joannes Trithemius tunc Spanheimensis, Conradus in Wiblingen. Bartholomæus S. Crucis in Werdea, & Andreas Montis Monachorum propè Bambergam, Monasteriorum Ordinis memorati Abbates. Blasius verò hujus Monasterij Abbas cum ingenti lætitia Patres, qui convenerant, suscipiens, & in victualibus abundè tractans, laudem & honorem totius Capituli reportavit.

Infulæ quatuor in mari Indico repertæ sunt per Hispanos.

Anno prænotato, Ferdinandus Hispaniæ Rex posteaquam opulentissimum Granatæ Regnum unà cum urbe suo dominio potenter subjecit; terrâ non contentus, etiam mare disquirendum putavit. Ordinatis igitur navibus Christophorum quendam præfectum constituit, quem ad inquirendas Cosmographis incognitas per mare Insulas destinavit. Suscipiens ille naves ab Oriente in Occidentem direxit, æquorque fulcans spatia multa, quatuor tandem reperit Insulas mari circumdatas Indico, quarum in Europa prius apud Cosmographos cognitio nulla fuit. Unde novis Insulis nomina etiam nova imponentes, primam S. Salvatoris nuncuparunt; secundam verò de Conceptione S. Mariæ vocarunt; tertiam autem in memoriam Regis sui Ferdinandam dixerunt; quartam verò Hispaniola nuncuparunt in memoriam Hispanici Regni, unde oriundi erant. Quales autem sint Insulæ jam dictæ, in qua parte orbis sitæ, qui populi & habitatores earum, quibus ritibus vivant, aut moribus, in ea continetur Epistola, quam memoratus Christophorus scripsit, & ubique circumfertur impressa.

Fridericus Imperator III. moritur anno regni sui 54.

Anno item prænotato, xix. die mensis Augusti, moritur Fridericus Imperator III. in oppido Austriæ Linz, anno ætatis suæ septuagesimo nono, Regni verò Germanici quinquagesimo tertio, mense quarto; Romanorum autem Imperii, anno quadragesimo quarto, ex abscissione cruris putridi, cujus Cadaver ad Viennam delatum in Cathedrali Ecclesia S. Proto-Martyris Stephani tumulatur in sepulchro, quod sibi dudum satis pretiosè fecerat preparari. Filium reliquit Maximilianum Regem Germanorum & unam filiam, quam Albertus Dux Bavariæ, ut diximus, habuit uxorem.

Turcarum gens impia devastat Croatiam & Carniolam.

Eodem mense quo Imperator obierat, nefandissimi Mahometis sectatores Turci magna cum multitudine pugnatorum de finibus suis egressi Croatiam & Carniolam incurfione hostili vastarunt; omnia rapina, ferro & igne crudelissimè more suo depopulantes. Contra quorum insultus incolæ regni & provinciæ Christiani, utpote numero & viribus longè

longè impares pugnaturi, ab eis facillè superantur, cæduntur & capiuntur. Nam decem Christianorum millia in ea Turcorum incursione occisæ ferebantur & capta.

His ad Maximiliani Regis notitiam relatis, funeralibus (quæ genitori paraverat celebranda) in aliud tempus convenienter suspensis, magnum pugnatorum congregavit exercitum, Turcos de Croatia expulsiurus. Sed Turci strage factâ quam diximus, vicis & urbibus incensis, cum præda & captivis retrocesserunt, nec Regis præstolabantur adventum. Rex ergo Maximilianus præsidio sufficienti per Croatiam posito in Austriam rediit, & funeralia quæ aliquandiu intermiserat, genitori mortuo celebravit.

Maximilianus Rex contra Turcos movit in Croatiam.

Anno igitur prænotato, septima die mensis Decembris, quæ fuit Sabbatum post Festum S. Nicolai, Viennæ Austriæ in Cathedrali Ecclesia S. Stephani Proto-Martyris Maximilianus Rex Patri funeralia celebrari mandavit in Principum multorum præsentia, Episcoporum, Abbatum, Ducum, Comitum, atque Nobilium. Aderant & missi Oratores Romani Pontificis Alexandri, Regum quoque Gallie, Hispaniæ, Bohemiæ, Ungariæ, Poloniæ, Apuliæ, Siciliæ, Daniæ, & omnium penè Germaniæ Principum, multarumque Civitatum Regni. Sacerdotes qui Missas celebrabant illa die pro anima defuncti Imperatoris numerati fuerunt, & octingenti adfuisse inventi.

Funeralia Viennæ Imperatori celebrantur.

Eodem anno, durante Capitulo Provinciali mortuus est Jacobus de Oppenheim hujus Cœnobij Hirsaugiensis Monachus de primis Reformatoribus unus, vir in divinis scripturis admodum eruditus, nec minus vitæ merito, quàm scientiâ doctrinæ venerabilis. Qui Novitiorum Magister pluribus annis extitit, quos verbo & exemplo vivere ad puritatem Regularis Observantiæ instruere ac docere non cessavit. Scripsit de titulis Psalmodum quædam synthemata. De utilitate quoque Psalmodum Opusculum. Orationes ad Deum & sanctos supplicatorias plures. Carmina & Rhythmos de diversis rebus majorum; Epistolas quoque multas elegantes ad diversos hinc inde lucubravat amicos.

Jacobus Monachus hujus Cœnobij scriptor insignis moriturus.

Anno etiam prænotato, Joannes de Calve Monachus hujus Cœnobij, & post mortem Blasij Abbas, ut infra suo loco dicemus, Magister Cocorum institutus est, in quo quidem officio per biennium fermè Fratribus diligenti sollicitudine ministravit, ambulans coram eis in simplicitate cordis, & nihil eorum negligens, quæ habuit in commissis. Tam enim sollicitum in suo se ministerio, tamque studiosum se exhibuit per omnia, quod Blasius Abbas majoribus dignum & aptum judicans biennio transacto in majorem cellerarium Monasterij ordinavit.

Joannes nunc Abbas hujus Monasterij sic Magister Cocorum.

Hoc ipso quoque anno prænotato Blasius Abbas ligneum in Ecclesia Monasterij tabularum, simul & in duabus ejusdem absidibus fieri fecit, pro qua structura 150. florenos exposuit. Tabulam etiam in refectorio positam hyemali ad mensam Præsidentis, in qua depicta est Coena Domini pro 34. florenis fieri disposuit. Eodem quoque anno Tabernaculum quod est supra majus altare fabricari mandavit, pro quo florenos 80. impendit.

MCCCCXCIV.

Anno Blasij Abbatis X. Indictione Romanorum duodecima, mensis Martij die xxvi. quæ fuit Feria quarta, & die altera post Festum Dominicæ Annuntiationis, Blanca Maria Galeatij Ducis quondam Mediolani filia,

Maximilianus secundam ducit uxorem, sed sterilem,

A a a

Maximi-

Maximiliano Germanorum Regi prius deſponſata venit ad oppidum Inſpruck, & ingente cum pompa ſuſcipitur, nec diu poſt celebratis ſolem- niter nuptijs Regi conjungitur, cum quo vixit annis ferme quindecim, & ſine liberis obiit. mulier corpore parva, ſed animo magno, ſuaque gentis amatrix.

Maximilia-
nus Rex
mouet in
Geldriam
contra Ca-
rolum.

Eodem quoque anno in menſe Julio, Maximilianus Germanorum Rex & Cæſar Auguſtus contractis undique copijs exercitum movit in Geldriam contra Carolum, qui ſe geſſit pro Duce, geritque uſque in præſentem diem. Qui audiens Regis adventum, quia non ſatis erat viribus ad reſiſtendum paratus. ſeceſſit quo potuit ſecretius in Lotharingiam, & ibi latuit, quamdiu voluit. Maximilianus autem Rex omnem Ducatum & quidquid extra munitionem erat, prædâ incendiôque vaſtavit, gentem tamen ſuo imperio rebellem uſque in hunc diem ſubjugare non potuit, licet prius & poſterius crebrò tentaverit. Erat autem exercitus Maximiliani Regis ſatis magnus & validus, in quo plures fuerunt, qui magis inopiâ compulſi, quàm vel juſtitiâ, vel Regis incitati proſectu militabant, nebulones perditiffimi, ſine religione, ſine pietate, ſine miſeratione prædam ſequentes, non Principis cujuſcunque victoriam. Hi ſcleratiſſimi ſtratiotæ quanta pauperibus terræ incolis mala fecerint, præter, imò contra bellandi juſ & æquitatem, nec ego dixerim facile nec ſi dicam credituri ſunt poſteri, & illi præcipuè quibus pietas Maximiliani Regis fuerit explorata. Dicam tamen vel unum, cujus inſinuatione reliqua credibilia ſiant, non ad Maximiliani clementiſſimi Regis injuriam, vel contumeliam, cum eo neſciente facta ſint hæc omnia mala, ſed ut noverint cuncti mortales, quàm reprobi ſint omnes & longè à ſalute, qui ſua ſponte bella ſequentur.

Auriſugæ
puerum
quendam
aſſaverunt
propter
pecuniam.

Ruricola quidam pauper audiens Maximiliani Regis adventum, dimiſſis in villa liberis & uxore, in proximum ſeſe oppidum Novimagium tutelæ gratiâ recepit. Venit cum exercitu Rex, & ante oppidum caſtra locavit. Interim verò quod in pàpilionibus reſidebat exercitus, dilabebantur auriſugæ prædones quidam ſceleſtiſſimi occultè, & diſcurrentes per vicos & domos ruſticorum prædæ inhiabant. Venerunt in manſionem ruſtici memorati, & inventa uxore cum liberis, ubi eſſet maritus, urgebant. Audientes autem, quòd in oppidum fuſiſſet, mortem comminabantur, niſi pecuniam daret pro vita. Cùmque lachrimans illa juraret, ſe nullam penitus habere pecuniam, puerum quem lactabat, de manibus ejus rapuerunt, & colligatum lanceæ nudum aſſare ceperunt ad ignem. Quod videns illa cum non haberet unde parvulum redimeret, quanto magis cruciaretur, unusquiſque poterit cogitare. Nec puerum aſſare crudeles ſtratiotæ ceſſaverunt, donec ſpiritum exhalaret.

Cœnobium
Monialium
S. Ruperti
propè Bin-
gen refor-
matur.

Anno prænotato, Cœnobium S. Ruperti Monialium noſtri Ordinis per beatam Hildegardem olim in monte juxta Nahum flumen in oppidi Bingiorum oppoſito conſtructum reformari capit mandato Bertholdi Archiepiſcopi Moguntini, per Gerlacum Abbatem Tuitienſem. Cujus quidem reformationis occaſione turbationes plurimæ fuerunt ſubſecuta inter Philippum Comitem Palatinum & Ringaugienſes. Monialium autem deformatarum aliæ receſſerunt cauſam augentes diſſenſionum; aliæ verò in Cœnobio remanſerunt obſervantiæ Regulari ſubmittentes colla- cum

cum his, quæ de Schönaugienfi Monasterio advenerant. Non post multos dies cum diabolus paci & salutem animarum sibi præparatum invidere, doleretque prostibulum earum Monialium, quæ matres esse mallet, quam virgines, in domicilium castitatis & pudicitie reformatum, tentavit si posset ædificium pietatis subvertere totum. Misit ergo cogitationes amaritudinis nequam in corda earum, quas de antiquis diximus remansisse cum novis, & omnes unâ nocte (præter anus duas progredi non valentes) de Monasterio clam submissæ per muros abierunt in terram Palatini Comitatus eis proximam, proximorum contra reformatas auxilium invocantes. Censuræ autem sive proventus memorati Cœnobij annuales, sive in frumentis, sive in pecunijs, & plures numero, & pretio majores in dominio habet Palatini. Per continuum ergo triennium, profugæ Moniales sua confugia in Palatinatu habentes, amicorum & cognatorum suorum violento patrocinio census & proventus Monasterij omnes in Palatini Principatu ubicunque cedentes rapuerunt in usus proprios convertentes. Quod quàm injustè ac temerè fecerint, nemo qui Regularis vitæ materiam intelligit & puritatem, poterit ignorare. Interea Ringaugiensis, quibus animo semper est aurea libertas, nescio cujus rumore falso concitati (quasi Palatinus Comes Monasterium S. Ruperti machinaretur invadere) montem ipsum præoccupare statuerunt, ne videlicet Palatinensibus pateret accessus. Erat enim inter Moguntinos & Palatinenses eo tempore, sicut diximus, non parva similitudo. Ringaugiensis ergo trecentos viros armatos cum machinis & bombardis ad præoccupandum Cœnobium S. Ruperti miserunt, qui multo tempore ibidem permanentes non parva fororibus loci damna intulerunt. Domos enim intra muros Cœnobij & plures numero & pulchras ædificio funditus destruentes igne consumpsērunt. Denique murum Cœnobij exteriorem in circuitu, cum tandem abire conclusissent, funditus dejecerunt, ne si post eorum discessum Palatinus occuparet Monasterium, aliquod præsidium in eo defensionis contra Bingiorum oppidum haberent impugnandum. Et quidem vana hæc Ringaugiensium suspicio fuit, cum Palatinus Comes nunquam in mentem acceperit, quòd vel occupare Monasterium, invadere oppidum Bingen cogitasset. Quod ubi tandem experimento sicut loquimur verum didicissent, post impensas factas inutiliter nimis in sua redierunt.

Eodem quoque anno, ultima die mensis Octobris, oppido Heidelbergæ, nascitur Wolfgangus duodecimogenitus Philippi Comitatus Palatini, Bavariæque Ducis & Principis Electoris, qui postea Canonicus fuit Ecclesiæ Wirtzburgenfis, hodiè que annum ætatis agens nonum decimum studio litterarum incumbit apud Parisios.

Anno item prænotato, Carolus Rex Gallorum auditâ morte Ferdinandi Regis Neapolitani, & quòd Alexander Papa VI. Alphonsum per Joannem nepotem suum Cardinalem coronasset in Regem, contractis terrâ marique copijs in Italiam celerius movit, Campaniamque mox deinde Neapolim fugato Alphonso sibi subjugavit. Enimverò stipatus quinquaginta millibus pugnatorum Italiam præsidio destitutam invasit, omnia vitæ necessaria suâ multitudine consumens, tantamque victus penuriam inducens Italia. Apulia quoque & Calabria, ut pauperes multi

A a a a

præ

Moniales
fugitivæ
census Mo-
nasterij in
Palatinatu
occupant.

Ringau-
gienes Mo-
nasterium
S. Ruperti
præoccu-
pant.

Wolffgan-
gus Comes
Palatinus
nascitur.

Carolus
Rex Gallo-
rum cum
exercitu
intra Italiam.

præ inopia panis fame perirent. A Pisanis & Florentinis invitatus atque susceptus urbes eorum pacificè ingressus est. Inde contra urbem Romam dirigens pedem Calabros obviam habuit milites, qui progressum interdicere frustra conabantur. Factâ enim congressione Calabri cum Gallis, eorum in acie mille, Gallorum verò trecenti ceciderunt. Unde nihil morati versus Romam iter Galli maturabant. Inter autem eundem captis nonnullis Ecclesiæ castellis & urbibus, multis etiam datis in prædam, nullo ætatis, sexûs, seu conditionis habito respectu homines, ut pecudes, sine causa, sine pietate, sine aliqua necessitate passim trucidarunt. Cùmque Romam pervenissent, urbem obsidione cinxerunt, causam in primis duplicem contra Pontificem assignantes. Quarum altera fuit principalis, quòd Papa regnum Neapolitanum post obitum Ferdinandi Regis Carolo Regi Gallorum (sicut ipse asseruit) hæreditatis jure debitum, concessisset Alphonso, eumque sicut diximus in regem fecisset coronari. Altera fuit causa, quòd Pontifex audito Gallorum adventu regis Alphonso & Calabria Ducis præsidium contra Gallos recepisset in urbem. Fuerunt & aliæ plures causæ displicentiarum Regis contra Pontificem, quas consultò transimus.

Causæ ob
quas Galli
Romam
obsidere
cæperunt.

Alexander
Papa intro-
misit Gal-
los sub con-
ditione
pacis.

Malè serva-
ta conditio.

Carolus
Rex Gallo-
rum Re-
gnum Nea-
politianum
obtinet.

Pontifex autem tantâ multitudine hostium obsessus, ad cavendum graviora mala, Regem postremò intromisit in urbem, sub ea videlicet conditione in fide jurata, quòd eum, Cardinales populùmque Romanum in eorum personis & rebus tutos per omnia servaret, securòsque & illatos. Quæ quomodo servaverint Galli, testimonium præbuerunt opera eorum, spoliationes, violentiæ, cædes, ruinæ domorum & effractiones, prædæ, furtaque. Sed & ipse Pontifex metu Gallorum in arcem S. Angeli fugere compulsus est. Postremò tamen si voluit ab incurfione Gallorum liberari Papa, necesse fuit inire concordiam, non qualem ipse voluit, sed qualem Rex Carolus in medium produxit. In ea Confœderatione Pontifex Regi tradere compulsus fuit munitiones quasdam Ecclesiæ versus regnum Neapolitanum: præsidium quoque Regis Alphonso dimittere, ad Regnum Neapolis & Sicilia Gallum investire. Postulavit etiam tunc Rex Carolus & obtinuit Zizimi fratrem Bagiazich Imperatoris Turcorum, quem à Rhodianis ante annos fermè novem Papa Innocentius acceperat, quasi per eum Turcos omnes à finibus Regni Apuliae Gallus Rex posset expellere. Sed Galliam Zizimi non pervenit, quia in itinere Neapolitano mortuus fuit.

His Romæ compositis, Rex Carolus movit in regna Neapolis & Siciliae, quæ ambo mox ut potuit videre, obtinuit, Alphonso Rege fugato, & jam nullo penitus resistente. Audax Caroli facinus & memoriâ dignum, quòd adolescens annum ætatis agens septimum decimum, qui viri neque nomen, neque virtutem habere potuit, intra unius anni spatium, totam ferè Italiam penetrans ad instar fulminis, quæque obstancia pessum dedit, atque in suam Apuliae regnum potestatem redegit. Sed quid? Cùm nihil stabile in humanis, posteaquam enim omnia, quæ volebat in Apulia, suo imperio subiecisset, relicto ubique suorum præsidio in Galliam reversus est, & omnia quæ vel in Italia, vel in Apulia cum maximis impensis acquisierat, brevi sine labore magno ad pristinos possessores revoluta sunt.

Anno

Anno memorato, Blasius Abbas Monasterij duas villulas Hugstatt & Altenbubach cum omnibus juribus & Pertinentijs earum pro florenis 782. comparavit ad communem hujus Coenobij profectum & utilitatem. In villa quoque Itenmaden quinque florenos annui census emit pro centum.

Eodem anno, quartam Ambitus partem construxit, pro qua structura 300. florenos exposuit. Verum artificis vel ignorantia, vel negligentia, postquam ipsa pars ad plenum fuerat consummata, funditus eam propter scissuras & rupturas, quas habuit plurimas, dejicere cogebatur, quia stare non potuisset, & restaurare de novo; latomus per artis suae magistros ad hoc specialiter vocatos, ut judices in centum florenis Abbati condemnatus fuit.

MCCCCXXV.

Anno Blasij Abbatis XI. Indictione Romanorum xiii. die mensis Aprilis xxviii. moritur Rudolphus de Scherenberg ultimus in genealogia sua. Episcopus Herbipolensis & Dux Franciae Orientalis anno Pontificatus sui xxix. aetatis vero centesimo in majori Ecclesia sepultus, Princeps per omnia certe magnificus, & apud omnem posteritatem Würzburgenfium Canoniorum aeternam memoriâ dignus, utpote qui Ecclesiam Herbipolensem in multis millibus florenorum aere alieno gravatam reperit: quam suâ industria Deo miserante a cunctis debitorum oneribus liberavit; & successori thesaurum non parvum in auro, argento, frumentis & vino dereliquit. Multis ante mortem annis veteri morbo calculi Praesul iste laboraverat. Moriturus autem suis commisit, ut cum vitâ defunctus juxta morem antiquum veniret exenterandus, facerent etiam aperiri vesicam, prospecturi oculis, quantos sustinuerit calculi dolores. Factum est quod iusserat, & ecce vesicâ exenteratâ repererunt in ea lapidem pondo unciarum sedecim, quae libram unam faciunt paduanam, quae drachmas octo provincia capiunt una. Hunc lapidem in Aquisterio majoris Ecclesiae Herbipolensis pro testimonio dictorum repositum conspeximus.

Eodem anno duodecima die mensis Maij, quae fuit feria tertia solemnitate sancti Pancratij Martyris festiva, Laurentius de Bibera majoris Ecclesiae Praepositus à Capitulo in Episcopum Herbipolensem & Franciae Ducem Orientalem concorditer electus fuit. Vir prudens, consilii catus & actione praecipuus, amator Cleri, defensor populi, cultor pacis, omniumque Claustralium observantiam vitae Regularis custodientium fautor, promotor, & benefactor singularis: & qui Ecclesiam aedificijs, proventibus & bonis meliorem reddere, quantum cum Dño potest, quotidie non cessat, suâ scilicet prudentiâ & industriâ sine cujusunque injuria.

Anno praenotato Conventus Principum in Wormatia magnus fuit, & diu duravit, ubi convenerunt imprimis isti Principes majores: Maximilianus Germaniae Rex, Imperator Romanorum electus, Bertholdus Archiepiscopus Moguntinus, Joannes Archiepiscopus Treverensis, Hermannus Archiepiscopus Coloniensis, item Archiepiscopus Salisburgensis, qui & obiit in Franckenthal, Philippus Palatinus Comes Rheni, Fridericus Saxoniae, Joannes Marchio Brandenburgensis, Otho Dux Bavariae dictus de Mosbach, quoniam ibi morabatur, Georgius Dux Bavariae cognomento Dives, Albertus de Monaco de Bavaria, Joannes Dux Bavariae in Spanheim, Alexander Dux Bavariae Comes in Veldenz, Wilhelmus Dux

A a a 3

Montis

Hujus Monasterii census aucti & hoc anno structura facta.

Rudolphus Episcopus Herbipolensis moritur anno Pontificatus xxxix.

Laurentius de Bibera fit Episcopus Herbipolensis.

Conventus Principum Wormatiae.

Montis & Juliacenſis. Reinhardus, quem quidam Galli malè Renatum ſignunt, Dux Lotharingæ, Ericus Dux Brunſchvicenſis, Joannes Dux Clivenſis, Chriſtophorus Marchio de Baden, Wilhelmus Landtgraſius Haſſiæ. Aſſuerunt & alij plures Epiſcopi, Principes, Abbates, Duces, Comites, Barones, Nobiles, Civium Regni Oratores, quos omnes nominatim exprimere nimium fieret tædioſum. Neque enim conſtat noſtrâ memoriâ talem fuiſſe cõventum, in quo tot Principes Germaniæ conveniret perſonaliter.

In eodem Conventu anno prænotato, xiv. die menſis Julij, Maximilianus Rex ornamentis regalibus ex more indutus, & ſedens in ſolio Majeſtatis loco eminentiori ad hoc fabricato ex tabulato ligneo, in ea planicie urbis, per quam de S. Martino itur ad Carmelitas in ſuburbanum, circumdantibus in primis Principibus Electorij Ordinis, ac poſtea quibuſdam alijs, in multa Principum, nobilium, & populi frequentia, quibusdam novellis Principibus Regalia ſeu feudalialia ex antiqua conſuetudine poſtulantibus conceſſit.

Deinde xxi. die menſis Julij, anno prænotato Maximilianus Rex proprio ut ſerebatur motu, ad nullius inſtanciam Eberhardum ſeniorum Barbatum Comitem de Wirtemberg virum ſciens prudentem, ſtrenuum, & non minus armis, quàm rebus atque divitijs potentem, in publica Principum conſeſſione de Comitum numero in Ducem ſublimavit, adhibitis in eo negotio ſolemnitatibus debitis & conſuetis. Ex eo tempore Duces in Wirtemberg ex Comitibus facti Duces glorioſè perſeverant uique in præſentem diem.

Duravit autem Principum Congregatio, quaſi menſibus quinque, & multa in ea tractata fuerunt pro utilitate Regni communi. Inter alia in medium producta fuerunt conſilia, quomodo Rex Gallorum pelleretur de Italia, qui plura temerè contra Romanam Eccleſiam, & ejus tentavit Pontificem: & non minus Imperij Jura per Lombardiam & Italiam ubique violavit. De movenda in Turcos expeditione multa fuerunt dicta, multa concluſa, & nihil ſequebatur in actu. Cujus fuerit culpa, quid mea intereſt, qui non judicantis, ſed ſcribentis ſumpſi officium? Habebatur etiam conſideratio de Camera Regalis judicio, in quo unicuique adminiſtraretur juſtitia. Indicta tum fuit conſenſu Principum generalis quædam contributio per univerſum Germaniæ Regnum, in ſubſidium contra Turcos per quinquennium duratura, in qua omnes Religioſi & ſæculares, Clerici & Laici, liberi & ſervi, viri & mulieres, fœminæ viduæ & virgines, quicunque tertiumdecimum contigerat annum, ſic per ſingula capita fuerunt taxati, quod viginti quatuor homines in uno quoque anno contribuerent aureum florenum unum. Et nihilominus quilibet Monachorum Abbas, Præpoſitus aut Prior localis, clauſtraliùmque Prælati & ſinguli pro ſe in dignitate aliqua conſtituti ſolverent unum florenum, præter hoc quoque dare pro ſubditis & familiaribus tenebantur. Ponamus exemplum: Ego qui tunc Abbas eram in Spanheim, ſic quod Monachos converſos atque donatos habuerim viginti quatuor, ſervos & ancillas, veletiam præbendarios viginti quatuor, exigebant à me collectores, ne dicam importuni exactores, quolibet anno tres florenos; primum pro me, ſecundum pro ſubditis, tertium pro familiaribus, & ſic fieret ſumma contri-

Comes
Wirtembergiæ
Eberhardus
creatur in
Ducem.

Multa in eo
Conventu
tractata
ſunt contra
Turcos &
Gallos.

Contributio
contra
Turcos
indicitur.

Triffelt

An Hirfa
Jo. II.
S. V.
16

contributionis meae per quinquennium floreni quindecim. In primo quidem anno (ut loquar de his quae mihi sunt nota) in Comitatu Spanheimensi & circumcirca per illam partem Dioecesis Moguntinae Claustralia simul & Clericorum plures tributum eis impositum solverunt, Laicorum verò nullus dedit vel obulum. Quod considerantes quidam astutiores in Clero, quippiam solvere & ipsi recularunt, metuentes futurum quod contigit, licet Commissarij pertinaciter instarent. Qui solvit, perdidit, qui non solvit, nihil peccavit, quia contributio per annum sequentem continuata non fuit; & quod primo collectum fuerat, in praerogatum à Principibus usum minimè pervenit.

Anno praenotato, decimo die mensis Septembris, in villa Burgstatt non adeò procul à Wormatia mulier quaedam pauperis rustici uxor monstrum enixa est, peperit enim puellas duas corporibus, manibus, pudendis, pedibusque per omnia distinctas, quarum & duo erant capita, ora, nares, oculos & aures habentia distinctim propria. Frontibus autem sibi mutuo cohærebant taliter compactæ seu concretæ, quod nullâ poterant arte separari ab invicem, quin statim morerentur ambæ. Vixerunt ultra triennium non sine bona stipe parentum, & crebrò cum altera dormiret, altera vigilabat, alterâ flente una ridebat. Postremò unâ moriente altera supervixit aliquantis diebus, vixissetque diutius, nisi Cadaveris sororis putrescente jam etiam fœtore fuisset extincta.

Monstrum
in Burgstatt
puellæ duæ
in frontibus
conjunctæ.

Eodem quoque anno Christophorus de Angeloch Abbas Monasterij Ordinis nostri homo temerarius, ignarus & perdita præsumptionis, qui ante paucos annos simulato devotionis spiritu Regularis disciplinae observantiam Ludovico Spirensium Episcopo mediante assumpserat, Fratres ex Hirsaugia duos, ex Gozaugia duos, ex Spanheim duos ad Odenheim Cœnobium suum deformatis tunc omnibus expulsis intromisit, ad obedientiam suscepit, Monasterio incorporavit, & per annos fermè quatuor sicut legitimos Conventuales habuit, hoc anno turpiter expulit, & antiquos deformatos iterum recepit, cum quibus eodem mox anno ab ordine apostata vit. In quem Terrastichon quidam tunc fulminavit: *Deposui Benedictæ tuam rapuique Petrinam Vestem, sic Diem fallere posse ratus. At mihi nil prodest vestis mutatio, nam me produ calvities, & mea lingua levis.* Verè mendax dicere potuit, qui me præserte in reformationem sub iurejurando consensit & secundum Regulam sanctissimi P. N. se victurum semper in antea promisit, sed omnia factis & verbis turpiter negavit.

Odenheim
Monasterium
Spirensium
Dioecesis
transfertur.

Horum apostatarum Monachorum pravitatis exemplum Abbas in Neuvviler & Monachi sceleratissimi eodem penè tempore sequentes Argentinensium Episcopo (sicuti fecerunt & reliqui) dissimulante Ordinem sanctum, quem fuerunt legitime professi, cum habitu abjecerunt, facti ex Monachis malis Canonici pessimi, ex mendacibus perjuri, & ex devotis Deo focij & imitatores apostatarum Angelorum. Omnis apostata brevis vitæ, quod verificatum testamur in multis, quorum major pars subitanè & miserabili morte interierunt, poenam suæ temeritati debitam recipientes. Responsum cujusdam viri nobis bene cogniti, quo taxavit apostatam his libet inferre. Cum ex permissione Apostolica in præsentia Episcopi Argentinensis Commissarius habitum sanctæ Religionis auferret à Monachis memorati Cœnobij, cappam monachalem Abbati primò detrahit,

Neuvviler
transfertur
ab Ordine.

Abbas apo-
stata faceto
cujusdam
hominis
responso
taxatur.

traxit, ſuper menſam reponens Rocketum, quod ſuperpellicium nuncupant, ut Canonicus fieret, eum induit. Aſtabat inter plures miniſterialis quidam Epilcopi Nobilis, qui mox cappam Abbatis arripuit, & eâ ſe induens per jocum circumſtantibus dixit: *Ecce quàm pulcher ego ſum Monachus.* Quod cernens apoſtata Abbas iucepavit illum dicens: *Non licet vobis joci cum his rebus, habitus enim ſanctus eſt. & Deo conſecratus Monachorum.* Cui ille dixit: *Quid ergo? habitus ſit ſanctus, vel non ſit, quem nequam abiecit, nequam induit, ſe comparando apoſtata non inferiorem. Riferunt omnes hominis facetum reſponſum.*

Eodem anno, Blaſius Monafterij venerabilis Abbas novo Duci Wirtenbergenſium Eberhardo de conſenſu & voluntate Conventûs mille florenos præſtitit, pro quibus ſingulis annis Monafterio huic floreni proveniunt. 50.

MCCCCXCVI.

Anno Blaſij Abbatis XII. Indictione Romanorum XIV. die menſis Februarij 25. Eberhardus Dux Wirtenbergenſis & in Teck, quem ob multiplices animi dores atque virtutes Maximilianus Germaniæ Rex anno præcedente, ſicut dictum eſt, WORMATIÆ in Comitij motu proprio cum ſolemni pompa ex numero Comitum inter Duces collocarat, excoriatione veſicæ, alijsque corporis doloribus cruciatus diem clauſit extremum, anno necdum in Ducatu expleto. Cujus corpus ut petierat, habitu Fratrum Ordinis S. Petri, quem ipſe ut ſupra diximus, inſtituerat, involutum, & ad novum Monafterium ab eo conſtructum in nemore Schönbach evectum ſolemni funere ſepelitur.

Eberhardus Dux Wirtenbergenſium prius moritur.

De vita moribus & converſatione Eberhardi.

Fuit autem Eberhardus iſte Princeps ſtaturâ quidem corporis aliquantum brevior, ſed magnaminus ad quævis ardua, promptus & impeterritus, conſilio providus & cautus, ſermone ſuccinctus, moribus omni diſciplina principali ornatus, vita & converſatione ſingulari maturitate venerandus. Ad Deum reſtitutione mentis devotus exſtitit, in cujus quotidiano cultu nihil eorum, quæ ad quemlibet pertinent Chriſtianum Principem vel optimum, neglexit. Nova etenim templa pro Chriſti honore ſuis impenſis plura condidit, nec minus antiqua & penè collapſa reſtauravit. Monachos bonæ, Religioſæque vitæ ſectatores in magna reverentia habuit, eorumque cauſis, & neceſſitatibus operam ſuam gratioſè omni tempore accommodavit. Sacerdotibus Dei & Eccleſiarum honorem pro Chriſti amore debitum exhibuit, & eorum Privilegia, libertates, immunitates inſviolata conſervavit.

Quantum ad ſuam perſonam pertinebat, vitæ cuſtos erat Chriſtiæ, rectæ atque Catholicæ, Deum timens & recedens à malo, Dei & Eccleſiæ mandatis obediens propriam curavit ſalutem. Cum vicinis Principibus & Civitatibus Regni, quantum in ipſo erat, ſemper fuit pacificus, atque inter alios diſſidentes mediator ad pacem ſtudioſus. Juſtum & æquum ſe iudicem populo ſuo in omnibus ſempër exhibuit, & ſcianter à via juſtiæ nunquam temerè declinavit. Neque paſſim, quod multi quidem faciunt, quibuslibet in ſuo Principatu judicandi poteſtatem commiſit, ſed viros ex multis elegit pauciores doctos & in Jure peritos, Nobiles quoque moribus & vitâ probatos, non raptos, non fures, non adulteros, non fornicatores, non concubinos, non deſtratores virginum, non uſurarios, non vitijs deturpatos publicis, ut populum terræ judicarent. Nam etſi ſcripturarum

Malæ vitæ homo non erit bonus Judex.

An Hirſa
Jo. II
S. V
16

pturarum fuerit ignarus, utpote Principum consuetudine in juventute neglectus, multum tamen conversatione virorum Doctorum & allocutione confueverat delectari. Quâ id fecerit intentione, temerè non judicandam. Inter omnes Germaniæ Principes nostrâ, quos novimus, tempestate, nullus fuit, qui Curiam suam tot viris omnifariam eruditis, promotisque in aliqua facultate doctoribus manuteneret ornatam, ut Comiti Wirtenbergensium aliquo modo videatur comparandus. In Comitibus denique Principum publicis Wirtenbergensium ipse Comes Eberhardus, si ad numerum Doctorum respicias atque nobilium, facile semper & ubique obtinuit principatum, quorum & consilio Comitatum feliciter gubernavit. Magna in Principe virtus, si aut ipse Philosophus, aut casto Philosophorum consilio Republicam sibi moderetur commissam; ut Princeps iste modestissimus fecit, cujus lateri nonquam defuerunt viri Doctores in Theologia: in Jure tam humano, quàm Divino: in historijs quoque & Medicinis peritissimi, quorum valde delectabatur contubernio, & ad varias disputationes eorum studia concitabat. Denique in favorem Doctorum virorum, quos piâ semper mansuetudine amavit, in oppido suo Tubingen universale gymnasium Apostolicâ, ut supra diximus, auctoritate instituit, quod magnificè satis dotavit. Collegiatam nihilominus Ecclesiam in eodem oppido erexit: Monasterium quoque novi Ordinis sui sub titulo D. Petri Fratris vitæ communis in Schönbach construxit.

Post mortem hujus clarissimi Principis Eberhardi Ducis Wirtenbergensium primi, vocatur ad Ducatum à primoribus terræ junior Eberhardus senioris defuncti ex patruo nepos, filius videlicet Udalrici Comitis, qui frater fuerat Ludovici genitoris Eberhardi primi Ducis jam memorati. Is Eberhardus Junior eo tempore profugus vitam extra patriam agebat senioris metu, in quem deliquerat, expulsus: qui proximis hæres juxta dudum concordata vocatus ab incolis venit, Episcopo comitatus Augustensi, & certis nobilibus, à suis jam debito honore suscipitur, Dux & Patriæ Princeps consalutatur. Rexit autem, ne dicam destruxit, Wirtenbergensem Ducatum annis ferè duobus: postea ut dicemus fumositate cerebri agitated Principatum deseruit.

Erat ei consuetudo, sicut vidimus, dum cibum caperet, nunquam sedere ad mensam, sed stare semper, si autem aliquando tantisper sedere placuisset, interea cessabat penitus ab edendo, bibere tamen licebat dum voluit. Hunc etiâ in mensa Regis Maximiliani & quorumlibet Principum edendi morem servabat. Non erat mihi tanta fiducia, ut causam hujus novitatis ab eo sciscitarem, quia homo fuit inhumano fidere natus, duos tamen à secretis conveni, ut mihi dicerent, quid vanitas ista significaret. Ambo se nihil præter incertam vulgi opinionem habere dicebant. Erant enim viri docti vitâ & moribus integerrimi, & ideo potius à remotis, quàm à secretis in curia tenebrionum habiti. Primus opinabatur, quoniam Dux non parum erat ventrosus (ut ego sum) nimium, ne crassitudo excederet, stando potius ederet, quàm sedendo. Ad quem ego: *Mà dia, Porci apud nos edunt stantes, ut Dux vester, non sedentes, & nihilominus ingrassantur & pinguescunt. Dormiat potius stans, edatque sedens, & consummabitur ista, quam tu proposuisti, opinio.* Secundus opinionem suam introducturus dixit:

Bbb b

Junior
Eberhardus
dux sic Dux
Wirtenber-
gensis an-
nis 2.

Dux iste
Junior non
sedebat
inter edend-
dum, sed
stabat sem-
per.

Porci stan-
tes mandu-
cant & pin-
guescunt
ut iste.

dixit: *Sunt qui credant Ducem noſtrum, olim cum Comitem ageret profugum in terra non ſua, agumque & egenum, ſe hoc aſtrinxiſſe voto: Si pacem, quietem & abundantiam rerum neceſſariorum fuerit aſſecutus, cibum deinceps non capturum ſedendo ut homo, ſed ſtando ut pecus. Rifi non Ducem ſed opinionem, quamquam ſi & illum, non erraſſem, quoniam omnes mihi conteſtabantur Wirtenbergenses, qui hunc novère Ducem, quam in eo verificata fuerit Pfalmiſta ſententia dicentis: *Homo cum in honore eſſet non intellexit; comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.* Sepelienda ſunt multa non mortua; quis enim tutò ſcriberet omnia maxime his temporibus, quæ perperam geruntur à magnis & potentibus? Ea tamen mihi conſideratio, ut Dei ſervum decet, eſſe debet, & eſt, in conſcribendis Principum geſtis poſteritatis profectum & ſanctam utilitatem magis querere, quam curioſitatem.*

Capitulum
Ordinis
Provincia-
le xxx. ce-
lebratur in
Selgenſtatt.

Anno prænotato, Dominicâ quartâ poſt Paſcha, quæ fuit prima dies menſis Maij, celebratum fuit Ordinis noſtri Capitulum Provinciale nonum atque vigefimum in Monafterio Sanctorum Martyrum Marcellini & Petri apud Selgenſtatt oppidum Dioceſis Moguntinæ; in quo præfederunt Hermannus S. Jacobi propè Moguntiam, Bernardus in Northeim, Conradus S. Udalrici in Auguſta, & Joannes S. Egidij in Nurenberga Monafteriorum Abbates.

Burgen-
ſium apud
Staurone-
ſum oppi-
dum perni-
cioſa ſedi-
tio.

Eodem anno, facta eſt ſeditio magna inter oppidanos Creuzenach in Comitatu Spanheimenſi, cujus iſta fuit occaſio. Albertus Goler de Ravenspurg loci præfectus quendam incolam oppidi retruſit in carcerem pro delicto quod commiſerat. Cujus amici querimoniam deferentes ad vicinos, & illi rurfum ad alios, jus civile clamitabant, aſſerentes hominem in oppido commorantem modò fide jubentes dare poſſit, non eſſe incarcerationum, ſed jure contra eum procedendum. His clamoribus concitati animo plures per oppidum diſcurrunt, carcerem violenter confringunt; vinctum auctoritate propriâ, ne dicam temerariâ educunt. Inter clamandum quoque, ut conſuetudo eſt populi furentis, etiam in Principes verba contumelioſa fulminarunt, plus furori concedentes ſuo, quam judicio rationis.

Ad notitiam res deſertur Principum. Seditionis auctores capti reponuntur in carcerem. Poſt dies paucos adveniunt proprijs in perſonis vindictam in eos facturi, qui turbationem ſuſcitaverant, Philippus Comes Palatinus Rheni, Baviaræque Dux & Elector, qui Heidelbergæ apud Budoras morabatur: & Joannes ejusdem generis Comes Palatinus, Baviaræque Dux & Comes in Spanheim, cujus reſidentia fuit in oppido Simeren apud Cynonotos. Producentur in forum captivi, læſæ Majestatis rei judicantur, puniunturque ut perjuri, & qui fidem Dominis ſuis juratam temerè violaffent. Amputabantur quibusdam manus dexteræ, duo quibus pejeraverant digiti; alij ferro ignito adurebantur in fronte, atque perforatis alij maxillis torquebantur, populo cum Principibus in medio fori proſpectantibus. Nonnulli etiam marſupijs exenteratis, ut Plautus inquit, cruciatus pecuniâ redimebant.

Burgen-
ſium apud
Andernach
contra præ-
fectum
ſeditio.

Anno item prænotato, ſimilis memoriæ ſeditio facta eſt in oppido Colonienſium Archiepifcopi Andernach Trevirenſis Dioceſis, cujus oppidani contra loci præfectum, quem Hermannus Archiepifcopus poſuerat,

T. H. L. 21

An. Hirſa

To. II.

5-V
46

fuerat, insurgentes, periculofam fufcitaverant in populo turbationem. Enimverò dominationem præfidij graviter ferentes conspirant in eum, parùmque abfuit, nifi fugiffet in arcem, quin fuiffet occifus ab eis. Fuit enim homo feverus, immitis & crudelis, duo in fe habens quafi generalia Præfeftorum vitia, quorum altero mafupium nummis dilatare fuum, altero Principis gratiam nancifci & habere favorem fummpere curabat. De Deo, de iuftitia, de confcientiæ munditia, fi quid in eo follicitudinis fuit, locum obtinuit procul dubio in ftudijs ejus poftremum. Novimus hominem cum Poeta intus & in cute, Domino fuo fideliter fervivit cum injuria plurimorum, fed quo fine, quâ mercede, audiant fimiles, & Deum timentes ita ferviant homini, ut Creatori omnium noverint dare aëtorum fuorum exactam aliquando rationem. Proverbio dicitur: *Principibus fideliter ferviendum, fed timide confidendum.* Diem viximus, quâ memoratus Hufmann (fic enim dicebatur) præfeftus, qui multis annis Domino fuo mortali contra immortalem in pluribus cum injuria pauperum fervivit, cunctis ab eo fpoliatus eft bonis, in carcerem conjectus, in carcere miserabiliter & mortuus. Hoc illorum pro meritis præmium, qui Principes in interitum concitant fubditorum. Deus præferendus eft homini, & publica iuftitia privata utilitati. Venit Archiepifcopus Hermannus ad oppidum Andernach in manu fuorum valida, fumpturus de his qui feditionem commoverant, legum declaratione vindictam; verùm eùm effet Princeps omnium fuo tempore mitiffimus, Deum timens, & iuftitiam unicuique cum pietate ministrans, neminem eorum qui fuerant delati, aut membro permiffit truncari, aut quovis genere cruciatus in carne torqueri, fed alios in carcere fervavit ad tempus, alios pecuniâ taxavit, atque alios in exilium profcripfit, pœnam unicuique moderans juxta modum delicti.

Anno præfcripto, eùm Ecclefia Padelbornenfis in Weftphallia propter continuas Epifcopi ægritudines, fenium quoque & varios in corpore morbos grave in utrôque ftatu difpendium pateretur, Canonici ejufdem confilio cum Epifcopo maturâ deliberatione habito, Hermannum Coloniensem Archiepifcopum in administratorem fufcipiunt, qui Alexandri Papæ VI auctoritate confirmatus administrator per annos XII, manfit, quibus fupervixit.

His quoque temporibus morbus ille turgentium pufularum, quem nullo medicis ufitato nomine exprimere poffum, à Gallis incipiens per Italos venit in Germanos. Habuit autem fuæ infectionis peftiferæ principium in Hispania, ab Hispanis pullulavit in Gallos, à quibus in Italiam profectis contra Regem Neapolis Alphonfum, infecit & Italos, & illi quoque Germanos malorum fuorum conftituerunt participes. Unde apud Gallos morbus ifte nuncupatur malum Hispanicum; apud Italos malum Neapolitanum; & apud Germanos malum Gallicum, aliàs Malfranços. Eft autem mirabilis, contagiofa & nimium formidanda infirmitas, quam etiam deteftantur leprofi, & eâ infectos fecum habitare non permittunt, metuentes graviori, quam fit lepra, infici morbo.

Eodem anno Philippus Archidux Auftriæ Maximiliani Regis Germanorum filius annum agens ætatis octavum decimum Patre jubente duxit uxorem, Ferdinandi & Elifabethæ Regum Hispaniæ filiam; cum qua

Bbbb 2

vixit

Seditio-
num Prin-
cipes extra
provin-
ciam pro-
fcribuntur.

Morbus
Gallicus.

Philippus
Archidux
Auftriæ
annorum
18. ducit
uxorem.

vixit in Brabantia, ubi reſidentiam habebat conſuetam annis decem, & genuit ex ea filios duos Ferdinandum & Carolum; quorum alter hodie regnat in Hiſpania, alter ſub tutela Maximiliani Regis avi paterni Dux commoratur in Brabantia.

Anno etiam præſignato, ſexta die Maij in oppido Heidelberg, naſcitur Ocho Henricus decimo tertio genitus Philippi Comitis Palatini Bavariæ, & Ducis & Principis Electoris, qui puer in innocentia ſua mortuus tranſiit.

Inter Abbatem & Conventum orta diſſenſio.

Eodem anno magna inter Blaſium Abbatem & majorem partem Conventus hujus Monaſterij Hirfaugienſis fuit exorta diſcordia, quæ loco non parvum in utrôque ſtatu diſpendium generavit. Erant enim qui pacem inter eos turbabant homines quidam faciles ad detrahendum proximo ſuo; qui mendacia quædam, ut nos conſidimus in Abbatem falſo conſcripta, circumferebant, non ſolum inter Fratres, verùm etiam apud ſæculares, ſummo id ſtudio meditantibus, ut Abbatem quovis modo poſſent à ſua dignitate Abbatiali dejicere. Credebant falſis delationibus Fratres, & in tantum deceptore omnium bonorum diabolo cooperante crevit diſſenſio, ut in duas partes unio Conventus ſcinderetur. Viri ſenes conſilio maturi & prudentiores de Conventu (non mentior) contra Blaſium Abbatem ſtererunt, cauſas quidem verifiſimiliter allegando rationabiles, quas tamen probare nequiverunt. Quid opus eſt multis, me paucis pro Viri & Fratrum abſolvam honore.

Quatuor Abbates deputati eramus ad viſitandum per annale unionis noſtræ Capitulum: viſitavimus, & per viginti continuos dies ſummis conatibus pro pace laborantes inquietum pelagus revocare ad tranquillitatem nequaquam potuimus. Quid plura? Ut vel aliquantulum cedendo magis quàm reſiſtendo mitigaremus furorem, Abbatem non ſine diſpendio rerum temporalium ab adminiſtratione unius anni tempus ſuſpendere cogebamur, omnem in utrôque ſtatu auctoritatem penes Priorem & Cellerarium conſtituentes. Anno autem tranſacto iterum viſitantes adminiſtrationem Blaſio Abbati reſtituimus, & pacem ut licuit reformavimus. Triennio iſta duravit turbatio; quoſque tandem in ſe reverſi Abbas cum Fratribus rancorem omnem depoſuerunt.

MCCCCXCVII.

Monaſterium prope Sunſheim tranſfertur ab ordine.

Anno Blaſij Abbatis XIII. Indictione Romanorum xv. Monaſterium S. Michaelis Archangeli prope Sunſheim in Kreichgavio Spirenſis Diœceſis ab Ordine ſanctiſſimi P. N. Benedicti Alexandro Papâ diſpenſante ad falſas Monachorum informationes, & Ludovico diſſimulante Pontifice Spirenſium ordinario loci, tranſfertur in Collegiatam Eccleſiam ſæcularem; cujus Monachi & Abbas vicinorum ſuorum in Odenheim provocati exemplo, votum S. Religionis Omnipotenti Deo ſolemniter factum unâ cum habitu converſionis ſuæ turpiter abjecerunt.

Boppardiani ſe contra Archiepiſcopum Trevirenſem erigunt.

Eodem anno Burgenſes oppidi Regalis Boppardiæ juxta Rhenum, quod Eccleſiæ Trevirorum à temporibus Caroli quondam Imperatoris IV. ut ſupra diximus, uſque in præſentem diem dignoſcitur impignoratam, quorundam nobilium ſibi adherentium conſilio & auxilio animati ſe contra Joannem Archiepiſcopum Trevirenſem Dominum ſuum in utraq; jurisdictione unicum contumaciter erexerunt. Nobiles enim terræ

terrae quasdam in Boppardia libertates & jurisdictiones à multis retro annis in possessione quicta habuerunt, quos Archiepiscopus quorundam consilio seductus inquietare tentavit. At illi Burgenfibus juncti Officiales & Vicarios sive Ministeriales Archiepiscopi omnes de oppido ejecerunt, clausisque portis multo tempore ad resistentiam se pararunt, neminem intromittentes, de quo possent habere aliquam suspicionem. Mendicos omnes unà sententiā excluderunt.

Anno igitur prænotato, xxii. die mensis Junij, Archiepiscopus Trevirorum prænominatus conducto exercitu stipendiario Boppardiam obsedit, & per aliquot dies fortiter impugnavit. Nec minus audacter, qui erant in oppido, se defendere conabantur adversum obsidentes. Verum non erant obsidentibus numero pares, neque poterant aliunde quicquam expectare salutis; idcirco post maturam deliberationem inter se habitam, oppidum sub certis conditionibus Archiepiscopo duodecimâ die obsidionis suæ tradiderunt: nonnullis ab utraq; parte machinarum, seu bombardarum ictibus miserabili morte sublatis. E quibus unum ex militarum ordine novimus Joannem de Schvvalbach virum bonum, integrum, & timentem Deum, qui stabat super murum armatus: vidit bombardista quidam in exercitu, incensoque pulvere lapidem machinæ tam valide in eum jaculavit, quod superiorem corporis partem ab inferiore divisit, ac si gladio pro lapide usus fuisset. Denique tanta violentia fuit in impetu lapidis expressi, quod caput eminus projectum per aëra cum parte corporis superioris nunquam potuit inveniri.

Joannes itaque Trevirorum Archiepiscopus, eos quos conduxerat in adiutorium Principes, pecuniâ remunerare promissâ, mox oppido capto fuit astrictus. Aderat enim Philippus Comes Palatinus cum viro- rum non parvo exercitu in Cœnobio monialium nostri Ordinis propè oppidum & circa, mansionem & castra statuens. Wilhelmus autem Haffiorum Landtgravius cum magno exercitu ab alia parte Rheni ex oppido Boppardiorum fixerat sua tentoria, & lapides machinis in oppidum mittebat. Aderant & alij Principes, Comites & nobiles multi mercede conducti, quorum solutio marsupium Trevirensis Ecclesiæ penitus evacuavit, & magnam ad inopiam redegit. Magnam siquidem pecuniarum summam in eo negotio exposuit, quoniam uni Principum florenorum triginta millia, alteri viginti millia, alteri verò plus, alteri minus, secundum uniuscuiusque vel numerum pugnatorum, quos adduxerat, vel impensas quas se fecisse dicebat, persolvere coactus est, & tamen parum emolumentum ex omnibus habuit.

Anno item memorato, xiiii. die mensis Julij, reformatum est Monasterium S. Jacobi Apostoli majoris in Suburbanis Civitatis Wirzburgensis transpontem jussione Apostolicâ, Papæ scilicet Alexandri VI. per Laurentium Episcopum Herbipolensem Orientalisque Franciæ Ducem, & Fratres observantiæ Regularis Bursfeldianæ unionis eadem die de Cœnobio S. Proto-Martyris Stephani fuerunt introducti, qui sine Abbate sub Priore Domino Deo militarunt annis vii. Conrado Abbate memorati Cœnobij S. Stephani ex commissione prædicti Reformatoris Domini Laurentij Episcopi, vigilante super eos, viro per omnia religiosissimo, & in observantia regulæ monasticæ studiosissimo, cujus sollicitudine & instantiâ

B b b b 3

ego

Oppidum
Boppardie
ab Archie-
piscopo
Treviro-
rum obsi-
detur.

Magnam
pecuniam
Principibus
Archiepiscopi
dare
cogitur.

Monaste-
rium S. Ja-
cobi Herbi-
polense re-
formatum.

ego Joannes Trichemius eandem Abbatiam D. Jacobi post annos novem assumpsi. & Spanheimensem cum ingratis Monachis plenam inutilium curarum, meoque proposito penitus contrariam dimisi.

Quæ fuerint causæ moventes Episcopum ad reformationem.

Causa movens ad reformationem dicti Monasterij S. Jacobi præfatum Episcopum Laurentium Deus principaliter fuit, ad cujus obsequium Embricho quondam Wirzburgensium antistes anno Nativitatis Dominicæ MCXL. Indictione Romanorum III. idem Monasterium fundavit, in quo & sanctissimi viri plures per successum temporis claruerunt, qui Omnipotenti Deo in omni pietate mentis & corporis servierunt. Deinde successores eorum paulatim à recto tramite conversationis monasticæ deviantes, & in utroque statu nimium deficientes in profundum malorum delapsi sunt. Ad tantam postremò venerunt inopiam, ut non habentes unde viverent, Monasterium sæpiùs vacuum dimitterent. Nam aliquando Abbas in eo fuit sine Monachis, cum meretricibus consumens. quod reliquum fuerat, aliquando Monachus sine Abbate unus; interdum nec Monachus in eo fuit, nec Abbas, sed scriptor aliquis, aut Laicus Monasterium suo nutu in eo cum uxore, aut concubina sedens regebat. Et hoc non semel contigit, sed pluries, quemadmodum ex eorum libris constat manifestum.

Cœnobium fuit sine Abbate & Monachis.

Anno denique memorato, Philippo Abbate ultimo deformatum in eodem Cœnobio vitæ defuncto, qui nullum Monachum habuit, Monasterium utpote vacuum, & nulli aliorum jure debitum, Episcopi mansit ordinatione providendum, qui Monachos sicut diximus de bona regulari observantia introduxit. Qui cum ordinarius sic simul & hæreditario jure fundator, potueritque suâ auctoritate ordinariâ facere omnia, quæ fecit, maluit tamen consensum Romani, summique inter venire Pontificis, quàm ut dicerent æmuli tenebrionum defensores Ergasterij, passas injuriam de prostibulo pulsas esse meretrices. Rem in ea reformatione Laurentius fecit antistes, omni dubio remotissimo, gratam Deo, acceptam Superis, Pontificali officio dignam, animæ suæ proficuum, Christianæ Religioni conformem, præsentibus cum honestate utilem, posteris memoriâ venerandam; si quis sentit contrarium, carnem sapit non Deum. O sitam securi essent in suis conscientijs coram Deo, qui Monasteria in Ecclesiis cum Monachis transferunt sæculares, quàm hic præsul est noster Laurentius, qui repudiatis deformatissimæ vitæ Monachis, Cœnobium sibi pleno jure subjectum secundum normam S. Benedicti Monachis regulariter viventibus instauravit. Utinam sic fuissent antistites, qui Laurentium præcesserunt, non tot ab ordine sancto Monachi apostatassent, nec tot nobis essent ablata Monasteria.

Tutius est reformare Monasteria quàm in sæculum transferre.

Sine commo- modo suo rarus. qui laudat Monachos apostatas.

Disimulavit si non consensit Joannes de Nassauve Moguntinus Archiepiscopus in translatione Monasterij S. Albani, Bertholdus de Hennenberg, in dimembratione Cœnobij S. Ferrucij Martyris in Bliedestatt, Joannes de Grumbach Episcopus Herbipolensis cum Monasterio S. Burckhardi, Rudolphus Episcopus ibidem in translatione Monasterij Camberg. Quid dicam de Ludovico Spirensium Episcopo, sub quo translata fuerunt ab ordine nostro in sæculares Ecclesias Collegiatis Monasterium in Klingenmünster, Monasterium Odenheim, & Monasterium in Sunsheim. Nonne & sub Alberto ex Comite Palatino Argentinen- Episcopo

Trichemius

An. Hirfa

70. II

S. V.
16

Episcopo translata sunt nostris temporibus Monasterium in Sels & in Neuvviler? vereor et si fas est, non dubito, sed credo, non Deum esse in causa, quoties Principes in ejusmodi tractationes consentiunt. Triennium est, quod simia infecta & bellua coronata, regularis observantiae temerarius & pertinacissimus osor, detestator & blasphemator Abbas Cœnobij nostri Ordinis Murhardt Herbipolensis Diœcesis volens præcedere Monachos in apostatando ad infernum, habito cum eis pravitate diabolica consilio unanimiter concluderunt, ut Cambergensium exemplo, & aliorum similium recederent ab Ordine. Miserunt ergo Priorem suum Conventualem ad Curiam Romanam, qui Bullam translationis ab Ordine falsis narrationibus, ut ceteri similes, à Julio Papa II. impetravit. Res acta innovit Udalrico Duci Wirtenbergensium Defensori Monasterij, qui Zelo Dei motus & Ordinis Bullam impetratam subdolè, atque repositam in Augusta Civitate Rætiorum apud Bavaricos præripuit, & impiorum conatus magno fervore penitus impedivit. Comprehensum quoque Priorem, qui Bullam impetraverat, posuit in carcerem, in quo pretium recepit, quod meruit.

Nec eo contentus, Oratores suos ad Laurentium sæpè dictum misit Episcopum postulans ei Ordinarium dari consensum, & mitti Commissarios aliquos de suis ad Monasterium quantocius reformandum. Libenter acquievit Episcopus, quippe cui summè amica est in Claustralibus Observantia Regularis, & nihil magis detestatur in Monachis, quàm si contra normam Ordinis sui vitam ducunt inordinatam. Misit ergo suis impensis duos Abbates & unum à secretis, qui communicato ad invicem consilio Monasterium ad Observantiam quomodo esset reducendum, formam Ducalibus præscripserunt, itaque non post multos dies Abbas Monasticæ disciplinæ contemptor iniquus deponitur, & cum reprobis Monachis procul foras eliminatur: introducti sunt Fratres de Cœnobio Lorch, qui vitam & observantiam profitentur, & custodiunt Regularem. Utinam sic fecissent Episcopi & Principes supradicti, sub quorum dominio tot Ordinis nostri Monasteria sunt translata, essent procul dubio in suis conscientijs tutiores coram Deo, si reformassent ea per Monachos bonos, quàm quòd malos in Canonicos transire permiserunt.

Sed historia nos vocat, prosequamur vocantem, & pauca quæ restant, de reformato Monasterio S. Jacobi breviter continuemus. Ingrediens locus Fratribus de S. Stephano pro reformatione deputatis, tantà fuit Monasterium inopiâ pressum, ut quod uno die sufficere posset ad victum, præter panem & vinum canonicalis præbendæ majoris Ecclesiæ non haberent. Non erat in Monasterio vinum, non frumentum, non pecuniarum quidquam, sive multum sive parùm, non aliquid omninò quod coqueretur, nec ligna, quibus foveretur ignis ad coquendum. Sed neque utensilia domûs ad quotidianum usum habebantur necessaria, non lectisternia, non mensalia, non mapalia, non manutergia, non scutellæ, non disci, coclearia, non stramenta Fratribus ad nocte quiescendum. Quid multis? Breviter dico totum, si dixerò nihil penè fuisse repertum. Hoc unum tamen invenerunt, Cœnobium ære nimis alieno gravatum.

Erat in tempore illo Procurator fisci memorati Pontificis Laurentij Joannes Hikerich, patriâ Franeus Civitate Wirzburgensî oriundus, vir

Deum

Dux Wirtenbergian in factio Murhardt laudandus merito.

Cœnobium S. Jacobi ultimâ fuit inopiâ pressum.

Joannes Hikerich fiscalis & promotor S. Jacobi,

Deum timens, & profectibus Monasterij S. Jacobi valdè congaudens. Quidquid enim ex mortuorum testamentis computatione factâ, legatis debitisque solutis uspiam residuum mansit, ex commissione sui Pontificis ad profectum & utilitatem Fratrum & Cœnobij eorundem promptissimâ devotione impendebat. Solicitator ad Præsulem & quoslibet vitâ defunctorum executores ultimæ voluntatis pro Monasterij & Fratrum necessitate relevanda vigilantissimus fuit, quorum causas coram ipso Pontifice Antistite, alioquin loco & Monachis suâ sponte valdè inclinato, summâ diligentiam promovit. Ejus devotione ac studio dabantur necessaria Fratribus, soluta sunt debita, & pulchrè intrinsecus renovata, variisque decorata ornatibus, ut hodie videtur. Ecclesia. Unde meritò supradictum Laurentium Pontificem, secundum Monasterij nostri fundatorem habemus, & dicere possumus; cujus fidelissimum in hoc opere sancto Ministrum & Cooperatorem fuisse Joannem Hikerich affirmamus.

Carolus
Rex Gallorum VIII.
sine liberis
moritur.

Anno supra designato, vii. die mensis Aprilis, obiit Carolus Rex Gallorum VIII. sine liberis, anno ætatis suæ xvii. necdum impleto, cujus Cadaver cum magna pompa ultimâ die mensis ejusdem de Ambasia per Civitatem Parisiensem delatum ad Monasterium S. Dionysij cum majoribus suis Ecclesiasticam in eo accepit sepulturam. Uxorem habuit Annam Britannicæ Ducem, quam, ut supra diximus, Ducatus ambitione rapuerat Maximiliano Regi prius legitimè desponsatam, cum qua tres genuit liberos, qui tamen omnes decesserant infantes. Unde moriturus doluit maximè, quòd filium non haberet, qui succederet in Regno. Et quis novit sensum Domini! si forsan divina in eo Justitia vindicaverit? quia Maximiliano Germanorum Regi desponsatam rapuit, & Margaretham sponstatam sibi virginem ad patrem sine causâ remisit?

Ludovicus
fit Rex Gallorum XII.

Quo mortuo Ludovicus ejus nominis XII. Aurelianorum & Valesij Dux Mariâ Clivensi matre natus, qui quarto stirpis gradu Carolum contingebat, dum Blesis agit. Rex assumitur: statimque sepulto Carolo Rhemis inungitur, & hodie regnat super Gallos in annum xvi. Mox consensu Alexandri Papæ dimissâ Joannâ uxore legitimâ, quoniam non factis pulchra ei videbatur, Annam Caroli relictam sibi copulavit. dato Joannâ in partem successionis Bituricensium Ducatu.

Maximilianus
Rex devastat
superiorem
Burgundiam.

Interea dum hæc agerentur in Gallia, Maximilianus Germanorum Rex contractis copijs exercitum movit in Sequanos, id est, superiores Burgundos, in alteram Burgundiam impetum facturus. Quod cum innotuisset novo Regi Ludovico, tumultuarium contra eum misit exercitum, quanquam viribus imparem Germanorum. Concurrentibus tamen in mutuum conspectum partibus atrox bellum committitur, & à Germanis mox Galli superantur, haud paucis eorum interemptis. Verùm instante jam hyeme interpositæ sunt induciæ, quas Treugas vocant.

Joannes
Veri Ord.
Prædicatorum
impugnat
Conceptionem
B. V.

Eodem anno in Festo purissimæ Conceptionis Beatissimæ Mariæ semper Virginis, quam præservatam ab omni macula culpæ Originalis octavâ die mensis Decembris sancta veneratur Ecclesia, quidam Frater Ordinis S. Dominici Theologus Parisiensis verbum salutis dicturus ad populum in Dieppe oppido Rothomagensis Diœcesis, amplo inter alia boatu clamabat, eandem Castissimam Dei Genitricem non fuisse præservatam ab originali peccato, sed post contractum mox purgatam & mundatam à Deo

à Deo. Erat ei nomen, qui hoc dixit, Frater Joannes Veri. Ex hac temeraria positione magnum in populo Dei scandalum fuit secutum, propterea quòd S. Romana Ecclesia, Cardinales quoque, Archiepiscopi & Episcopi, penè omnes Doctores Parisienses, Coloniaenses, Lovanienses, cum alijs multis simul & Claustralium Regularium Professores cuncti cum toto populo Christiano præter paucos Fratres Ordinis memorati, sentiunt, credunt, docent & prædicant, Beatissimam Dei Genitricem peccato nunquam subjacuisse Originali, sed præservatam & immunem semper ab omni macula delicti tam Originalis quam Actualis in æternum.

Joannes Veri compellitur male prædicata revocare.

Verùm postquam prædicatio jam dicti Fratris Joannis Veri ad notitiam fuit delata Patrum, Theologica facultatis Doctorum Parisiensium, ad eorum examen fuit citatus, & sequenti anno, 16. mensis Septembris propositiones suas publicè revocare compulsus. Denique sub jurejurando coram omnibus promittere coactus est, quòd nunquam deinceps aliter credere, sentire, docere, scribere, aut prædicare debeat, aut veitit de Conceptione totius pulchræ semper Intactæ Virginis Mariæ, quàm eadem Schola Parisiorum determinavit, quæ præservatam non dubitat credere, sentire, ac prædicare, quemadmodum anno sequenti latius dicitur.

Albertus Saxonie Dux devastavit Geldria Ducatum.

Anno igitur prænotato, Albertus Saxonie Dux jubente Maximiliano Rege magnum pugnatorum congregavit exercitum, & intravit Ducatum terræ Geldriensis, habere tamen Caroli Ducis congressum non potuit, eò quod in oppidis & munitionibus suo more latitaret. Unde rapinâ igne ac ferro devastatâ crudeliter Regione, datisque paulisper inducijs recessit.

Pro defensione oritur contentio.

Anno superius notato, Abbas & Conventus Monasterij Cisterciensis Ordinis, quod Alba nuncupatur, in Diocesi Spirensi sub tuitione & defensione situatum Ducum Wirtenbergenium, nescio quâ causâ vel ratione moti, Christophorum Marchionem de Baden in tutorem auctoritate propriâ suscipere non in parvam rerum suarum jacturam præsumentes, ejus vexillum in eminentiori loco ipsius Monasterij publicè fixerunt. Quæ novitas cum ad aures Eberhardi Ducis pervenisset secundi, volens ille Jura suorum inconvulsa servare majorum, anno prædicto, 15. die mensis Decembris cum 500. peditibus simul & nonnullis equitibus ipsum Cœnobium potenter intravit, vexillum Christophori Marchionis Badensis erectum temerè dejecit. Diu res postea cum gravi dispendio Monasterij apud quosdam Principes Regni actitata est, & postremò sub conditione hujuscemodi concordata, quòd videlicet Duces Wirtenbergenes, qui pro tempore fuerint, earum Albenis Monasterij villarum, curtium, & possessionum sive rerum debeant esse tutores, quæ sunt in eorum situata Ducatu, & extra nemus in campestribus Suevorum: Marchio autem Badensis earum sit rerum atque bonorum tutor protector sive defensor, quæ in sylvestribus & in suo Dominio sunt.

Blasius Abbas privilegiorum Cœnobij defensor fuit acerrimus.

Eodem quoque anno quidam homo rusticanus & malefactor timens à potestate capi, & ad ultimum supplicium judicari, quò fieret à pavore securus, ad Monasterium præsens Hirsaugiense confugit. Quod audiens Dux Eberhardus Junior, missis equitibus miserum de Monasterio extrahi manu violentâ præcepit. Venerunt ad Cœnobium missi, hominem violentè capientes abduxerunt, qui cum acceptâ sententiâ mortis ad ultimum jam duceretur supplicium, Abbas vices suas interposuit, postulans à Duce

C c c c

hominem

hominem ſibi liberum ad Monafterium reſtitui, aut poenam dare, quam privilegium Regale imponit his, qui auſi fuerint immunitatem Cœnobio violare conſeſſam. Quam primum Dux conſilium ſuorum admittens liberum dimiſit hominem, timens & Regem offendere, & poenam pro factò poſitam incurrere. Laudandus in his merito Blaſius eſt Abbas, qui Ducem maluit offendere, quam Monafterij ſui libertatem & privilegium pro viribus non manutenere ac deſendere. Similia olim pluries fuere tentata, manſit tamen ſemper inuolata libertas.

MCCCCXCVIII.

Wilhelmus
Haſſiorum
Landgravius
ducit
uxorem.

Anno Blaſij Abbatis XIV. Indictione Romanorum primâ, Wilhelmus Haſſiorum Landgravius ſenior uxorem duxit Eliſabeth filiam Philippi Comitis Palatini, Bavariæque Ducis ac Principis Electoris, annum agentem ætatis quintum decimum, nuptijs apud Franckenfurt Regale oppidum ſolemni pompâ celebratis. Vixit cum ea duntaxat unius anni ſpatio, & ſine liberis deceſſit, unde Eliſabeth reverſa cum ſua dote ad patrem aliquanto tempore in ſtatu viduali permanſit, & poſtea nupſit Philippo Marchioni de Baden, Senioris Chriſtophori filio.

Monasterium
in
Bliden-
ſtatt ab or-
dine trans-
fertur.

His etiam temporibus Eckardus Abbas & Monachi S. Ferrucij in Blidenſtatt, Ordinis noſtri, Moguntinæ Diœceſis, diſpenſatione Romani Pontificis Alexandri falſis narrationibus impetratâ, à ſancta Religione Monastica receſſerunt, votum Deo factum ſimul & Ordinem cum habitu abjicientes, nullâ translationis ſuæ cauſam habentes aliam, quam omnino depravatam ſcleribus voluntatem, & odium pertinax diſciplinæ Regularis, facti ex Monachis diſſolutis Clerici, quales ex ſimilibus fieri ſolent ſemetiſis turpiores. Si Æthiops lavando fit albus, & Apoſtata Monachus erit Canonicus bonus.

Statutum
Parifen-
ſium de
Conceptione
contra
Maculiſtas.

Anno prænotato Profeſſores SS. Theologiæ Gymnaſij Pariſienſis & cæteri Doctores, quorum interſuit, omnes in unum convenerunt 17. die menſis Septembris, hoc eſt, alterâ die, quâ Joannes Veri Ordinis Fratrum Prædicatorum Theologus, de Conceptione ſemper Intactæ Virginis Mariæ in Ambone malè prædicatum revocavit errorem, unanimique conſtitutione ſanxerunt, determinârunt & ſtatuērunt: quòd nullus deinceps dictæ univerſitati inſcribatur, & præſertim in Theologia leſiones auditorus, niſi prius Juramento confirmet manifeſto, quòd eam poſitionem aſſertæ credulitatis, quæ credit, & ſentit & docet Beatiffimam Dei Genitricem ſemper totam pulchram & Intactam Virginem Mariam, ab Originali peccato ſpeciali privilegio Spiritûs S. præſervatam, & illi nunquam ſubjacuiſſe vel ad punctum, credere velit atque tenere, ac illi adharere, eamque pro viribus deſendere. Erant autem Doctores & promoti in Theologia numero præſentes 82. qui hoc Decretum pro deſenſione puriſſimæ Conceptionis Marianæ ſtatuērunt, qui omnes juraverunt, ſe huic veritati adhæſuros, ut legimus in ipſo ſtatuto.

Colonien-
ſes & Mo-
guntinen-
ſes cum
alijs ſimili-
ter ſtatu-
erunt.

Horum exemplo provocati Theologiæ facultatis Profeſſores Univerſitatum Colonienſis, Moguntinenſis, & quarundam aliarum, ſimili pietate moti ad Sanctiſſimam Dei Genitricem, quam omni laude, quæ non derogat Creatori, noverunt longè digniſſimam, Hieremiâ quoque & Joanne Baptiſtâ tanto meliorem, quanto præ illis nomen accepit dignitatis, quo Mater Dei nominaretur & eſſet, nec Evâ matre cunctorum mortalium

Triffler

An Hirſa

To II

3 V
16

mortalium inferiorem, quam Divina potentia ex Adæ costa sine originali macula produxerat innocentem, statuerunt in suis Gymnasijs consimilia perpetuò juranda servandaque, ut ad Lectionem Theologiæ nullus admittatur deinceps, nisi juret prius, ut supra.

Eodem anno factus apud Friburgum in Brisgavia Conventus Principum Maximiliani præcepto, duravit non paucis diebus, in quo multa pro communi Reipublicæ commodo & utilitate fuerunt proposita, plura tractata, nec pauca in diversis negotijs conclusa, de bello videlicet in Turcos movendo, de continuando judicio Camera Regalis ante triennium apud Wormatiam satis providè instituto & erecto, de pace firma ubique servanda in Regno, & de coercendis rebellibus puniendisque latronibus & violentibus pacem. Alia quoque multa fuerunt satis utiliter proposita, quæ utinam fuissent & practicata.

Anno præscripto, Maximilianus Rex quorundam Principum suorum præsentia simul & copijs adjutus iteratò movit contra Ducem Carolum in Geldriam, exercitum pugnatorum habens ingentem, cepitque nonnullas in ea munitiones, cepissetque forsitan plures, nisi hanc expeditionem propter conjuratorum Suitensium incursiones coactus fuisset intermittere. Enimverò gens illa Suitensium homines nunquam quieti, Rege absente incursiones faciebant hostiles in Comitatum Tyrolanum, & in alia Domus Austriacæ Dominia eis vicina, propter quod necesse fuit eorum temeritati finem imponere.

Eodem anno mortuus est Joannes ultimus Comes de Moërs sine liberis, Colonia apud S. Pantaleonem nostri Ordinis in abside meridionali cum suis progenitoribus & clypeo seu gloria Insigniorum sepultus. Post cujus mortem Archiepiscopus Colonienfis, Dux Montensis, Dux quoque Geldrensis & alij Principes, à quibus feudale quippiam habuerat, quid hoc erat, ut liberum in Jus suum quisque revocavit, Comes verò de Wieda Moërs Castellum defuncti Comitatus obtinuit, in quo & hodie nunc residet.

Anno item prænotato, Leonberg oppidum Ducis Wirtenbergensium situm in Suevia, casuali quodam sed miserabili casu & igne incenditur, & domus in eo non minus 40. cum stabulis & horreis concremantur, in grave damnum incolarum. Factum est hoc incendium die Simonis & Judæ Apostolorum.

Eodem anno Hieronymus de Ferrara Doctor SS. Theologiæ Ordinis FF. Prædicatorum S. Dominici, vir certè in scripturis eruditus, & qui antehac docendo, prædicando, & suæ Religionis plures per Italiam Conventus reformando, multa bona fecerat, & laudabilem duxerat vitam, postquam Florentiæ aliquandiu miracula & horrenda quædam nova prædicasset ad populum, & inter alia contra Summum Pontificem Alexandrum VI. linguam vibraret procacem, ob idque libenter audiretur à populo, & ab omnibus haberetur, ut Homo sanctus & Dei Propheta vivens, quippe qui multa in ambone proponebat occulta, quasi ex revelatione Angelica sibi nuntiata, cum tamen conficta essent, & falsa. tandem Romanam contra se provocavit Censuram. Alexander enim Pontifex audiens, quòd animos Florentinorum contra Ecclesiam sollicitaret Romanam, semel, bis, & tertio monuit hominem, ut desisteret à malè cœptis,

C c c c 2

quem

Conventus
Principum
fit in Fri-
burgo Bris-
gaviæ.

Expeditio
Maximilia-
ni Regis ad-
versus Ca-
rolum in
Geldriam.

Joannes
Moërs Co-
mes ulti-
mus sine
liberis mo-
ritur.

Leonberg
oppidum
Sueviæ
comburit-
tur.

quem in ſua contumacia firmatum atque rebellem tandem fecit ut hereticum examinari, convictum atque conſeſſum quadam. quæ malè comiferat, ignibus tradi atque concremari. Hujus facti proceſſus quoniam circumfertur impreſſione vulgatus, hodie paucos eſſe puto, qui neſciant.

Turci de-
vultant Re-
gnum Po-
loniæ.

Anno etiam prænotato, Turcorum gens impia cum magno exercitu intravit Poloniam, & in latitudine milliarium crudeliter omnia devaſtavit igne faviens. & quidquid extra munitiones erat, aut gladio necavit, aut captivum abduxit, villas incendit, homines & jumenta abegit, plures occidit, & ſtrage factâ miſerabili cum ſpolijs atque captivis multis in ſua repedavit.

Sepulchrū
S. Aurelij
renovatur.

Eodem anno, Blaſius hujus Monafterij Abbas penultimâ die menſis Julij, Tumbam S. Aurelij Pontificis aperuit, oſſa ejus cum magna reverentia extraxit, & conſpicienda Fratribus oſtendit. Deinde Miſſam de eodem ſancto Pontificalibus indutus, debita cum ſolemnitate cantavit, quâ celebratâ repoſuit ſacra Buſta in cryptam retro ſummum altare. ubi prius jacuerat, loco mundato, pulchriuſque ornato ſchedulam apponens, Fratrum nomina continentem.

Hoc ipſo anno idem Blaſius tabulam cum picturis & Imaginibus ad altare S. Nicolai Pontificis fieri mandavit, pro cujus perfectione operis florenos 130. ad laudem Dei & decorem Domûs ſuæ expoſuit.

MCCCCXCIX.

Capitulum
Ord. noſtri
Provinciale
xxx. cele-
bratur.

Anno Blaſij Abbatis XV. Indictione Romanorum ſecundâ, Dominica III. poſt Paſcha, quæ fuit 21. dies menſis Aprilis, celebratum fuit tricimum Ordinis noſtri Provinciale Capitulum in Cœnobio S. Stephani Proto-Martyris apud Francos in Civitate Herbipolenſi, in quo præſiderunt Joannes de Spanheim, Andreas Montis Monachorum, Joannes S. Michaelis in Hildesheim, & Thomas SS. Marcellini & Petri Martyrum in Selgenſtatt, Monafteriorum ejuſdem Ordinis Abbates.

Bellum
Suitenſium
contra Ma-
ximilianum
Regem.

Eodem anno, in primo menſis Martij, Suizeri Confoederati homines nimium quietis impatientes terminos ſuæ temeritatis egreſſi, Domus Auftriæ ſines incendio & rapina demoliri & vaſtare hoſtili præſumptione cæperant. Erat eo tempore Maximilianus Rex in bello Geldrenſium, ut prius dictum eſt, occupatus, qui mox ut conjuratorum molitiones audivit, intermiſſo Geldrenſium negotio cum toto exercitu venit ad Conſtantiam. Incæperant enim jam ſui auxilio Suevicæ Confoederationis motui Suizerorum potenter obſiſtere. Utrum conjurati juſtam belli cauſam habuerint, injuſtâ mne, non eſt meum dare ſententiam, qui judicis non occupo locum, ſed hoc dico, hoc ſcribo, hoc litteris poſteritati commendo, quod omnes hodie nôrunt, qui nobiſcum in Germania vivunt, omnes dicunt, qui mores Suitenſium nôrunt, quoniam homines ſunt naturâ ſuperbi, Principibus infeſti, rebelles, & jam ex multo tempore contrarij, & inobedientes Dominis, contemptores in alijs, uſurpatores in ſemetiſiſ, in bello ſubdoli, fraudem habentes amicam, in pace nunquam ſatis conſtantes, nec juſtitiam ipſi, quod jure deberent, ſequuntur, in his maximè, ubi de præſumpta eorum libertate res agitur. Dico tamen, quod in bello ſunt non ſolum audaces, ſed prudentes etiam, & ſibi mutuo in omni neceſſitate fideliffimi auxiliatores, nec alter alterum in periculo deſerit, nec dives pauperem contemnit.

Suitenſium
deſcriptio.

Hoc eſt lau-
de dignum.

Maximiliano

Maximiliano igitur in urbe Constantiana existente, miserunt ad eum Principes Regni, ut iusserat, auxilium contra Helvetios, alius plures, alius verò pugnatōres armatos numero pauciores. Miserunt & cives Regni suppetias in ministerium Regis contra Helvetios, quos omnes numero & viribus liga sive confœderatio Suevica longè superavit; nam & magis Helvetijs erant vicini, & graviori versabantur in periculo. Enimverò si conjurati Suitenses Regnum illo tempore, uti speraverant, evicissent, primi eorum tyrannidem Suevi, ut viciniōres, fuissent experti. Convenerunt in eam expeditionem cum Rege Maximiliano contra factiosos Suitenses multi Comites, Barones, Milites & Nobiles, qui conjuratos sine dubio delevissent ad unum, si ordine debito adversum illos processissent. Proverbio namque dicitur: ibi confusio, ubi regnat multitudo: & nunquam diu res bene regitur, ubi plura capita in una Monarchia principantur.

Maximilianus de Gellia venit contra Suitenses.

Consilio inter se apud Constantiam habito, qui cum Rege Maximiliano erant, bipartito agmine moverunt in Helvetios, altero videlicet in Athesi contra eos, qui dicebantur de Confœderatione seu Grisea Liga homines ferocissimos ex montibus Curienfibus adunatos, altero verò ad Rheni flumen à Basilea usque ad Lacum Alemanicum sive Constantensem. Venerunt itaque in arma duo finitimi populi, atque nunc medijs, nunc secundis, nunc verò tertijs alis, nunquam tamen totis copijs bellatum fuit, licet in diversis locis & conflictibus viginti millia pugnatorum ab utraque parte caesa referantur. In eo bello conjurati plures munitiōnes & villas ad Austriae Ducatum pertinentes incendio penitus destruxerant, multa incolis terræ mala contra Deum & Justitiam inferentes, pro quibus & ipsi non minora receperunt.

Maximilianus Rex devallat superbos Helvetios.

Accesserunt Helvetijs in auxilium sicut diximus, homines de Grisea Liga nuncupati, Rhatia superioris, qui & Curienfes incolæ, fatis bellicosi, eisque parent Abbacellenses, gens rebellis, & à Domino suo proprio Abbate S. Galli transfuga, justitiæ ac pacis inimica, sanguinem sitiens & prædam, quos tamen Suevicæ Confœderationis viri bellicosi haud modicè humiliarunt, igne simul & ferro per circuitum vastantes, damna & cædes plurimas eis intulerunt. Ad ultimum apud Rauracos inter partes durè fuit pugnatum, & multi Suizerorum ceciderunt. Verùm post obtentam de conjuratis victoriam, in tentorijs licentioribus victores de parte Maximiliani depositis armis degentes, dum otio vacant, hoste contempto, Helvetij resumptis viribus, & ex cæde suorum facti animis ferociōres, subitò in Regales nil tale metuentes irruunt, & plures eorum hostiliter occidunt. Ceciderunt in eo conflictu ex utraque parte 1500. viri, inter quos fuerunt in parte Regis occisi Henricus Comes de Fürstenberg, Wickert Comes de Birsch, & Baro de Castelvartt, cum alijs ex militari ordine viris multis & in armis exercitatis.

Liga Grisea i.e. Curienfes fuerunt ex parte Conjuratorum.

Anno prænotato, 29. die mensis Augusti, quæ fuit decollatione B. Joannis Baptistæ solemnis, Galeatij Mediolani Ducis Orator & Vicarius, qui propterea missus fuerat à Domino suo, ut pacem & concordiam inter Maximilianum Regem & Suizeros conjuratos reformaret, post multos tandem labores apud Basileam Germaniæ civitatem inter eos pacem composuit. Huic negotio ex parte Regis interfuit Casimirus Marchio

Concordia Basilee facta inter Maximilianum & Suitenses.

Brandenburgenſis, Philippus Comes in Naſſavv, Paulus de Liechtenſtein miles, Paulus de Absberg, & Cyprianus Sarentinus à ſecretis Regius. Ec hic tandem poſt menſem quintum ceſſavit iſta miſeranda populorum commotio, in qua ſicut dictum eſt, plusquam 20000. hominum perierunt.

Hæretici
Bohemi &
Conjurati
Helvetij
quid ſunt
in Regno?

Hæretici
Papam,
Conjurati
Suizeri
contem-
nunt Im-
peratorem.

Helvetij
nunquam
ſuis termi-
nis erunt
contenti.

Serpit iſta
lues ut can-
cer, Princi-
pibus ca-
venda.

Duæ ſunt in Germania gentes, quæ cladem aliquando pernicioſiſſimam regno allaturæ videntur, niſi Omnipotens Deus providentiâ ſuâ frenum imponere dignetur maxillis eorum. Utraque ſerpit, ut morbus cancer nimium contagioſus, utraque quotidie dilatat terminos ſuos; altera corrupendo Sacroſanctam fidem Catholicam, altera inſidiando Germaniæ Regno non minus quàm Imperio, quæ ad hoc intendit principaliter, ut extinguat omnem juſtitiæ principatum. Duo hic, ut ſcriptura loquitur, in mundo ſunt gladij & ſufficiunt, alter ſpiritalis in manu Romani Pontificis, alter ſæcularis in manu eſt Imperatoris. Vide nunc quemadmodum hæretici, qui ſunt in Bohemia, Romani Pontificis auctoritatem deſpiciant, & ſuas hæreſes paulatim in Moravos, & vicinas illis Regiones plantare non deſiſtant. De his paulò ſuperius tempore Sigifmundi & Concilij Conſtantiensis, qui ſunt & quales, quantumque gladio noceant ſpiritali, ſatis nos dixiſſe meminimus. Sed vide etiam nunc, quid agant iſti Helvetij conjurati Suitenſes, quid intendant, & quorum feratur eorum incorporata ſuperbia, qui temporalem gladium & Regni & Imperij non minus extinguerent cupiunt, quàm Bohemi hæretici ſanctam auctoritatem Papæ. Cerne, precor, & conſidera, in annis, quibus noſtra poteſt reminiſci memoria, quemadmodum gens illa terminos ſuos dilatavit, in Germanici exterminium Regni; Baſileam (quis neſciat?) urbem Regiam ſuis implicuerunt conjurationibus (& ſi dici fas eſt) conſpirationibus apoſtatam & perjuram fecerunt. Conſtantiam niſi cum ſuo Pontifice conſtantem toties ſolicitam jam diu ſimiliter decepiſſent. Argentina Civitas regni vigilans eſto, in te ſunt oculi conjuratorum, ut perjures. Væ tibi Culmaria, & nemus Franci Hegegonis, Rodopolis à conjuratione perfidorum non erit immunis. Quid expectabimus, niſi ut præeuntes ad interitum ſequatur Neometis, & quidquid in circuitu eſt Budarorum. O Wangionopolis altero claudicans pede à primo introitu Paſtinae ſalutis, in illo tempore claudicabis, imò trunca jacebis utroque. Jam in te ſeminarium eſt mali, quod concupiſcis. Non ceſſabit in libertatem ſuperbia, donec aut Regni Principes cum tempore & ſucceſſivè exterminet omnes, aut exterminetur ab eis. Quiſcere non poteſt, neſcit meſuram, ſtare penitus ignorat, augetur vel minuitur ſemper.

Anno prænotato facultas Theologica Univerſitatis Almæ Colonienſis ſtatuit, fanxit, atque decrevit Conſtitutione firmâ & perpetuâ, ſentendum, credendum, docendumque, ac pro viribus ubique defendendum ab omnibus ſibi membris jam ſuppoſitis & in futurum ſupponendis, quod Beatiffima Dei Genitrix ſemper Immaculata Virgo Maria præſervata fuerit ab omni macula culpæ ſive peccati Originalis, munere Pietatis Divinæ ſingularis, & quòd nunquam peccatum contraxerit, vel habuerit etiam ad breviffimum inſtans. Quicumque huic Poſitioni maturâ deliberatione factæ contra ſentire, facere aut docere in antea præſumpſerit, ab ipſa ſit Univerſitate ſecluſus, omnibùſque privilegijs, emolumentis & libertatibus

Triſſer

An Hirſa
70. II
S-V
18

libertatibus ejus in perpetuum privatus. Item placuit adicere & hoc, ut nullus deinceps admittatur, in Theologia studens, nisi prius juraverit hoc statutum de Conceptione servare illibatum.

Eodem anno moritur Wilhelmus Hassiorum Landgravius, qui filiam Philippi Comitis Palatini Elisabeth, ut priori diximus anno, habuit uxorem sine liberis. Unde mulier 16. annorum redijt ad patrem, & post annos paucos Philippo nupsit Marchioni de Baden, quod sæpè diximus. Huic Wilhelmo in Hassiorum Principatu successit patruus ejus minor filius ejusdem nominis Wilhelmus, homo tyranno similior quàm Principi, sicuti nos. prò pudor, experientia docuit in bello, quod contra Palatinum Comitem jussu Regis postea egit Maximiliani. Hujus frater æquè Wilhelmus natu major infirmus detinebatur in custodia clausus.

Wilhelmus
Hassiorum
Landgravius sine
liberis
obijt.

Alter Wilhelmus
defuncto successit.

Post mortem senioris Wilhelmi Hassiorum Landgravij uxore ad patrem, sicut diximus, reversa, magnæ inter Philippum Comitem Palatinum genitorem puellæ, & Wilhelnum juniorem Landgravium fuerunt exorta discordiæ ratione dotis mulieri adscriptæ dudum à marito. Nam Palatinus loca & oppida dotis in usum filiæ conservanda, quam diu viveret, habere voluit. Sed Landgravius pertinaciter contradixit, asserens, sibi licere pecuniâ redimere dotem puellæ assignatam. Duravit ista perniciofa contentio annis quinque, & tandem post belli finem, quod sequebatur, fuit extincta.

Inter Palatinum & Landgravium
dissentio.

Anno prænotato, non à diè mensis Septembris, quæ fuit altera post Festum Nativitatis Beatæ Mariæ semper Virginis, Clerus Wormatiensis propter multa, ut asserbat, gravamina, quibus molestabatur à civibus, propriâ sponte de Civitate sunt egressi, & decem annis foris manserunt. Canonici majoris Ecclesiæ secesserunt ad oppidum Laudenburg, ubi residentia est Episcopi. Canonici autem Beatissimæ Virginis ad Oppenheim, & illi de S. Martino ad Peterstein secundum antiquitus introductam consuetudinem. Cives autem cum summa diligentia per totum illud decennium portis urbis continuam adhibuere custodiam, ne quis Clericorum, qui fuerant egressi, denuò haberet introitum. Erant ergo decem annis Ecclesiæ sine ministris, domus Clericorum vacuæ atque deserta, & populus sicut oves in montibus errantes. Plebani tamen & Fratres Ordinum mendicantium in civitate remanserunt. Clerus itaque mox ut de civitate fuerunt egressi, curam pro defensione libertatum & privilegiorum suorum habentes, actionem contra cives instituerunt coram Judice Apostolico, quo in contumaces ferente sententiam, Wormatienses aliquamdiu fuerunt anathematizati, interdicti, & execrationi suppositi. Multi Principes inter eos pro concordia sæpius laborârunt, sed erat durum contra durum, quorum neutrum alteri cedere novit. Tandem elapso decennio sub contentione partium continua, non sine magnis expensis earundem, Friderico Duce Saxonum intermediente reformata est pax, ut suo loco dicemus.

Clerus de
Wormatia
exijt, & decennio
foris mansit.

Cives Wormatienses
fuerunt excommunicati
sæpius.

Eodem quoque anno, Sabina filia Baviaræ Ducis Alberti, desponsatur Udalrico Duci Wirtenbergenfium, annum ætatis agenti undecimum, quorum nuptiæ post annos duodecim apud Sturgardiam fuerunt celebratæ, ut ibi dicitur.

Sabina desponsatur
Udalrico Duci Wirtenberg.

Anno

Heidingsfeld venditur Ecclesie Herbipolenti.

Anno supra notato, in diebus hebdomadae Pentecostes, facta est seditio inter Senatum & Burgenses Communitatis oppidi Heidingsfeld, praesente Domino eorum Christophoro de Guldenstein Bohemo, cujus causa fuit exorta turbatio. Communitas enim recognovit & suscepit eum ut verum Dominum suum, sed qui erant de consulatu, jugum dominij ejus cupientes excutere. Marchionem Brandenburgensem Fridericum sibi ut Dominum proclamabant. Quid plura? sive traditione suorum, quod ipse constanter asseruit, sive motu proprio (nihil meâ interest) Christophorus à Marchione capitur, & aliquandiu captus detinetur. Liberatus tandem, & rebellium praesumptionem temerariam non immeritò detestatus, oppidum Heidingsfeld Herbipolenti Ecclesiae vendidit.

Mediolani Dux fugatur à Ludovico Rege Gallorum.

Anno item praescripto, in mense Septembri, Ludovicus Gallorum Rex duodecimus cum magno exercitu, faventibus sibi Januensibus, Legatis quoque Apostolicis simul & Venetis, Sabaudianis, & Mantuanis Longobardiam ingreditur, & Duce fugato Mediolanum sexto die mensis Aprilis cum ingenti pompa intravit, & tam à Clero quàm à populo honorificè susceptus, liberator patriae salutatur. Ludovicus autem Stortia Dux cum Afcanio fratre Cardinale, sublatis prius thesauris à facie ejus fugerat, & veniens cum duobus filiis suis ad Regem Maximilianum in Inspruck ibi mansit ad tempus. Rex autem Gallorum Duce fugato non solum Mediolanum, sed totum Ducatum brevi obtinuit. & ab omnibus Longobardiae incolis sine resistentia susceptus fuit. Inde progrediens Romam pervenit, & ulterius movens exercitum contra Neapolim ire decrevit. Interea Rex Angliae fines Gallorum bello devastare cepit, quâ necessitate compulsus Rex Ludovicus rebus per Longobardiam compositis, & praesidijs ubique locatis, per Sabaudiam mente Decembri in Galliam revertitur.

Rupertus Comes Palatinus ducit uxorem.

Anno praenotato, carnis-privij ultimâ, quam ab introitu Missae: *Esto mihi*, nuncupant, Rupertus tertio genitus filius Philippi Comitis Palatini Bavariaeque Ducis annum agens aetatis octavum decimum uxorem duxit filiam Ducis Georgij avunculi sui. Romano Pontifice Alexandro dispensante, nuptijs Heidelbergae cum ingenti pompa celebratis, decimâ die mensis Februarij. Vixit cum ea in septimum annum, & relictis duobus liberis quasi uno tempore obierunt.

Catharina Comes Palatina nascitur.

Eodem anno quartadecimâ die mensis Octobris, Heidelbergae nascitur Catharina quartodecimò genita Philippi Comitis Palatini, Bavariaeque Ducis, ac Principis Electoris, quae hodie Monialis est nostri Ordinis in Cœnobio Neuenburg propè oppidum Heidelberg. Post quam uxor ipsius Palatini cessavit parere.

Adam Abbas S. Martini Colonienfis moritur feliciter.

Anno memorato, penultimâ die mensis Februarij, obiit Adam Abbas Monasterij S. Martini in Colonia de oppido S. Wendelini Treverensis Diocesis oriundus, vir sanctissimae conversationis, & Regularis Observantiae nostrae Bursfeldensis cultor ferventissimus & propagator insignis, qui non sine multis laboribus, periculis & impensis plura Ordinis tam Monialium quàm Monachorum per Diocesin Coloniensem & Trajectensem reformavit Cœnobia. quorum incolas ad melioris vitae semitas verbo & exemplo revocavit. Non fuit nostrae aetate similis illi cujuscuque etiam Religionis alius, nec surrexit post eum quisquam usque in praesentem diem

diem, tam Zelofus amator, custos & reformator disciplina Regularis in sefbique subiectis. Unde plurium fuit pater & visitator Monasteriorum in urbe Colonienfium fimul & extra, non folùm noftri Ordinis, fed etiam aliorum ex commiffione Archiepifcopi. Erat vir converfatione fincerus, maturus & integer, confcientiâ purus, in jejunio ftrenuus, in oratione devotus, atque die fimul & nofte penè continuus. In docendo eruditus, in exhortando validus, in confolando firmus & efficax, in monendo folidus, in corrigendo mixtâ pietate feverus. Nemo illum unquam reperit otiofum, nemo vidit levem aut diffolutum, verbum ex ejus ore nunquam audivi otiofum. Sacræ lectionis, quocunq; proficifcebatur, fecum ferebat libellos, & frequenter dum potuit, aut ipfe aliquid adificationis legit, aut Capellanum fuum vel Notarium audivit legentem. Erat enim fatif doctus, tam in Jure Canonico, quàm in divinis fcripturis, quod ex lubricationibus lector facilè intelliget. Inter quos libellus eft prænotatus tali infcriptione. *Sermo Magiftralis de S. Benedicto*, incipiens, *Ego in innocentia mea ingreffus fum*. Multa fcripfit monita falutis ad fibi commiffos. De hujus viri operibus inferam vel unum, quo ejus integritas pofteritati fiat manifefta.

Eft Cœnobium Monialium in Colonia noftri Ordinis, ad S. Agatham nuncupatum, in quo fuit Monialis una, quam dæmonium multif & varijs modis tribulando vexavit, aliquando vifibiliter in fpecie viri athyopis, tauri, lupi, aut alterius monftri apparens, aliquando invifibiliter terrendo eam, & in terram elidendo, trudendo & percutiendo miferabiliter & enormiter valdè. Pro qua Sorores cum orationes, jejunia, & difciplinâs facerent ad Deum, & nihil proficerent, in magna turbatione fuerunt. Quanto enim plures orabant, tanto miferam dæmonium crudelius vexabat. Unde cuftodiam ejus neceffariò habentes die ac nofte circa eam vigilare cum timore maximo coacti funt. Quoties illa dæmonium vidit, mox tota contremuit, fed nihil præter motum feu collisionem patientis careræ poterant videre Sorores. Tam violentum erat dæmonium illud, quod patientem de manibus quatuor Monialium tenentium eam aut excuffit, aut omnes fimul impulfionis violentiâ in terram profrârît.

Postremò ubi nihil profecerunt quæcunq; adhibita remedia, prædictus Adam venerabilis Abbas, ejus providentiæ & follicitudini memoratum Cœnobium fuerat commiffum, fe judicem negotio exhibuit, atque dæmonium illud per verba fimul & litteras citavit, ad certum terminum ut compareret, dicturum coram eo, quo Jure Dei famulam tribularet. Inde non comparens præfixo in termino, iterum litteratoriè, ut confuetudinis eft, monuit, & Cenfuram Excommunicationis contumaci minatus fuit. Cum verò nec fic quidem compareret dæmonium, fedens pro tribunali bus Abbas, ut judex, hanc tulit fententiam in fcriptis. *Nos Adam Abbas Presbyter & Servus Omnipotentis Dei Patris & Filij & Spiritus Sancti. Quoniam Dei auctoritate ipfius omnium Conditoris te spiritum, quicunq; es, qui hanc famulam coram aſtante toties vexare ac tribulare præſumpſiſti, citavimus, monuimusque, ut noſtro compareres judicio, allegaturus cauſam, ſi quam haberes ad verſus eam, alioquin ad intelligendum te Cenfuris noſtris involvendum, ſi non diſceſſeris ab ea. Tu autem comparere deſpiciens, nihil in ea te Juris habere patenter oſtendis.* Adcirco auctoritate Omnipotentis Dei Patris & Filij & Spiritus Sancti, & totius

D d d

Ecclſiæ

Converſatio hujus Abbatis fancta & integerrima fuit.

Dæmonium per Cenfuram expulſit.

Abbas citat dæmonium.

Sententia in dæmonem contumacem.

Ecclesia mandamus & precipimus tibi, quatenus mox post promulgationem huius sententiæ ab hac Dei famula, & toto isto Cœnobio recedas, & deinceps redire non presumas, sub pœna Excommunicationis late sententiæ, quam (si nostris mandatis feceris contrarium) in te ferimus in his scriptis. In cuius rei fidem propriâ manu subscripsimus. Ab illa die recessit à Moniali dæmonium, & amplius eam non vexavit, sicuti ex ejus ore audivimus, & cæteras Moniales omnes unanimiter contestantes. O virum sempiternâ memoriâ dignum, cujus Imperio dæmones exire compelluntur.

Historia
dæmonum
horribilis
cum Mo-
nialibus
facta.

Libet his, qui post nos futuri sunt, terribilem commendare historiam; quam ex ore præfati Abbatis accepimus, qui vidit, interfuit, & audivit eam fieri simul & factam. Est Monasterium quoddam Monialium in partibus Frisiæ, in quo ante paucos annos dæmones visibiliter apparentes tantâ importunitate molestârunt ipsas Moniales, ut neque die pacem haberent, neque nocte. Ascendere per fenestras in specie juvenum videbantur, & saltare in dormitorium, & per cellas discurrere singulas: dormientibus se conjungere, atque in stratis jacentibus vim inferre turpitudinis non cessantes. Igitur his malis incipientibus territæ nimium Moniales, quædam relicto Cœnobio ad parentes & cognatos abierunt: reliquæ autem in Monasterio permanentes à dæmonibus obsessæ sunt omnes. Jam deinceps miranda cum eis fecerunt apparentes nihilominus inter eas tanquam visibiles in diversis figuris, virorum, canum, ursorum, simiarum, aliarumque diversarum bestiarum, & inaudita turpitudinis coram eis & cum eis commercia exercebant. Postremò autem taliter intus & foris sunt ludificatæ Moniales, quòd & certis intervallis ipsæ dæmones esse putarentur (ut ita dixerim) incarnati. Conveniebant more consueto ad Chorum: horas confusè ululando magis, quàm canendo faciebant Canonicas: Missam tamen ad finem cantare minimè poterunt, dæmonibus vocem interrumpentibus. Quotiescunque enim Missam cantare solebant, omnia satis compositè & ordinatè faciebant sine confusione usque ad *Sanctus* exclusivè. Mox verò ut canendo pervenissent ad *Sanctus*, humanas voces mutârunt in diabolicas, mixtim ululando & horribiliter clamando, non uno sed vario modo atque confuso, cum tanto horrore, quòd nemo sine maximo eas timore poterat audire. Cadebant in pavementum spumantes, & volutabantur sicut porci, quarum vocem emittebat quasi lupi una: alia ut canis: atque singulæ singularum bestiarum more clamabant: ita quòd nemo poterat dubitare, quin dæmonum voces essent non humanæ. Nec quisquam fuit tam magnanimus, qui hos clamores audire sine maximo horrore potuisset. Missa tandem celebratâ, quieverunt à vociferando, & similes dormientibus jacebant ad horam. Postea in se reversæ, quasi nihil passæ incolumes & sanæ mentis videbantur. Non enim continuè, sed per intervalla insaniebant. In Missa tamen semper à *Sanctus* vexabantur inclusivè usque ad finem. Unde perturbati Sacerdotes Missam coram eis celebrare nullus audebat. Sive enim legeretur Missa coram eis, sive cantaretur, idem semper patiebantur ad *Sanctus*.

Frater Ord.
Minorum
Missam
coram eis
celebrat.

Audiens quidam Frater Ordinis Minorum de Observantia hanc miserabilem novitatem, curiositate ductus voluit experiri veritatem, & veniens ad Cœnobium, Missam cantare in Monialium præsentia cu. rit.
Respon-

Responderant celebranti modestè, & canebant ordinatè. quousque Praefatione finitâ *Sanctus* diceret in altari. Tum subito Moniales pro cantatione fletus, ululatus, latratus tam diversos, tam varias & horribiles voces emittebant, quòd frater ille celebrans penè desperasset semetipsum in altari. Cùm difficultate magna & timore incredibili Missam legendo continuavit: quâ finitâ dixit, in tanta se anxietate fuisse, in quali vel quanta nunquam fuerit in omni vita sua: nec aliter sensit, quàm si totus exercitus adfuisset inferni: nec se pro toto mundo velle denuò Missam coram eis celebrare.

Contigit post hæc, memoratum virum venerabilem Abbatem S. Martini causâ Visitationis per Diœcesim Trajectensem venire ad partes illas, & inter plura Monasteria etiam illud visitare Cœnobium in quo daemones dictas vexabant Moniales, qui rogatus ab incolis loci, conjuravit eos, & præcepit, ut causas dicerent, quare Deus permiserit eis tantam læviendi potestatem in Moniales? Cui daemonium respondit. *Causa peccatum est.* Caput nonnulla Monialium revelare delicta, quæ melius est silentio transire quàm scribere, cùm nihil ædificet si sciatur, sed noceat potius infirmis.

Adam Abbas S. Martini conjuravit daemonium.

Anno prænotato, Blasius hujus Monasterij Abbas novam domum frumentariam construi fecit in Herrenberg oppido, impensis ducentorum florenorum, ubi ante annos octo & aliam pro simili pretio, ut supra diximus, ædificaverat. In Castro Stambem eodem anno fecit novam domum, pro cujus structura exposuit centum quinquaginta nummos auri Rhenenses. Ad altare quoque S. Sebastiani Martyris in Ecclesia Monasterij majoris tabulam eodem anno fieri mandavit, pro qua centum florenos exposuit.

MD.

Anno Blasij XVI. Indictione Romanorum tertiâ, Alexander Papa sextus annum Remissionis (quem Jubilæum Hæbrei nuncupant) Romæ celebrat: ad quem continuè durans toto anno maximus hominum concursus ex Germania & Anglia Ungariâque præcipuè factus est. Currebant viri & mulieres, viduæ & virgines, monachi & moniales, senes & juvenes, rustici & nobiles, divites & pauperes, cum tanto fervore, cum tanta devotione & alacritate, quod mirum fuit, remissionem suorum consequi peccatorum cupientes. Non curabant Obedientiam Claustrales, sed multi absque licentia suorum Fratres Romam currebant & Sorores.

Jubilæus Romæ celebratur à Papa.

Eodem anno Joannes Archiepiscopus Trevirorum Jacobum ex Marchionibus de Baden Christophori filium in Coadjutorem de consensu majoris partis Canonicorum assumpsit: quem Alexander sextus sub spe successionis in Archiepiscopatu confirmavit. Decanus autem majoris Ecclesiæ cum alijs Canonicis quatuor, se contra Jacobum erigentes nitentur Confirmationem hanc Papæ, quantum ad successionem pertinet, varijs modis impedire, sed non potuerunt. Prævaluit enim Jacobus, & Joanne post triennium mortuo Archiepiscopus factus est, licet non diu supervixerit.

Jacobus de Baden fit Coadjutior Archiepisc. Trevirorum.

Anno prænotato undecima die mensis Julij, Bagiasith Rex Turcorum in propria persona Modon urbem Græciæ pulcherrimam & opulentissimam, quæ fuit sub dominio Venetorum, obsedit, habens in exercitu suo centum millia pugnatorum, quam triginta diebus fortiter impugnans, tandem nonâ die mensis Augusti expugnavit, & Deo permittente obtinuit,

Modon Civitas in Morea Christianorum, capturâ Turcæ.

D d d d 2

nuit,

nuit, in qua multa Christianorum millia crudeliter interfecit. Fuit autem Civitas Modon Archiepiscopalis Christianorum; quamquam & multi essent in ea de fide S. Pauli Apostoli, qui nuncupantur de cingulo, sita in Morea, & in finibus seu angulo Achaia. Morea præter unum exitum strictum ab omni parte circumseptæ est mari.

Conventus
fit Principum
in Augusta.

Eodem anno Conventus fit Principum in Augusta Rætorum, in quo & Rex Maximilianus cum multis Principibus personaliter comparuit. Plura denuo fuerunt proposita, tractata & conclusa, & præsertim de expeditione in Turcos; quæ tamen mansit in suspenso usque in præsentem diem. Generalis etiam contributio pecuniarum pro necessitatibus Regni communis fuit indicta: sed unoquoque suos nimium condente subditos, non habebant pauperes, unde solverent.

Soror quædam
Lucia Christi
stigmatibus
insignita.

Claruit histemporibus apud Italos in Civitate Ferrariensi Soror quædam Virgo nomine Lucia, de tertia Regula S. Dominici Ordinis Fratrum Prædicatorum, Dominicæ Passionis meditatricis devotissima, quinque vulneribus, sive stigmatibus Crucifixi Salvatoris instar visibiliter insignita. Quæ etsi continuum sentiat eorundem vulnerum dolorem, quartis tamen & sextis feriis per amplius cruciabatur. Hæc in ea stigmata multi notabiles viri palpârunt & viderunt, qui testimonium miraculo perhibent, & confitentur veritatem.

Cruces apparuerunt
in vestibus
hominum.

Anno prænotato Cruces apparuerunt in lineis vestimentis hominum in camisijs, in lintheaminibus, in mensalibus, in peplis mulierum, in albis Sacerdotum, & Corporalibus, non solum in his, quæ in quotidiano habebantur usu, sed etiam in illis, quæ abscondita jacebant in cistis, ad quæ nullus poterat æris penetrare influxus. Cæperunt autem in primis apparere circa Rhenum, ac deinde per totam Germaniam, in Suevia, in Francia Orientali, in Bavaria, in Austria, in Bohemia, in Saxonia, in Dacia, in Polonia, in Hollandia, in Brabantia, per Galliamque totam; non sine timore & horrore magno mortalium: subito & insperato apparuerunt, ut cadere quodammodo putarentur de cælo, ita quod aliquando cum *Salve Regina* cantaretur in Ecclesia, XL. vel L. homines insigniti Crucibus subito viderentur, maximè in peplis mulieres. Erant autem Cruces parvulæ, confusi & subrubri coloris, ac si pannus aliquâ pinguedine mixti coloris fuisset intinctus. Non poterant aliquâ lotionem deleri, sed post nonum diem ut plurimum per se evanescebant. In quibus etiam cum Crucibus magnis apparuerunt multæ Cruces parvulæ, characteres in modum græcarum litterarum, clavi quoque, lancea, spinea corona, virgæ, flagella, & reliqua Dominicæ Passionis insignia, erâtque videre terribile miraculum. Astantibus enim in Ecclesia Canonicis apparuerunt in Rochetis eorum, simul & in pallis Altarium, & præsertim in peplis mulierum, non omnium, sed quarundam, & solum in lineo. Magna mortalitas has Cruces secuta est.

In lineis
pannis tantum
apparuerunt.

Caput S.
Annæ Mo-
guntia fur-
tively trans-
fertur in
Duren.

Anno præsignato, Canonici Ecclesiæ S. Stephani Proto-Martyris in Moguntia, turræ ipsius templi, ut hodie cernitur, in altum erigentes, habebant artificem inter alios artifices lapicidam unum, qui multis diebus pro diurna mercede in ea structura laboraverat. Is argenteam imaginem pectoralem, in qua cerebellum erat S. Annæ Matris Deiparentis intactæ Virginis Mariæ furatus cum ipsis reliquijs aufugit, deveniensque ad Duren

cem oppidum Ducatus Juliacensis in Diocesi Coloniensi, sacrum verticem cum argento Ecclesie ibidem Parochiali donavit. Acceperunt Durenenses furtum cum gaudio magno, & sacras Reliquias in honore maximo habere ceperunt, summèque venerantur usque in presentem diem. Statimque fit magnus populorum concursus non solum de vicinis locis, sed etiam de remotioribus, qui haud parvas conferunt oblationes.

Canonici autem memoratae Ecclesie S. Stephani multos labores & expensas pro sanctissimi Capituli restitutione fecerant, sed Durenenses citati ad Regem Maximilianum, ad Raymundum quoque Cardinalem Apostolicae Sedis Legatum, excommunicati etiam nihil curaverunt, nec unquam induci poterant, ut Caput tantum redderent, quod furtivè ablatum esse sciebant.

Durenenses nullà vim sunt inducti ratione, ut Caput restituant.

Anno etiam prænotato, Ludovicus Sfortia Dux Mediolani contracto mercenario exercitu Conjuratorum Sutenisium & aliorum, intravit in Longobardiam, & recuperavit Mediolanum. Inde conversus Novariensem Civitatem obsedit, impugnavit & cepit. Contra quem Gallorum exercitus in magna veniens potentia eum cum suis in urbe obsedit. Erant in utroque exercitu plures conjuratorum Sutenisium mercede conducti, qui sibi mutuò congregari recusantes, grande malum Duci paraverunt. Cum enim contra Fratres suos pugnare grave ducerent, Gallus Civitatem obtinuit, & Ducem ne fugeret, observari cautissimè præcipit. Conjurati verò, qui erant in urbe, acceptà licentiâ egrediendi per unam Civitatis portam in ordine. Ducem in medio agminis vestitum quasi unum ex suis collocarunt, ut cum eis incognitus per medium inimicorum à dextris & à sinistris in armis stantium posset exire. Sed cognitus à Gallis captus est, ductusque in Galliam obijt in vinculis. Scio quod plurimorum hodie sententia est & fortis opinio, quòd Conjurati acceptà pecuniâ tradiderint eum Gallis, quod verum sit an falsum, ego sicut nescio, ita judicare non volo. Reliquit filios duos apud Regem Maximilianum. Rex autem Gallorum Ludovicus Ducatum Mediolani obtinuit annis XII. postea filiorum Ducis alter nomine Maximilianus eum Caesaris ope recuperavit.

Ludovicus Dux in Galliam ducitur captivus.

Eodem anno, XXI. die mensis Februarii, nascitur Carolus Archidux Austriae Patre Philippo, matre verò Anna, Avo paterno Maximiliano Rege Germanorum, materno verò Ferdinando Rege Hispaniae victoriosissimo. Vivit hodie in Brabantia annum agens ætatis suae XII.

Carolus Archidux Austriae nascitur.

Anno prænotato in mense Octobri, moritur Albertus Dux Saxoniae frater Ernesti Principis Electoris, tres relinquens filios, Georgium in Principatu successorem, Henricum qui moratur in Friburgo, & Fridericum Moguntinae Ecclesiae Canonicum, & postea Ordinis Theutonicorum in Prussia. Iste Dux Albertus multis annis ex commissione Maximiliani Regis bellum gessit contra Gröningenses in Frisia, sæpius victor gentis, quæ fidem non servat.

Albertus Dux Saxoniae moritur.

Hoc ipso anno facta est magna dissensio inter Nobiles Franciae Orientalis, & Cives oppidi Norimbergensis, propter militem quendam Conradum Schott, qui multa multis intulerat mala; postremò per Comitum Palatinum concordati sunt.

Nobilem Franciae & Norimbergensium dissensio.

Anno præscripto, I. die mensis Junij, maxima fuit inundatio aquarum in valle Hirsaugiana, quæ totam Ecclesiam S. Aurelij usque ad genua implevit

implevit. In Capella B. Mariæ ſemper Virginis etiam altare cooperuit. Domus quoque pecoris aquis plena fuit. Quintâ die menſis ejuſdem, major ſubitò inundatio venit, quæ muros ædificiæque plura in certis locis præſertim circa Regale oppidum Wyl penitus ſubvertit. In pratis & hortulis multa pauperibus damna fecit, agros & paſcua in vallibus graviter læſit.

Sepulchrum S. Wilhelmi apertur.

Eodem anno, 4. die menſis Maij, Blaſius Abbas hujus Monafterij tumbam B. Wilhelmi quondam Abbatis præſente toto Conventu aperiri fecit, & mox odor ſuauiſſimus de tumulo exivit. Corpus verò quod annis 9. & 300. ſub terra jacuerat, integrum repertum fuit cum baculo, ſandalijſ, dalmatica & planeta ſine mitra, quæ omnia erant ſerica.

Hoc ipſo anno, confugerat in Monafterium hoc præſens, homo quidam neſcio cujus criminis reus, locum quærens refugij & immunitatis; quem Burgenſes de oppido Calve armati ſequentes violenter de Monafterio rapere voluerunt. Quod mox ut Fratribus innouit, portas Cœnobij præcluſerunt, & pro libertatibus & privilegijs ſuis fortiter conſtantes tandem rationibus illis perſuaſerunt, quod ceſſantes à præſumptione capta receſſerunt.

Anno prænotato, Blaſius Abbas hujus Monafterij domum Abbatialem veterem, quæ miſerabili incendio penè conſumpta erat, depoſuit, & novam lapideam, ſicut hodie cernitur, conſtruxit, pro qua plusquam cētingentos auri nummos expoſuit. Alia etiam nonnulla conſtruxit, quæ ſummariè dicemus.

MDI.

Margaretha Comitiss Palatini Uxor Heidelbergæ n. ori. tur.

Anno Blaſij Abbatis XVII. Indictione Romanorum iv. in die Converſionis S. Pauli Apoſtoli, obiit Margaretha uxor Philippi Comitiss Palatini Bavarixque Ducis ac Principis Electoris, Heidelbergæ in Choro Eccleſiæ S. Spiritus honorabiliter ſepulta, mulier honeſtiſſimæ converſationis. Cujus tricenarium diem funeralem in proxima ſequenti quadrageſima in memorati Spiritus Sancti Eccleſiæ cum ſolemni pompa celebrari fecit, præſentibus ibidem oratoribus Maximiliani Regis & multorum Regni Principum. Aderant etiam Ludovicus Episcopus Spirenſis, & Joannes Wormatiensis, qui rem celebrabant divinam, & multi Abbates ex Palatinatu propterea vocati.

Aderat & Blaſius hujus Monafterij Hirfaugienſis venerabilis Abbas, miſſus nomine vice & ex parte Domini ſui Principis Udalrici Comitiss de Wirtenberg, cujus & locum tenuit in Choro, & in menſa, ſicut moris eſt Principum. Pro pauperibus & mendicis coquina in campis extra oppidum fuerat diſpoſita, ubi maxima convenit multitudo, qui omnes abundè reficiebantur.

Capitulum Ordinis noſtri Provinciale xxxi. celebratur.

Eodem anno, 11. die menſis Maij, quæ fuit Dominica III. poſt Feſtum Paſchatis, celebratum fuit xxxi. Ordinis noſtri Provinciale Capitulum in Monafterio S. Salvatoris apud Fuldam, in quo præſederunt Joannes Trithemius Spanheimenſis, Joannes S. Egidij Norinbergenſis, Joannes Huſburgenſis, & Joannes in Elchingen Monafteriorum Ordinis S. Benedicti Abbates, qui nihil novi conſtituerunt.

Anno prænotato, in Feſto Epiphaniæ Domini, ſub ſumma Miſſa, quando homines erant in Eccleſiâ, venit Joannes de Elck cum quibuſdam equitibus

equitibus & pedibus armatis per naves in Rheno & per terram. & nullo resistente intravit Boppardiam oppidum Regale Trevirensi Ecclesie dudum impignoratum; ejectisque omnibus qui fuerant ex parte Archiepiscopi, super muros in turribus, & ad portas custodes de suis constituit, & neminem ex Trevirensibus intromisit. Castellum similiter obtinuit, & telonium cum omnibus pecunijs occupavit.

Anno item præsignato, facultas Theologica Gymnasij Moguntinensis exemplo Doctorum Parisiensium & Colonensium laudabiliter provocata, 13. die mensis Octobris determinavit, statuit & decrevit, sententiam, & defendendum fore, quod Beatissima genitrix semper Intacta Virgo Maria nunquam subjacuerit peccato originali, sed præservata sit privilegio Gratiae Dei singulari. Statuit etiam, quod nullus deinceps apud Moguntinos debeat Theologiam audire, aut in eadem promoveri, nisi prius juraverit, quod opinionem contrariam non velit tenere.

Surrexit his temporibus in Perside homo quidam nomine Sichin, quem alij Sophoi nuncuparunt, de stirpe Hasan Cassani Regis Persarum potentissimi, qui Dominio suo Parthiam, Panchæam, Mediam, Mesopotamiam, Armeniam, & magnam Orientis partem armis subjecerat, & obierat anno Dominicae Nativitatis MCCCCLXXVIII. Cujus filius major natu ceteris fratribus interfectis Regnum sibi usurpavit paternum. Quo etiam postea mortuo, prædictus Sophoi Afambeti Hasan Cassani ex fratre nepos se intromisit de Regno: & convocatis ad se cunctis proseriptis, fugitivis, latronibus, malefactoribus, egenis & quibuscunque inopia pressis magnum brevi adunavit exercitum, cum quo Persidem ingressus obtinuit Regionem, interfectis omnibus, qui levare manus contra eum præsumpsissent. Omnem prædam militibus divisit; qua ex re tantum favorem & amorem consecutus est omnium, ut nullus fuerit, qui non pro eo mori esset paratus, vel quælibet subire pericula.

Multa in hostes prælia gessit, & si non semper, frequentius tamen victor exiit, & in paucis annis numero pugnantium, potentiam virium & gloriam Regnorum mirabiliter auctus & dilatatus fuit in tantum, quod hodie non solum Turcarum Regi, sed omnibus etiam Orientis Regibus Principibus atque Tyrannis terribilis apparet ac metuendus. Plura de hoc homine in principio sui Regiminis dicebantur nova simul ac miranda, quorum notitiam certam non habemus, & ideo transimus. Triennio ferme de illo duravit rumor in tota Europa magnus, alijs dicentibus, illum Prophetam Dei esse novum atque potentem: qui totum mundum sibi subiecturus sit, & omnes Religionum diversitates revocaturus in unitatem. Erant, qui hominem ipsum dicerent esse finalem illum Antichristum, alij nescio quid aliud eum in orbe magnum somniabant esse futurum.

Sed plus omnibus lætabantur cæci & infelices Judæi per totam Europam ubilibet constituti, hunc suum rati Messiam, quem semper expectant nunquam futurum, quippe qui dudum jam venit Dominus noster Jesus Christus filius Dei vivi, credentibus in eum Salvator, ipsis autem Judæis & cunctis fidelibus Judæx. Mittunt sibi mutuò nuntios Judæi, atque munuscula, spem erigunt, confortant animo desperatos, multa promittunt, maxima pollicentur, hunc esse testantur, quem sibi Salvatorem diu sunt præstolati,

Boppardia
capitur à
militaribus
iterum.

Constitu-
tio Univer-
sitarum Mo-
guntinæ
contra Ma-
culistas.

Novus in-
Persia Rex
Sophoi,
quem Pro-
phetæ inno-
minant.

Sophoi Re-
gnum recu-
peravit &
ampliatum
avitum.

Judæi hunc
Sophoi
suum spera-
bant esse
Messiam.

prætolati, quo videlicet regnante magnum Palæstinæ sint brevi domini-
nium recepturi. Sed erraverunt decepti ut sapius, quoniam Sophi nul-
lam gentem, ut dicitur, magis habet invivam, quam Judæorum.

Joannes
Mercurius
Italus mi-
randa pro-
ficetur, sed
vāna.

Apparuit his temporibus in Gallia homo Italus nomine quidem pro-
prio Joannes, sed per arrogantiam ipse Mercurium se voluit appellari:
uxorem habens & liberos: servos & ancillas, qui una cum ipso lineis
duntaxat erant induti, singuli singulas catenas ad collum ferreas portan-
tes, eo videlicet amictu incedentes, quo Damis Magistrum, & Philostratus
scripsit incessisse Thianæum Apollonium. Hujus Thianæi Philosophi magi
(ut vulgi se tunc habebat opinio) Mercurius iste imitatore se gloriabatur,
atque discipulum, & pollicebatur magna, inusitata, & prorsus mirabilia,
(quid si dicam incredibilia) se namque veterum omnium Hæbreorum,
Græcorumque, Latinorumque scientiam omnem perfectissimè gloria-
batur assecutum, contemnens veteres penè cunctos, tam Philosophos, quam
Theologos, cum præter se unum omnes diceret fuisse indoctos, & nullum
ex eis omnino sapientem extitisse in arcanis. Unde profitebatur se in
omni scientia mundi conversatum, mysteria & arcana rerum naturalium
intelligere omnia, profundaque posse investigare omnium scripturarum,
& nihil ignorare illorum, quæ scire homo quicumque possit in mundo.
Magnam in publico gravitatem præferebat, moribus & incessu quadam
severitate maturus, ducebaturque vitam cum mendicitate satis austeram.

Nihil scire
convinci-
tur, qui se
omnia scire
arbitra-
tur, ut
Mercurius
ait.

Se natum ad res summas testabatur, Divino se numine plenum asseruit, &
grandia posse clamavit. Metallorum veram transmutationem, quam
Alchimiſta omnes non minus fatuè, quam laboriosè inquirunt, Mer-
curius iste promittebat, voluitque videri omnia scire, & nihil penitus igno-
rare. Se infelicia posse felicitare, & felicia posse mutare in infelicia
gloriabatur, quod non dæmonum auxilio, sed arte magices naturalis,
(quam prisca Reges & sapientes habuissent in pretio) fieri oportere dice-
bat. Erat autem sicut audiui ab his, qui cum eo locuti sunt, homo quasi
sine litteris, & neque satis linguæ peritus latinæ. Aliquanto tempore
Lugduni mansit in Gallia, non postremo loco habitus apud Ludovicum
Regem Gallorum, qui convocatis Doctoribus medicinarum, præcepit
ut examinis gratiâ cum eo de scientia disputaret. Parentes mandato
Regio Doctores Mercurium conveniunt, colloquuntur & disputant,
promptulum ad cuncta inveniunt, stupent & mirantur hominem sine
litteris ad sufficientiam latini sermonis ingenium habere tam profundum,
maximè in medicinis. Redeuntes post examen ad Regem Doctores,
dixerunt illum supra hominem sapere, sed unde hæc tanta habuerit, vel
in eo lateat secretum, se prorsus ignorare.

Mercurius
examina-
tur à Medi-
cis, proba-
turque sine
lingua do-
ctus.

Donavit iste Mercurius Regi Ludovico enses, centum octoginta gla-
diolis refertum, & mirabili satis ingenio fabricatum, clypeum cum speculo
singulari factū ingenio, quod nescio quid virtutis continere debeat occul-
tæ. Pollicebatur denique Regi filium ex Regina nasciturum, quem ipse fe-
licitate posset vellereque supra felicitatem magnorum Alexandri & Caroli
Regum, etiamsi contrarium astra minarentur. Annos vivendi supra na-
turæ periodum viginti suâ se arte Regi daturum pollicebatur. Profite-
batur & alia non solum miranda, sed etiam ut mihi videtur impossibilia,
nisi per Deum, qui solus omnia potest. Utram ex Deo quippiam habuerit
talium.

talium, ego scire non potui. Aurum quo fuerat honoratus à Rege Ludovico, mox ut Castellum exiit, pauperibus totum distribuit, suos nihil reservans in usus. Hæc primò litteris, postea sermone accepi à duobus viris doctis Eustachio & Narcisso, quorum alter hodie Lugduni, alter vivit Parisijs. Testem adduco tertium Joannem Virdungum de Hasfurt, Comitis Palatini Mathematicum, qui & ipse apud Budoras hodie vivit in humanis cum suo Principe Ludovico. Plura brevitate causâ de hoc homine intermitto, ne fiam prolixior. Quò devenerit, vel ubi nunc sit mirabilis iste Mercurius, ego scire minimè possum.

Verùm ista nobis de Mercurio scribentibus occurrit Ferrandus, qui anno Christianorum millesimo quadringentesimo quadregesimo quinto, juvenis annorum viginti, miles auratus, artium Philosophiæ, Medicinæ, simul ac Theologiæ, atque Juris utriusque Doctor cum octo equis de Hispania venit in Galliam, & suâ incredibili scientiâ omnes Parisiensium Doctores vertit in stuporem. Erat in omni facultate scripturarum longè doctissimus, vitâ & honestate conversationis morigeratissimè compositus, non superbus, non elatus, non vanè gloriosus, ut Joannes ille Mercurius, de quo diximus, sed humilis, mansuetus atque modestus, & omni reverentiâ decoratus. Quoties loquebatur cum viris eruditis, se puerum dicebat esse indoctum, nec dignum, qui cum peritis debeat habere colloquium, cum tamen latinè disertè, eruditè, atque prudentissimè loqueretur in omnibus. Mirabili & penè incredibili vigeat memoriâ, quippe qui novum & vetus Testamentum, Nicolaum quoque de Lyra, scripta S. Thomæ de Aquino, Alexandri de Ales, Bonaventuræ, Joannis Scoti, & aliorum in Theologia complurium, decretum quoque, & omnes utriusque juris libros, in medicinis similiter Avicennam, Galenum, Hippocratem, Aristotelè, Platonem, Albertum, omnèsque Philosophiæ libros tam plenè atque perfectè commendaverat memoriâ, ut similem non habuerit alterum. In allegando fuit promptissimus, in disputando solidus & acutus, semper vincens, à nullo unquam superatus. Linguas denique Hebraicam, Græcam, Latinam, Arabicam & Chaldaicam perfectè noverat loqui, scribere, legere & intelligere, quod in tali juvene nimis fuit mirandum. Missus Romam orator per Regem Castellæ ad summum Pontificem Eugenium quartum, in omnibus Galliæ Italiæque Gymnasijs publicè disputans convicit omnes, ipse à nullo unquam vel in minimo convictus. Varia de ipso fuit apud Parisienses opinio, alijs magum, aut dæmonio plenum judicantibus, alijs contrarium sentientibus. Nec defuerunt, qui Antichristum fore putarent: quorum opinionem vita hominis per omnia Christiana redarguit.

Contempsit autem post annos paucos omnem scientiam hujus mundi, & pro Christi amore sæculo valedicens ad insulam navigavit Majoricam, factusque Eremita solitarius Omnipotenti Deo usque ad mortem in sancto proposito servavit: scripsit ante conversionem in Almagestum Ptolomæi commentaria quædam subtilissima. In Apocalypsin quoque Beati Joannis Apostoli pulcherrimam expositionem & semipropheticam lucubravat. In Eremitorio autem suo & multa scripsit, & certè miranda opuscula: quorum prænotationes memoriæ non occurrunt. Præter illud opusculum quod *Perianacrisison boni numinis* prænotavit, in duobus

E e e

libris

Pelagius
Ferrandus
Cordubensis
homo
admirabilis.

Memoria
viguit omnium
librorum
viri-
vacillima.

Disputator
fuit in omni
facultate
acutissimus.

Pelagius fuit
Eremita
pro Christo
in Majorica
insula.

Libanius
Gallus.

libris, tractatu res incognita mihi. Ejus fuit discipulus & omnium hæres voluminum Libanius Gallus omnium hujus tempeſtatis Doctõrum quos ego noverim facilè doctiſſimus: apud quem vidimus plura Divi Pelagij opuscula, quorum lectio noſtrum excellit ingenium.

Crucigeri
Pœnitentes
veniunt ex
Italia in
Germaniam.

Anno ſupradicto venerunt ex Italia viri tunicis, aliqui lineis induti, alij verò lanceis grifei coloris, nudis pedibus & diſcoopertis capitibus incedentes, qui Crucem de ligno parvulam in manibus ſinguli portabant, & neque ſaccum habebant, neque peram, neque baculum, neque pecuniam, vinum & cereviſiam non bibebant. Præter Dominicam omni die jejunabant, olera & radices cum ſale manducantes & aqua, ſine alicujus appoſitione pinguedinis, carnes, piſces, ova, butyrum, caſeum aut lac nunquam manducabant. In Eccleſia ſe proſternebant in modum Crucis ſuper terram prolixius orantes: nec ultro viginti quatuor horis in uno loco vel hoſpicio manebant, niſi forſitan infirmitas aliquem manere diutius compuliſſet: circumierunt per civitates, oppida & villas bini ſimul aut terni, aliquando plures. Cibum oſtiatim cum eſurirent, & non ante mendicantes.

Plures inter eos fuerunt ex ordine Clericorum Sacerdotes, Diaconi & Subdiaconi: qui præter tunicam, Zonam, Crucem ligneam & breviarium nihil pœnitentiam habebant. Coloniam & Aquasgrani omnes viſitare ſolebant. Et erat eis voluntaria iſta pœnitentia: uni ad tres annos, alteri ad quinque, nonnullis etiam ad ſeptem juxta voti qualitatem, quo ſe prius unuſquiſque diutius aut brevius ita ſervaturum ſpontaneâ voluntate obligaverat. Annis enim finitis, quos unuſquiſque ad pœnitendum cum peregrinatione aſſumpſerat, mox ad ſua reverſus ab ea iſtitutione, ſi voluit, ceſſabat. Per continuum fere ſeptennium duravit iſta pœnitentium peregrinatio, & nunc plures, nunc pauciores hujus converſationis viri per Germaniam circumire videbantur. Erant cum eis in ea peregrinatione nonnulli etiam Germani, qui ſimili ſe conſtrinxerant voto pœnitendi; quia recipiebant omnes in ſuâ peregrinationis Comites, præter Monachos & mulieres.

Fames &
inopia fru-
menti ma-
gna.

Eodem anno per totam Sueviam fames magna & multa frumentorum inopia preſſit mortales. Argentinenſes verò Cives, qui tempore ubertatis ſibi providerant, in ea neceſſitate communi frumentis abundabant: qui & non minus charitativi ad omnes, quam providi ad ſemetipſos, cunctis undecunquæ adventantibus frumenta vendebant in foro competenti.

Monaste-
rium in
Gengen-
bach de-
buit refor-
mari.

Anno item prænotato, Philippus Comes Palatinus & Albertus Argentina Episcopus, quorum ille tunc erat in temporalibus, iſte verò in ſpiritualibus Dominus, ad iſtantiã Senatus oppidi Gengenbach memoratæ Diocceſis vocarunt ad ſe Heidelbergam quosdam Ordinis noſtri Abbates de Obſervantia Bursfeldenſium, cum quibus ſecretum habuere tractatum de reformando Monasterio dicti Ordinis in oppido Gengenbach conſtituto, cujus Monachi nimis deformatè vivebant. Complacuit reſ ſancta concilio, dies in quadrageſima circa Dominicam Letare ſtatuitur, in qua cum Monachis reformatis apud Schutterenſe Coenobium Reformatores debeant comparere Abbates: & interea mitti debeant quidam à ſecretis, qui monasterium Gengenbach auctoritate utriuſque Principis

cipis præoccupent, ac viam parent ad reformandum. Die præstituta conveniunt Abbates cum Fratribus ex diversis Monasterijs ad reformationem sæpediti Cœnobij coassumptis, quemadmodum Heidelbergæ fuerat conclusum, ad Schutteren. Joannes videlicet Spanheimensis, Blasius in Hirsaugia, Marcarius in Limpurg, Joannes in Schutteren, & Gerhardus in Alberspach Monasteriorum Ordinis nostri Abbates, Monachos reformatos adduxerunt secum, ex Spanheim unum, ex sancto Jacobo Moguntia duos, & ex sancto Joanne Ringaugiensi similiter duos, ex Hirsaugia duos, ex Selgenstatt duos, ex Alberspach duos; verum unus consiliariorum Comitis Palatini non satis ad negotium cautus, cum esset in itinere versus Gengenbach, Civem ex Argentina obvium habuit, cui sciscitanti quò pergeret, arcanum inconsideratè aperuit, & rem in toto confudit. Nam civis ille doctor Argentinensis famulum suum eadem sub nocte misit ad Gengenbach, & quid esset in foribus scripsit Abbati. Auditis his Abbas contractis mox privilegijs Monasterij, monumentis quoque litterarum, registris censuum, clenodijs, & quicquid in promptu habere potuit, summo diluculo, priusquam venirent Palatinenses, de Monasterio recessit, & ad Argentinam declinavit. Cum autem venissent ad Monasterium Ordine præpostero, & comperissent Abbatem cum omnibus clenodijs recessisse, Palatinenses infecto negotio ad sua consuli redierunt. Abbates etiam qui apud Schutteren convenerunt, cognitis impedimentis reformandi, cum suis Monachis, quos adduxerant, in sua sunt reversi.

Abbates qui que cum Monachis XI. in Schutteren conveniunt.

Abbas de Gengenbach cum clenodijs fugit Argentinam.

Eodem anno circa festum Dominicæ Resurrectionis ad mandatum Regis Germanorum Maximiliani conventus Principum Nürenbergæ factus est, & multis diebus cum magna Principum & aliorum frequentia duravit.

Anno item prænotato, Cives Regiæ urbis Basiliensis Regi Maximiliano simul & Regno Germaniæ sine aliquo medio subiecti, proprii & jurati, sine scientia, sine voluntate & sine consensu (ut ferunt) confederationem inierunt cum Suitsibus conjuratis perpetuam. Et facta est Basilea Conjuratorum angulus novus. Scriptæ sigillatæ & datæ sunt hujus alienatæ Confederationis litteræ in oppido Lucernensi nonâ die mensis Junij anno dicto.

Basilea Civitas Regni Conjuratorum Suitsium assumptis federa.

Eodem anno decima die mensis Augusti, quæ fuit Martyrio sancti Laurentij festiva, in eodem Lucernensium oppido ad Suitsium conjunctionem suscepti sunt oppidani de Schaffhausen, qui ut talium moris est, eadem die juraverunt, litteras dederunt, & acceperunt, & sunt facti Suitsenses.

Anno etiam præscripto, Alexander Papa sextus Raymundum Cardinalem sanctæ Mariæ novæ Gurcensem Episcopum cum gratia & indulgentijs Jubilæi ad Germaniam Legatum misit de Latere magna cum facultate. Qui aliquandiu in Tridentina Civitate moratus est: propterea quòd ei necdum constabat, utrum Maximilianus & Principes Regni Electores, quorum intererat, vellent eum admittere, nec ne. Tandem de admissione certior factus venit in Inspruck ad Maximilianum Regem, & mansit cum eo aliquot mensibus, annòque sequente venit ad Nürenbergam, ubi tunc erant Principes.

Raymundus Cardinalis in Germaniam Legatus mittitur.

Eodem anno Cardinali Raymundo adhuc apud Tridentum exiſtenti, Blaſius Abbas præſentis Monafterij miſſo ad eum nuntio gratiam ab eo Jubilæi plenariam, ſicuti fuit & dabatur anno præterito in urbe Roma, pro ſe, pro Fratribus quoque, familia & omnibus ſibi commiſſis impetravit.

MDII.

Anno Blaſij Abbatis XVIII. Indictione Romanorum quintâ, Sabato poſt Dominicam Paſſionis, Raymundus Cardinalis ſanctæ Mariæ novæ Gurcenſis Epicoſopus & Apoſtolicæ Sedis Legatus intravit Moguntiam, per quem gratia remiſſionis Jubilæi publicatur per totam Dioceſin. Eriguntur in cunctis penè oppidulis Cruces, trunci pro custodia parantur oblationum; quàm à principio lentus fuerat hominum concuſus propter inopiam ſive incuriam eorundem, crevit nihilominus poſtea cum tempore devotio populi: & multum in diverſis locis pecuniarum pro deſenſione fidei Chriſtianæ offertur. Per totam namque Germaniam nuntij deſtinantur atque Commiſſarij: ſed non æquè in omnibus locis proficiunt. In Norvægiam deſtinatus commiſſarius non tantam de indulgentijs & diſpenſationibus levavit pecuniam, quantam pro impenſis expoſuit.

Eodem anno, magna ubique per omnem Germaniam peſtilentia graſſabatur, & multa millia hominum conſumpſit, præſignata, ut multorum fuit opinio per Cruces, quas in lineis veſtibus hominum ante biennium apparuiſſe diximus, quarum caſus in annum duravit tertium, non ſimul & ſemel in locis omnibus, ſed jam in iſto, tunc verò in alio. Videbantur etiam nonnulli Cruces habuiſſe in ſuis corporibus ad cutem, qui ut plurimum omnes eodem anno, vel ſequente fuerunt conſumpti à peſte.

Anno prænotato, viceſimâ primâ die menſis Maij, obiit Joannes Abbas Monafterij ſanctorum Thomæ Apoſtoli & Nicolai Epicoſpi in Bursfeldia, quartus in reformatione Abbas: homo ſimplicitatis & humilitatis cultor & amator præcipuus, in Obſervantia Regulari ſtrenuus, vitâ & converſatione integer & ſanctus, ingenio ſubtilis, eloquio diſertus, & in divinis ſcripturis non mediocriter doctus, quod ejus teſtantur opuscula, quæ ad ædificationem tam ſui metipſius, quàm Fratrum ſuorum lucubravit. Equibus extat de proſectu Clauſtralium opusculum unum in tres partes diviſum, eruditionis ac totius ædificationis plenum. De Novitiorum institutione multa & varia conſcripſit, quorum prænotationes memoria non occurrunt. Magnæ humilitatis vir extitit: & in omni extremitate victus & amictus juxta Regulam Divi Patris noſtri Benedicci ſemper contentus fuit.

Poſt hunc Henricus inſtitutor Novitiorum fit Abbas, homo & ipſe in omni Religione conſpicuus, ingenio mitis, eloquio dulcis, amator & cuſtos tam in ſe, quam in ſuis Obſervantia Regularis fidelis & integerrimus.

Eodem anno Gerlacus de Breitbach Abbas Monafterij Tuitienſis noſtri Ordinis juxta Rheni flumen in oppoſito Colonia Agrippina, navigio aſcendit verſus Treverim ad Capitulum Provinciale apud ſanctum Matthiam celebrandum. Cùmque perveniſſet ad Pallatiolum haud procul à Treveri oppidum, ubi reſedentiam habere conſuevit Archiepiſcopus, quotiens Trevirorum appropiat urbem, à miſterialibus Jacobi Marchionis de Baden Coadjutoris Eccleſiæ Trevirenſis violenter captus eſt, & quatuor menſibus in custodia cum Monacho Capellano detentus. Cauſam

Raymundus Cardinalis Moguntiam in-
greditur
Legatus.

Peſtilentia per totam
Germaniam
faciens multos
conſumpſit.

Joannes
Abbas de
Bursfeldia
moritur.

Gerlacus
Abbas de
Tuitio
capitur
à Coadjutore
Archiepiſcopi
Trevirenſis.

Trithem

In Hirfaugienſe

To II

S. V.
18

fam hujus captionis eo tempore cognovimus talem. Germanum habuit Ecclesie Trevirensis Canonicum nomine Othonem de Breitbach, qui memorato Jacobo Coadjutori Archiepiscopi multum adversabatur: fecitque contra eum processus quoddam in valvis Ecclesie Trevirorum publicari sub nomine dicti Fratris sui Gerlaci Abbatis tanquam Apostolici Commissarii, qui falsitatis arguebatur. Verum scimus, quod Abbati sic facta injuria, qui se commissarium in ea causa nec scripsit, nec exhibuit Apostolicum, sicuti nec fuit, nec esse concupivit. Si quid ergo fraudis aut doli commissum in eonegocio fuit, non Abbati sed Germano ejus Othoni totum adscribendum, qui cum sit homo in curialibus multum peritus & expertus Doctor, essetque una cum suis consentaneis per Alexandrum Papam (cujus obnibebatur ordinationi) ad Jacobi Coadjutoris instantiam excommunicatus, Germani sigillum Abbatis prefatione commenticia praripuit, litteras quales voluit absolutionis scripsit, quas sub nomine Abbatis memorati Tuitiensis publicavit. Quod si & ipse Otho fuit innocens, majori contumelia merito adscribitur totum.

Anno item pranotato, rustici quidam in Dominio Ecclesie Spirensis juramentorum suorum temerarij transgressores contra Dominos suos Episcopum & Canonicos in unum conspiraverunt, in juramento se mutuo obligantes more Suizerorum, & paulatim numero crescentes in occulto multiplicati sunt. Et nistempstivè conspiratio eorum denudata fuisset, in brevi evasissent multitudinem insuperabiles. Sumpsit autem hæc Liga rusticana (quam sibi Buntschue vulgariter nuncupabant) exordium in villa quadam Spirensis Diocesis Ungergrünbach dicta per rusticos duos, qui astutiã suã paulatim in eandem conjurationem traxerunt plures, non solum in ea villa, sed etiam in circuitu per gyrum in alijs multis. Et sicuti quidam eorum in tormentis confessi sunt, media pars virorum oppidi Bruchsal in eam conjurationem dederunt consensum. Mittabant hinc inde per vicos & oppida sollicitatores suos occultos, qui multos in eandem contra Principes, Clerum & omnem majoritatem dominij provocarent.

Duos jam sibi capitaneos prefecerant, qui multitudinis congreganda ad bellum essent ductores, quibus & ceteri omnes sine contradictione obedirent. Vexillum sibi ordinarant fieri bicoloratum, album videlicet & blavium, in quo imago Crucifixi Salvatoris deberet esse depicta, sicuti Beato Gregorio dicitur apparuisse, ad cujus latus alterum sotular unum in signum Ligæ sotulariæ formaretur, in altero verò rusticus geniculando staret complosis manibus depictus, super cujus verticem ita scriptum legeretur in vulgari: Nichts dann die Gerechtigkeit Gottes. Hoc est: Nihil quarimus, nisi Justitiam Dei. Sed in sequentibus ex confessione captorum facile ostendemus, quod Justitiam Dei non quæsierunt iniqui, quin potius eam impugnare & exterminare laborabant. Divinã etenim providentiã disponente consilium impiorum denudatum est, & plures eorum capti sunt, qui primi conjurationis auctores extiterunt. Exponuntur quæstionibus, & arcanum impietatis suæ faciunt manifestum, quod ut liquidius pateat omnibus, per articulos placuit litteris commendare.

Articulus primus confessionis eorum: dicebant se hanc sotulariam societatem eã intentione principaliter incepisse, ut posteaquam aucti

Eccc 3

numero

Liga sotularia rusticorum contra Clerum & omne dominium.

Capitaneos ordinaverant bellif & vexillum Conjuratonis.

Liga sotularia manifestata destruitur.

Articulus Ligæ primus.

numero ad bellum viderentur idonei, & poſſe ſufficere, jugum omne ſervitutis violenter excuterent, & ſibi omnimodam libertatem more Helvetiorum armis vendicarent.

II. Secundò confeſſi ſunt, quòd unusquiſque, dum in eorum temeritatem juraveſſet, primò quinquies Orationem Dominicam cum Angelica ſalutatione ad memoriam quinque principalium vulnerum Chriſti dicere flexis genibus teneretur, in eum finem, ut Deus eorum propoſito ad juſticiam proſperum largiretur effectum.

III. Tertiò, Symbolum ſibi conſtituerunt Dominam noſtram S. Mariam, Beatum Joannem, ſignum verò inter ſe maturæ cognitionis hoc poſuerunt: dicebat ad alium interrogans hujus conjurationis, ſcire cupiens, ſi & ille conjuraſſet: Was iſt euch für ein Weſen? Reſpondebat interrogatus, ſi fuit de conjuratione: Wir mögen vor den Paſſen nicht gehen. Oiniquitas ruſtica ſemper Clero moleſta.

IV. Quartò, in tormentis & extra confeſſi ſunt, quòd intentio eorum fuerit omnem Principatum, & Dominium extinguere, propoſuerintque, mox ut multiplicati fuerint, ad præliandum contra quocumque turmatim cum vexillo^o procedere, & omnes ſibi obſiſtentes ſine miſeratione aliqua trucidare.

V. Quintò dicebant, quòd concluſiſſent in primis oppidum Bruchſal, quod eſt ditionis Epifcopi Spireniſis, invadere, in quo jam mediam partem virorum conjuratam ſibi gloriabantur habere; quo, ut ſperabant facile obtento, procederent ulterius armati contra Marchionatum de Baden omnia devaſtantes.

VI. Sextò concluſerant, quòd bona Monafteriorum, Eccleſiarum quoque Cathedralium, & Collegiatarum, ſimul & Clericorum per circuitum omnium, violenter direpta inter ſe velint ſuo arbitrio dividere, & miniſtros Eccleſiæ humiliare, & quantum poſſent, multis peremptis ac fugatis, in paucitate degere.

VII. Septimò inter ſe convenerant, quòd ſemel ad vaſtationem Regionis in multitudine ſufficienti congregati, ultra viginti quatuor horas poſt habitam de reſiſtentibus victoriam, non deberent in uno loco remorari, ſed potius ad ulteriora ſemper proficiſci, quouſque omnia ſua ſubjecerint conjurationi.

VIII. Octavò, tantam habuerunt in præſumptione fiduciam, quòd putabant ſe omnino jam certos, quoniam ſi conveniſſent vel ſemel ad expeditionem belli, jam nemo eis contradixiſſet ſubjectorum hominum, ſed ruſtici omnes oppidani & cives univerſi amore libertatis ſpontaneâ voluntate, non compulſi, in eorum veniſſent conſortium.

IX. Nonò confeſſi ſunt, quòd inter eos concluſum fuerit, ut feriâ ſextâ in profeſto S. Georgij Martyris, inſimul convenire debuiſſent, & armatâ manu oppidum Bruchſal manè diluculo invadere, quod per traditionem eorum, qui erant interius, conjuratorum obtinuiffent, ſi non fuiſſet aliâ occasione impedita concluſio.

X. Decimò confeſſi ſunt, quòd principalis intentio eorum fuerit contra Monafteria, Eccleſias Cathedrales, & Collegiatas, omnemque Clerum, quos & bonis omnibus ſpoliare decreverant, & dominium eorum ſupprimere,

Triffler

In Hirſau

Jo. II.

S. V.
18

primere, censuſque & decimas dare de cetero neque Clero neque Principibus, ſed neque nobilibus intenderant.

Undecimò ſunt confeſſi, quòd concluderint inter ſe bello & armis libertatem ſibi vendicare omnimodam, & deinceps nullius pati dominium: non dare cenſum alicui, non decimas, non precarias Principibus, non veſtigal, nec aliud quicquam, ſed velint ab omni tributorum gravamine penitus eſſe liberati.

Duodecimò propoſuerunt, venationes, piſcationes, paſcua, nemora, & omnia quæ Principum conſueverunt exceptione uſibus deſervire privatis, in communitatem revocari; ut cuique Ruſtico liceret venari, atque piſcari, ubi & quando voluerit, ſine impedimento, vel prohibitione cujuſcunque omni tempore & loco.

Tertio decimò decreverunt in manu ſuorum valida procedere primò contra Marchionem Badenſem, contra Episcopum Spirenſem, contra Monachos & omnem Clerum, ſicut diximus, in circuitu. Et quicumque contradixiſſet eis, ſine miſericordia interficeretur tanquam Juſtitie Dei contrarius inobediens & rebellis. Hæc & alia plura in perniciem Reipublicæ contra Principes Episcopos & omnem Clerum excogitaverat veſana Ruſticorum temeritas, in Undergrünbach, in Jolingen, in oppido Bruchſal, alijsque in villis & locis diverſis, quorum Omnipotens Deus malitiam ſuâ bonitate præveniens non permisit, ut conſequerentur effectum. Maniſteſtata enim conjuratione impiorum plures ex eis capti ſunt & mancipati vinculis, de crimine per tormenta, ut eſt moris, interrogati.

Quæ res delata ad aures Maximiliani Regis, animum ejus haud mediocriter commovit, ut pote, qui optimè noverat, quanta hæc præſumptio Ruſticorum ſi prævaluiſſet, mala intuliſſet Reipublicæ, quæ brevi deſtruxiſſet Regnum & omnem Principatum. Unde ut præveniretur, quod imminebat periculum, cunctis Regni Principibus atque Prælatiſ per editum Regale mandavit, quatenus in hujusmodi perjuros nebulones & Petrones animadvertant, eòſque juxta ſceleris qualitatem ſic puniant, ut ceteri metuentes, qui viderint, vel audiverint, ſimilia non præſument. Præſcripſit nihilominus pœnam in literis, quâ eſſent ſinguli plectendi. Et iſta fuit conſtitutionis pœnarum ab eo definita ſententia. Omnes & ſinguli, qui conjuraverunt in hanc Ligam Sotulariam contra Principes, vel Dominos ſuos, ætatis legitimæ cum jurarent exiſtentes, voluntariè & ſcienter una cum capitaneis hujus maledictæ ſocietatis, & quicumque juramentum receperunt ab alijs, & qui conſilium, vel auxilium huic peſtiferæ novitati præſtiterunt, morte juſſit turpiſſimâ condemnari: & ut traditores in quatuor partes eorum corpora viventium dividi, ſcindi atque ſecari, & bona eorum omnia Dominio conſiſcari. Atque in majorem terrorem ceterorum liberos eorum proſcribi extra patriam in exilium præcepit. Capitaneos verò & primos inceptores hujus conjurationis ad caudas equorum ligari mandavit, & foras trahi ad locum mortis deſtinatum; alijsque etiam ſingulis pro qualitate commiſſorum pœnas determinavit ſpeciales.

Anno igitur Dominicæ Nativitatis prænotato, penultimâ die menſis Maij, quæ fuit ſecunda FERIA poſt Feſtum Corporis Chriſti, conſeuerunt in oppido Heidelberg Legati & Oratores quorundam Principum, mandante Rege

xi.

xii.

xiii.

Mandato Regis Maximiliani conjurati traditores capti ſunt.

Convocatio fit Principum Heidelberg contra Ligam Sotulariam.

Rege Maximiliano. & conſilium habuerunt cum Philippo Comite Palatino ſuper his negotijs, quorum jam fecimus narrationem, ad præcavendum in antea, ne ruſtica temeritas ſimilia contra Dominos & ſuperiores ſuos valeat amplius attentare. Conceperunt ergo certum modum, & quosdam ordinaverunt articulos, quorum uſu & practicâ facilè jam erit conjurationes ſubditorum præcavere. De conjuratis autem quotquot inveniri poterant, ſumptum eſt ſupplicium juxta decretum Regis, & ceſſavit iſta nova turbatio, alijs occiſis, alijs mutilatis, ſeu aliter punitis, fugientibus multis.

Conventus
ſit Principum
in Nürenberg.

Eodem anno ſit Conventus hic in oppido Regali Nürenberg, mandato Regis Maximiliani, qui quidem lentè cæpit, at diutius duravit. Præveniat alios Principes Regio nomine Bertholdus ex Comitibus de Henenberg Archiepiſcopus Moguntinus, qui Patres trium Obſervantiarum Ordinis noſtri Mellicenſium videlicet, Caſtellenſium & Bursfeldenſium ſæpius antea ſollicitaverat, ſummo entens ſtudio, ut poſſet omnes in unam Obſervantiam Regulæ ſanctiſſimi P. N. Benedicti conformem, adunare. Quæ illum conſideratio in hoc permoverit opus, eſt nos minime lateat, parum tamen ad rem pertinet ſi ſcribamus, cùm ex altero bonus certavit affectus; ex altero ſit indignatione laboratum. Conſenſerunt tamen Duces familiarum ejus audire propoſitum, quamquam conſtaret ex prænotis, fieri non poſſe in tanta diverſitate unionem; neque enim Bursfeldenſibus, qui recentiores, & ob id ſerventiores in diſciplina Regulari, animus fuit aliquid remittere obſervantiæ ſuæ, neque Mellicenſibus & Caſtellenſibus quicquam placuit aſſumere conſtitutionis alienæ. Ad complacendum tamen Archiepiſcopo memorato Præſidentes & Definitoris annalis Capituli obſervantiæ Bursfeldenſis apud S. Pantaleonem in Colonia præcedenti anno celebrati ordinaverunt ex ſuis quatuor Abbates, videlicet Joannem Trithemium Spanheimenſem, Macarium Limpurgemſem, Thomam Selgenſtattenſem, & Conradum S. Stephani Herbipolenſem, ut cùm vocati fuerint à præfato Archiepiſcopo, coram eo comparere debeant, ejuſque audire propoſitiones, & quibus inniteretur medijs unitatis, advertere.

x Trium obſervantiarum Ordinis noſtri unio ſæpe fruſtra tentatur.

Comiſſarij
quatuor
Abbates
Nürenbergam
revo-
cantur ad
Archiepiſc.

Anno igitur prænotato, ſæpe dictus Archiepiſcopus ad ſe Nürenbergam vocavit prædictos quatuor Abbates, qui octavo die menſis Julij, coram eo comparentes negotium audire & tractare cæperunt una cum ſex alijs Mellicenſium & Caſtellenſium Obſervantiarum Abbatibus, qui ad idem fuerant negotium vocati. Magno conabatur annuſu Bertholdus de tribus obſervantijs facere unam, ſed magna ſe difficultas interpoſuit, & ideò fieri unitatem eo tempore impoſſibile fuit. Enimverò ſicut nobis ad inferiora descendere, laxiorémque vivendi formulam aſſumere non placuit, ita illis noſtra converſatio quaſi dura, & importabilis fuit contraria. Calumniabantur in obſervantia noſtra multa, quæ per Articulos complacuit annotare.

Prima Cavillatio
contra re-
formatio-
nem Bursfeldenſem.

Primum quod carnem ſapientibus in Obſervantia Bursfeldenſium diſplicet, nomen eſt humile: cujus diſplicitiæ cauſa quam ſit vana, & temeraria, nemo, qui Dei Spiritu agitur, ignorat. *Verecundum eſt, inquit, ut tam inſignis Religionis Obſervantia nomen à Campo ſuſcipiat ruſtico, qua potius nuncupari debuerat ab aliquo Monafterio inſigni Regali notiſſimo & magno.* Ad

Trithem

In Hirſa

To II

3 V
15

Ad quam Cavillationem breviter respondemus: Meritò nomen Observantia à loco ubi capit imponitur, ut laus primi reformatoris etiam posteris commendetur. Non locus observantiam, sed locum observantia commendat. Scio, Pramonstratensis, Cisterciensis, Carthusiensis, Vallis umbrosa, pluresque Religiones Claustraliū alia, nomen sui retinent Principij, quod sicut honorem ostendit auctoris, ita nulli contumeliam infert subsequenti. Nec verè Monachus est formatus, qui de nomine loci, vel exultat, vel confunditur, quia non locus Monachum, sed locum bonus Monachus reddit gloriosum.

Secundò. Visitationes in Observantia Bursfeldensium, simul biennale & annale Capitulum detestantur nobis adversarij dicentes: Occupationem esse omnino superfluum, & inutilem pecuniarum expositionem, sive in itinere consumptionem.

Secunda
Cavillatio;

Ad hanc breviter dicimus: Quod celebratio Capituli annalis & Visitationes Monasteriorum in Ordine conservant Observantiam Regularem. Propterea Mellicenses & Castellenses à primo fervore ceciderunt, quia Capitula non celebrarunt, de Visitatorum expensis, quam injustè murmurent, si quis scire desiderat, Benedicti Papæ XII. de hac ipsa materia in Bulla extravagante legat. Quantum est si biennio semel Visitatoribus tuis tres florenos tantum exponas? Nunquid vel propterea Monasterium destituis tibi commissum, vel mendicus panem queris ostiatum? Dum ea facis que sunt Ordinis, non facis malum, quia bonum est Ordo, & nihil sine Ordine bonum: memento Canonis, in quo dicitur. Hoc tollit fscus, quod non accipit Christus. Verè, quod exponere debitum Ordini contemnis & negligis, in alium usum converti sine ordine videbis.

Responsio
ad secundam.

Tertiò: Jejunia nostra culpant strictissima, continuum reprehendunt silentium, & disciplinas maxime detestantur, quas in Adventu Domini, & in Quadragesima ter in hebdomade consuevimus ab Abbate, vel Priore suscipere.

Jejunia &
silentium
Monachorum
ornamenta.

Nec locus capit, nec tempus, nec ratio permittit Historiæ, ut his longo sermone cavillationibus ordinemus responsum, præsertim cum ea calumnientur Conversationis nostræ Principia, quæ in Regula S. P. N. Benedicti fundantur. Jejunium quod servamus ipse mandavit, silentium nobis ipse præcepit, Disciplinas verò per Adventum, & Quadragesimam non ex præcepto Regula suscipimus, sed exemplo Patrum, quorum pœnitentiam novimus, approbatam.

Quarto loco modum nostrum orandi cantandi & legendi reprehendunt: Propterea quòd vel in quibusdam discrepamus à veteribus, vel legendas, & historias Sanctorum plures in Choro lectionibus non miscemus.

Ad istam cavillationem plura adduceremus, nisi nos ratio ad alia compelleret festinare. Audiant tamen Mellicenses, audiant & Castellenses si volunt: Ordinarius noster Divinorum Officiorum per Apostolicam Sedem examinatus, & confirmatus est, quis vestrum confirmavit? Necessaria in opere Divino admittimus, superflua rescamus.

Ordinarius
Bursfelden-
sis confir-
matus est.

Quid multis? In unum convenientibus nobis mentem suam & desiderium super uniendis tribus observantijs memoratis aperuit Archiepiscopus, sed audacitè rerum difficultate capit & ipse negotium remittere, & de sui executione propositi aliquantulum desperare. Remansit ergo trium observantiarum separata divisio, ut antea fuerat, in præsentem diem, pro quarum unione facienda multi sapius ante annos 30. laborarunt licet frustra, inter quos Eichstättensis Episcopus commissionem habens Apo-

Unio trium
observan-
tiarum sæ-
pius frustra
tentatur.

F f f f

stolicam

stolicam non ultimus magno studio desudavit, sed unionem perficere non potuit.

Raymundus Cardinalis Legatus venit ad Hirsaugiam.

Anno supra scripto, 28. die mensis Maij, Raymundus Cardinalis Tituli S. Mariæ novæ Gurcensis vulgariter nuncupatus Apostolicæ Sedis à Latere in Germaniam Legatus ab Alexandro Papa VI. cum gratia Jubilæi destinatus, & Principum consensu per Maximilianum admissus venit ad Hirsaugiam, susceptusque cum summo honore ab Abbate & Fratribus, mansit cum eis diebus non minus quatuordecim sine Monasterij gravamine suis in expensis. Qui ne hospitio videretur ingratus, denuo gratiam Jubilæi Fratribus contulit, & multa Cœnobio Hirsaugiensi privilegia perpetuò valitura concessit. Habebat in suo Comitatu Conradum Ordinis Carmelitarum Episcopum Nicopolitanensem, qui fuit aliquando Vicarius Episcopi Metensis in Pontificalibus. Hic Jussione ipsius Legati ultimâ die mensis Maij, duo in Ecclesia Hirsaugiensi Altaria consecravit, alterum in honorem S. Annæ Avix Christi, alterum in honorem S. Aurelij Confessoris, & postulantibus Abbate cum Fratribus, utrumque Indulgentijs ditavit, majoribus tamen S. Annæ, quam speciali devotionis venerabatur affectu. Reversurus tandem Fratres ad locum Capitularem convocat, præmissaque exhortatione, plenâ charitatis, & eruditionis, omnium se orationibus commendat, & gratiam Jubilæi, sicut diximus, iterum petentibus donat, statimque inde profectus est.

Elisabetha Ducissa Wirtenbergensis in Hirsaugia hospitat.

Eodem anno Pestilentia sævient per totam fermè Germaniam, & multos in Civitatibus oppidis castellis, & villis utriusque sexus homines ubique confumente, Domina Elisabetha uxor Eberhardi profugi secundi Ducis Wirtenbergensis & in Teck, quondam filia Alberti Marchionis Brandenburgensium, ærem cupiens ad tempus declinare corruptum, venit cum sua familia præfens ad Monasterium Hirsaugiense, mansitque in eo sine gravamine aliquo proprijs in expensis sex mensibus summâ quiete mansuetudine & tranquillitate, familiam habens in sua comitiva honestatis admirandæ, qui omnes cum sua Principe toto illo tempore non secus conversabantur in omni pace silentio & modestia, quàm si aut Monachi fuissent, aut Moniales; nulla vox ibi resonabat incompositi clamoris, non cantilena audiebantur ullæ, non rixæ, non contentiones, non ludi exercebantur, neque spectacula, sed omnia cum silentio fiebant, & honestate Principali: Fratres in locis Conventualibus manebant, quieti sine incurfu, vel occurfu cujuscunque, & Domina cum suis in habitatione veteris Abbatiæ juxta portam sibi deputatam residebat, unde per curiam ad exteriorem transibat Ecclesiam, interiora Monasterij Fratrum usibus dimittens libera, neminem suorum ingredi permittebat.

Elisabetha matrona devotissima plura contulit Monasterio.

Mulier hæc Princeps in Deum religiosissima, etsi Monasterio huic Hirsaugiensi nunquam fuerit onerosa, sed etiam omnia semper usque ad quadrantem etiam minimum legalissimè solverit, & quæcunque oblata receperit: nihilominus, ut maternum animum suum erga Fratres Domino in humilitate servientes manifestius ostenderet gratiosum, multa pro decore Domus Dei contulit ornamenta in usum ministerij Christi. Nam blavij coloris cappam choralem sericam satis pretiosam dalmaticisque duas, & planetam Sacerdotalem cum omnibus ad ministerium Divinum necessarijs Ecclesiæ contulit, pro quibus nullum Fratribus gravamen vicissitudinis

ciffitudinis indixit, sed Dei solius remunerationem expectavit. Casulas denique sacerdotales octo viridis coloris optimi panni lanei Sacristiæ Monasterij obtulit, clenodia quoque & jocalia de argento Monasterio similiter contribuit: & alia non pauca Monasterio beneficia ostendit.

MDIII.

Anno Blasij Abbatis XIX. Indictione Romanorum vi. hyems dura fuit atque prolixa: quam æstas subsequuta est calida nimis & dura siccitatis occurfu: quoniam in 4. mensibus non pluit super terram, maxime quia pluvia nascentijs humi fuerat necessaria. Unde scœnum ante maturitatis tempus aruit, & a vena pauca crevit, quò factum est, ut omnia frumenta in pretio nimium ascenderent. Adhuc sæviens pestilentia consumpsit mortales, & pecorum ingens mortalitas fuit, præstiteruntque jam tunc, quæ apparuerunt Cruces ante biennium, significationis suæ formidabile triplicis futuræ calamitatis principium.

Hyems prolixa & æstas fuit calidissima.

Eodem anno, 19. mensis Februarij, quæ fuit Dominica sexagesimæ proximè post Festum S. Valentini Martyris, obiit Joannes ex Marchionibus de Baden Archiepiscopus Trevirorum anno Pontificatus sui LVII. ætatis verò LXXIX. cujus corpus in majori Ecclesia Trevirensi fuit sepultum in sarcophago, quem sibi fecerat in vita præparari. Reliquit Ecclesiam facis tenuem, & arc non parum gravatam alieno, cujus inopiæ causam, nonnulli triplicem assignarunt. Prima fuit Bellum, quod cum Boppardiensibus habuit, in quo plus quam centum florenorum millia expendit. Secunda fuit nimia ejus in alienos clementia, quippe qui multis multa contulit ingratias, & qui nihil tale vel ab eo, vel ab Ecclesia Trevirorum meruerunt. Ex cujus ore paucis ante obitum mensibus audivi. *Nihil, inquit, magis cruciat animum meum, quàm eorum ingratitude, quibus non merentibus benefeci: quoniam ecce quos exaltavi de stercore, fecique magnos & divites, jam contemnunt me, & partes contra me sequuntur mihi adversas.* Causam deficientiæ tertiam suorum quidam Alchimistarum deceptionibus adscribentes eum plus quam triginta millia florenorum in ea vanitate referunt expendisse. Quam ipse de se opinionem suorum, & novit & redarguit esse fallam, asserens se aliquando præsentem subjurejurando, quòd in Alchimistarum schola ne dicam Sophistria quingentos, & non plures magistris errorum discipulus instituendus exposuisset auri florenos. Sit ita vel non sit, tribus calamitatibus pressum conitat, quarum occasione pauper evasit.

Joannes Archiepiscopus Trevirorum obiit anno Pontificatus sui LVII.

Pœnituit cum assumpti Coadjutoris Jacobi jam contemptus à suis.

Jacobus Marchio Badensis sic Archiepiscopus Trevirensis annis VIII.

Huic in Archiepiscopatu successit Jacobus ex Marchionibus de Baden Christophori ex fratre Nepotis primogenitus, qui prius Coadjutor ejus fuit, ut ante biennium supra diximus, cui & Alexander Papa VI. de successione providebat, licet Decano, & plerisque alijs non placeret, prævaluit tamen, & Joanne Genitoris Patruo viam universæ carnis, sicut est dictum, ingresso, Archiepiscopatum obtinuit, & annis in eo supervixit octo tantum. homo certè eloquio, & ingenio talis, cui similem ea non tulit ætas. Hic antecessori suo funeralia solemnè pompâ celebrari fecit in oppido Confluentino Feria 3. post Dominicam Quadragesimæ 2. Patre Christophoro præsentem, ubi multorum comparuerunt nuntij & Oratores Principum Regni.

Ffff 2

Anno

Anno prænotato, posteaquam diræ sævicia pestis Epidimiæ humanum genus plusquam 12. menses graviter oppressisset, & tertiam partem hominum in quibusdam, mediam in plerisque (*non mentior*) consumpsisset, nova & dira supervenit ægritudo mortalibus, cujus multi tabescentiâ interierunt. Fuerunt enim febres pestilenciales in hominibus per totum Regnum Germanum ubique, fuerunt calores, & dolores capitis ferè intolerabiles, fuerunt & disentericæ fluxus horribiles, cui miseriæ curam adhibere etiam periti medici non noverunt. Annus totus nimium calamitate plenus nil nisi malum figurabat, in quo plures viri notabiles morborum nimietate oppressi decesserunt.

Febres pestilenciales cum disenteria affligunt genus humanum.

Eodem anno, 27. die mensis Julij, quæ fuit FERIA 5. post Festum S. Jacobi Apostoli, circa undecimam horam post meridiem in nocte, Heidelbergæ moritur Joannes Camerarius Dalburgius Ecclesiæ Wormatiensis Episcopus anno Pontificatus sui XII. cujus Corpus relatum in Wormatiam in majori Ecclesia debito honore traditur sepulturæ: miserabilem casum tanti Pontificis flentibus per Germaniam cunctis hominibus bonis, & viris facultate qualibet eruditis, cui similem inter Episcopos nostrâ ætate non habuit Germania, nec fortè in multis sequentibus habitura. Fuit enim, trium principalium linguarum Hebrææ, Græcæ, Latinæ satis admodum peritus, & plura in his congregavit volumina, in omni penè facultate litteraria rara & pretiosa, in quorum lectione, quoties à curis Reipublicæ vacare potuerat, summâ delectatione versabatur. Erat enim Philippi Comitis Palatini Archicancellarius, & supremus à secretis, cujus ratione officij necesse fuerat ipsum continuò in multis occupari. Præceptorem habuit in litteris Hebraicis & Græcis Rudolphum Agricola Frisium ex Grünigen oppido natum; hominem undeque doctissimum, in Ecclesia Fratrum Minorum Heidelbergæ sepultum, quo docente maximum utriusque linguæ notitiæ consequutus est documentum.

Joannes Camerarius Dalburgius Episcopus Wormatiensis obiit.

Joannes Dalburgius trium fuit linguarum peritus.

Inter nostræ tempestatis Pontifices facilè doctissimus extitit, quem non solum Germani, sed Itali & Galli sæpius mirabantur orantem, dum & Romæ sub Innocentio Papa publicè peroraret in Consistorio, & Parisijs coram Rege Ludovico. Scripsit ingenij sui quædam opuscula in Mathematica præcipuè, sed præ nimijs & continuis occupationibus Reipublicæ, quibus detinebatur, in hanc lucem pauca edidit inopinatâ morte præventus. Vidimus in ejus Bibliotheca Laudenburgi oppido ejus residentie inter alia, quæ jam absolverat, de inventione, ratione & qualitate monetæ lib. unum. De origine nobilitatis lib. I. De numerorum arcanis mysterijs lib. I. De Convenientia linguarum Græcæ & Theutonicæ multa comportavit, in quibus plusquam tria millia vocabulorum extraxit, consignavitque Theutonice, quæ & Græcis consonant, idèmq; significant. E Græco sermone orationes nonnullas transtulit in Latinum, & quædam alia. Verè Mæcenæ hospes, & patronus omnium bonorum atque doctorum virorum hujus tempestatis unicus extitit Joannes Dalburgius, inter Doctores doctissimus, inter eloquentiores facundissimus, inter Philosophos Plato, inter Musicos Timotheus, inter Oratores Demosthenes, inter Astronomos Firmicus, inter Arithmeticos Archimedes, inter Poetas Virgilius, inter Cosmographos Strabo, inter Pontifices Augustinus, inter Cultores

Opuscula Joannis Dalburgij Episcopi.

Episcopus Wormatiensis nostræ tempestatis doctissimus.

Trifolium

An Hirsau

Jo. II.

SV
16

Cultores pietatis Numa Pompilius. Huic in Pontificatu successit Reinhardus de Sickingen vir bonus & honestæ conversationis.

Anno prænotato, 18. die mensis Augusti, Romæ obiit Alexander VI. anno Pontificatus sui undecimo cum certis diebus completo, apud S. Petrum solemnè pompâ sepultus. Fertur autem venenato interijisse poculo, quod Valentinus filius ejus cuidam paraverat Cardinali, quem destinauerat necandum insidiosè. verùm errore ministri factum est, quòd hausit Papa venenum, Cardinalis autem saluus evasit, cui fuerat ab impio homicida paratum.

Alexander
Papa VI.
Romæ ve-
neno filij
moriatur.

Post Alexandrum Cardinalium electione unanimi summum in Pontificem creatus est Franciscus de Piccolominibus tituli S. Eustachij Diaconus Cardinalis Senensis vulgariter nominatus; & dictus est Pius III. præfuitque diebus tantum 26. Vir certè ingenio clarus doctus, & longâ rerum experienciâ venerandus, Pij II. ex Laodemia sorore nepos; quare mox ut Pontificatum fuit adeptus, cœpit in Gallos conspirare, graviter ferens, eorum tyrannide Apuliam Lombardiam, & Italiæ partem non modicam occupari, sed morte præventus oppetiit sedecim Pontificatus sui diebus exactis, non sine suspitione veneni eorum, qui partes tantum sequebantur Gallicanas.

Pius fit Pa-
pa III. &
præfuit die-
bus tantum
26.

Quo sublato Julianus Cardinalis Presbyter S. Petri ad vincula Hostiensis Episcopus PP. suffragio in Papam electus, & Julius dictus ejus nominis secundus, præfuit annis 10. vir strenuus & longo tempore in curiæ negotijs valdè expertus, qui Ecclesiam S. Petri Romæ sumptuoso apparatu construxit, Concilium quoque Lateranum Generale celebrare cœpit, bella contra Venetos, & alios Ecclesiæ rebelles plurima gessit, Ravennam & alia multa recuperavit.

Julius fit
Papa II. &
præfuit
annis x.

Anno etiam præsignato, cum Udalricus Dux Wirtenbergensis sub tutoribus constitutus, quos ipsi Regentes nuncupabant, eorum nutu ipse regeretur simul & Ducatus, vices suas Maximilianus Rex interposuit, amoris Regentibus omnem administrationem Principatus eidem ut legitimo hæredi moderandum commendavit. cum annum ageret ætatis 16. Pensiculabat enim jam tunc Maximilianus Rex in Adolescente animum generosum, nobilem atque maturum, tum ingenio tum viribus pro ætate mirabiliter decoratum, qui satis ad gerendas res, & Patriæ defensionem videretur idoneus. Erat sanè tum Adolescens supra ætatem intelligens, ingenio subtilis, eloquio facundus & affabilis, & quod maximè commendatur in Principe, mansuetus, non severus, non crudelis, non superbus.

Dux Wir-
tenbergen-
sis Udalri-
cus Maxi-
miliano
charus.

Ad mandatum itaque Maximiliani Regis convocantur in oppido Ducalis residentiæ Stutgardiam. Prælati, Abbates, Nobiles, & Communitates terræ Wirtenbergensis, quibus congregatis Legati Regales astiterunt, & præceptum Regis confirmantes documento litterarum, & vivo sermone luculenter exposuerunt, eam in animo Monarchæ residere sententiam, patriæ non conducere ad utilitatem, si diutius regatur dominio plurimorum, sed convenire melius, ut unius moderamine Principis gubernetur.

Consultatio de his inter eos facta est, matura cum deliberatione, quibus tandem placuit obedire edictis majoris, & unum habere potius, cui rerum committeretur summa, quàm plures; depositis igitur magistrati-

Udalricus
Dux guber-
nacula
Principatus
sui accipit.

bus Dux Udalricus Adoleſcens, ſicut diximus annorum 16. gubernator patriæ unus aſſumitur, & à cunctis ut Princeps Wirtenbergenſium verus & legitimus ſalutatur.

Conventus
ſit Princi-
pum Ele-
ctorum in
Franckfurt

Eodem anno, in menſe Octobri, circa Feſtum SS. Apoſtolorum Simo- nis & Judæ, factus eſt in oppido Regali Franckfurt conventus quorundam Principum, & diebus ferme 14. duravit. Convenerant enim Hermannus Archiepiſcopus Colonienſis, & Bertholdus Archiepiſcopus Moguntinus, Jacobus Archiepiſcopus Trevirorum, Philippus Comes Palatinus Rheni, & Joachim Marchio Brandenburgienſis, quinque videlicet Electoriæ dignitatis Principes. Porro ex parte Friderici Ducis Saxoniz comparuit Henricus de Banavv auratus eques doctiſſimus; cauſas autem conventus eorum paucis voluerunt eſſe manifeſtas. Aderant etiam in eodem conventu Legati Maximiliani Regis Germanorum, Raymundus quoque Presbyter S. Mariæ novæ Cardinalis Epicoſopus Gurcenſis & Apoſtolice Sedis Legatus per Germaniam de latere, vir doctus & integerri- mus, de Colonia navigio aſcendens per Rhenum & Mogunum cum Familia ſua venit ad Franckfurt, & in eodem conventu finem legationis fecit. Inde poſt dies 14. iterum deſcendit ad Moguntiam, poſtea verò per Wormatiam ad Spiram, & deinde per Auguſtam in Italiam proceſſus eſt. Qui ventens Romam à Julio Pontifice maximo & Cardinalibus ſummo cum honore ſuſceptus eſt, & magnis divitijs auctus Viterbij dominium accepit.

Regina Da-
cia de ca-
pivitate
Suedorum
liberatur.

Anno etiam prænotato, Regina Dacia uxor Joannis Regis & mater Chriſtierni hodie in Dacia regnantis, quæ per 4. annos in Regno Sueciz manſerat captiva, inſturiâ & ope Raymundi memorati Cardinalis, cum legatione ſua fungeretur in Ducatu Hoſſatiæ, Civiumque Lubecenſium auxilio liberata eſt, & in Daciam cum honore & gaudio reducta. Cum enim Daciæ Rex memoratus ante annos 4. accepturus Regnum, Sueciam cum uxore & navibus multis fuiſſet ingreſſus: Suedi nolentes eum regnare ſuper ſe, reſiſtere occurrenti cœperunt. & eo cum ſuis vix evadente navi- bus, Regina remanſit captiva.

In Eccleſia
Eichſel
multa ſunt
per ſanctas
miracula.

His temporibus facta ſunt plura miracula & virtutes ſanitarum in Eccleſia parochiali villæ cujuſdam, Eichſel dictæ, Conſtantienſis Diocceſis, non procul ab oppido Reinfelden, quod eſt Baſilienſis Diocceſis, ad memoriam & invocationem 3. SS. Virginum in eadem Eccleſia corporaliter quieſcentium, videlicet Kunegundis, Wiberadis, & Mechtildis, quæ licet ab Eccleſia Romana canonizata non ſint, ut ſanctæ tamen habentur ab incolis terræ, & miraculis quotidie coruſcant ingentibus. Audiens hunc miraculorum rumorem Legatus Apoſtolice Sedis Raymundus, cum eſſet apud Baſileam, miſit ad prædictum villagium Eichſel unum à ſecretis, anno prænotato Jacobum videlicet Merboldum Clericum Bambergienſem pro in- ſpectione veritatis eorum, quæ fama ſparſerat. Qui veniens ad locum Feria 4. poſt octavas Pentecoſtes, quæ fuit Vigilia Feſti Corporis Chriſti, vidit mulierem uno oculo cæcam per 16. annos, ad memoriam & tumbas prædictarum ſanctarum illuminari. & defectum oculi penitus auferri, ſicque veteris deinde in ea nullum apparuit morbi veſtigium.

Mulier cæ-
ca illumi-
natur in ea-
dem Eccle-
ſia.

In Sabbatho ſequenti venit mulier, quæ biennio contracta fuit, adeò quòd continuo lecto decumbens nuſquam progredi potuerit, neque ambulare,

ambulare, neque de stratu se movere; hæc audiens, quòd miracula in Eichsel fierent, ad memoriam, & invocationem prædictarum sanctorum, se vovit cum oblationibus ad easdem, & ecce voto hujusmodi facto subito convaluit, surgensque de grabato, in quo jacebat, per se sana votum promissum adimplevit.

Adolescens annorum 18. cum esset adhuc puer in tertio anno constitutus incipiens jam loqui, ex tonitru & coruscatione loquelam amisit. & per annos quindecim loqui non potuit. Ejus Parentes & amici cum audissent, quòd miracula tanta fierent in Eichsel, votum pro salute ipsius ad SS. Virgines emisit, quod mox ut cum eo perfecerunt, loquutus est sine impedimento, ac si mutus nunquam extitisset: multa & facta sunt & quotidie fiunt ad memoriam sæpè dictarum Virginum miracula, quæ brevitate causâ omittimus.

Mutus ad invocationem SS. loquitur.

Anno præsignato, 22. die mensis Julij, quæ fuit solemnitas B. Mariæ Magdalene festiva, Blasius hujus Monasterij Abbas quadragesimus primus senio & morbo gravatus, sacrisque præmunitus Ecclesiæ Sacramentis, & datâ benedictione Fratibus, non tam moriens, quàm dormiens in Domino quievit, anno regiminis sui octavo decimo mense nono, die verò septimo decimo. Cujus Corpus in Capella omnium Sanctorum, quam ipse à fundamentis construxerat novam. Fratres non sine lachrimis multo debito cum honore sepelierunt, funeralia pro ejus salute celebrantes magna, convocatis è vicinia Sacerdotibus multis.

Blasius Abbas hujus Monasterij 47. obiit.

Quanta fecerit huic Monasterio bona tempore sui regiminis in construendis novis ædificijs, in reparandis antiquis, in augmentandis provenibus, & comparandis Ecclesiæ ornamentis, & in præcedentibus partim annotavimus, & replicare hoc loco non gravamur. Fuit enim vir talis, cujus memoriam justè Hirsaugiana celebrabit familia æternam, nec fuit in trecentis annis Hirsaugensium Abbas aliquis, qui Monasterium in structuris, clenodijs, ornatibus, & bonis temporalibus, ut ipse, dilataverit. Structuras etenim tam in Monasterio, quam extra in possessionibus ejus meliores fecit plusquam in decem millium æstimatione florenorum. Abbatiam ædificavit novam, ambitum quoque per tria latera cum fonte aquarum viventium: Refectorium tam hyemale, quam æstivale, non sine magnis sumptibus fecit utrumque novum cum picturis. Cæteras ædificationes ejus novas atque structuras per ordinem majori ex parte jam ante dixeram.

Blasius Abbas quanta huic Monasterio fecerit bona.

Non minorem summam pecuniarum exposuit ad communem utilitatem Monasterij, pro fundis & bonis temporalibus, pro agris, pratis, nemoribus, aquis, aquarumque decursibus, simul & piscationibus, quemadmodum in præcedentibus juxta seriem annorum, in quibus factæ sunt hujusmodi emptiones, ex parte jam diximus. Pro clenodijs argenteis & inauratis, scyphis, atque potorijs non minus quàm mille florenos exposuit. Ecclesiam tabulis picturis, ornamentisq; divini ministerij valdè decoravit, & cunctis Monasterij officinis quæque vasa, instrumenta & domus utensilia numero & pretio meliora comparavit. Constat enim, quòd Monasterium sub ejus Regimine structuris possessionibus provenibus melioratum est, in summa viginti quatuor millium florenorum.

Res Monasterij auxit in viginti quatuor millibus florenorum.

Qui

Blasius Ab-
bas invidia
amulorum
non caruit.

Blasius
Abbas
Hirsaugiensis
XLII.

Qui cum talis esset tam utilis Monasterio, tantisque prudentia circumspicione rerumque penè omnium experientia insignis prælatus, invidia tamen pravorum hominum simul & quorundam odio Fratrum carere non potuit, quorum improbitate ad tempus graviter exercitatus fuit. Ad hunc Blasium Abbatem ego Joannes Trithemius cum Abbas Spanheimensis librum Πενταμύου de ordinis nostri ruina lucubravi, & scripsi ab eo rogatus, qui liber ad mensam legebatur Abbatum, quando Capitulum Provinciale ante decennium hic agebatur in Hirsaugia.

De Joanne secundo, hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XLII. qui hactenus præfuit XIII. annis.

Joannes
Hafmann
Abbas Hir-
saugiensis
XLII.

Anno Domini nostri Jesu Christi prænotato millesimo quingentesimo tertio, Indictione Romanorum sextâ, post mortem & sepulturam Blasij Abbatis æternâ memoriâ digni, qui sicut diximus obierat in die sanctæ Mariæ Magdalænæ, hoc est, vigesimâ secundâ die mensis Julij, Prior & Fratres hujus Monasterij Pastoris solatio destituti, ne viduitatis suæ incommoda diutius deploraret Ecclesia, diem mensis Augusti secundum pro electione novi statuerunt Abbatis. Vacavit interim Abbatia diebus decem, quibus absentium à Monasterio præsolabatur adventus. Instante autem termino præfixo jejunium Fratres triduanum juxta morem Ordinis præmiserunt. Et in ipso electionis die Missâ de Spiritu Sancto solemnî devotione cantatâ, singulis quoque Sacerdotibus sacrificium Deo Patri offerentibus, communicatis non celebrantibus, ad locum Capitularem DEI nomine se contulerunt: ubi præmissis iterum orationibus, & factis juramentis conclusit feliciter negotium incaperunt.

Via com-
promissi
mixtâ ser-
utinio in elec-
tione pro-
cesserunt.

Complacuit autem omnibus per viam compromissi mixto scrutinio ad electionem procedere: propterea quòd hic eligendi modus & communior sit, & securior. In tres ergo de Conventu Fratres compromiserunt seniores viros per omnia maturos, boni testimonij & Religiosissimæ conversationis, de quorum integritate nihil fuerat dubitandum; Joannem videlicet de Rodt Priorem quondam in Reichenbach, & in Schönrein, Joannem quoque Gächinger procuratorem in Gilsteia, & Conradum de Rudlingen custodem & præpositum S. Aurelij transportem. His tribus ceteri omnes scrutandi vota singulorum commiserunt officium, sub eo videlicet moderamine conditionis, ut singulorum votis in secreto receptis, & per notarium coram duobus testibus in scedulam signatis illum vice & nomine totius Conventus eligerent nominarent, & publicarent Abbatem, qui multitudine votorum excelleret; quòd si duo vel plures paribus convenirent in votis, non habentes in numero superantem, penes compromissarios ipsos maneret auctoritas, quem judicaverint magis idoneum eligere ac nominare pastorem. Scrutatis igitur per Ordinem votis singulorum pars major numero & potior Auctoritate Conventus in Abbatem hujus Monasterij Hirsaugiensis quadagesimum secundum concorditer elegit Joannem cognomine Hafmannum de Calve majorem cellerarium, virum ingenio mitem placidum & mansuetum moribus

Joannes
Abbas ele-
ctus est co-
gnomine
Hafmann
ante major
cellerarius.